

ҶУМҲУРИИ ТОҶИКИСТОН
ДОНИШГОҲИ МИЛЛИИ ТОҶИКИСТОН
ФАКУЛТЕТИ ФИЗИКА

«Тасдиқ мекунам»
Муовини ректор оид ба илм, ва
иноватсия, д.и.к., профессор
_____ Сафармамадзода С.М.
«___» _____ соли 2024

ҲИСОБОТ
ОИД БА НАТИҶАҲОИ ҶАҶОЛИЯТИ ИЛМӢ-ТАҲҚИҚОТИИ
ФАКУЛТЕТИ ФИЗИКА ДАР СОЛИ 2024

Ҳисобот дар ҷаласаи Шурои олимони
факултет 08-уми ноябри соли 2024
тасдиқ карда шудааст.

МУРАТТИБ:
муовини декан оид ба илм ва
иноватсия, н.и.ф-м., дотсент
Шарифӣ Ҷ.Г.

Душанбе – 2024

ПЕШГУФТОР

Дар соли 2024 тадқиқоти илмии буҷавӣ дар 10 кафедраи факултет мувофиқи нақша аз рӯи 5 самт, 9 масъала ва 10 мавзӯи илмӣ иҷро гардида истодааст. Дар иҷрои он устодон, кормандон, унвончӯён ва доктор Ph.D иштирок мекунанд, ки дар маҷмӯъ 79 нафарро ташкил медиҳанд, аз ҷумла 13 нафарашон доктори илм (1 узви пайвастаи АМИТ, 1 узви вобастаи АМИТ), 42 нафар номзади илм (33 дотсент, 8 муаллими калон, 1 ассистент), 16 нафар устодони бе унвон (6 муаллими калон, 10 ассистент), 2 нафар унвончӯ ва 6 нафар доктор Ph.D мебошанд.

Соли 2003 бо фармони Президенти кишвар дар бораи тақмили таълим ва омӯзиши забонҳои русиву англисӣ қабул шуда буд. Вале таҳлилҳо нишон доданд, ки натиҷаҳо дар ин масъала чандон қонеъкунанда нестанд.

Аз ин лиҳоз, ба Ҳукумати мамлакат, вазоратҳои маориф ва илм, рушди иқтисод ва савдо, Академияи илмҳо супориш дода шуд, ки дар нимсолаи аввали соли 2019 барномаи нави тақмили таълими забонҳои русӣ ва англисиро барои давраи то соли 2030 таҳия ва пешниҳод намоянд. Бо қарори Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон аз 30 августи соли 2019, № 438 Барномаи давлатии тақмили таълим ва омӯзиши забонҳои русӣ ва англисӣ дар Ҷумҳурии Тоҷикистон барои давраи то соли 2030 тасдиқ гардид.

Вобаста ба дастури Асосгузори сулҳу ваҳдати миллӣ-Пешвои миллат, Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон ва дастури ректори Донишгоҳи миллии Тоҷикистон ва бахшида ба «Бистсолаи омӯзиш ва рушди фанҳои табиатшиносӣ, дақиқ ва риёзӣ дар соҳаи илму маориф» (солҳои 2020-2040) дар факултети физикаи ДМТ курси омӯзиши забони англисӣ барои омӯғорону кормандон аз санаи 24.01.2024 роҳандози карда шуд.

Санаи 12-уми апрели соли 2024 даври *донишгоҳии озмуни «Илм-фурӯғи маърифат»* дар факултети физикаи ДМТ аз рӯи наминатсияи физика ва астрономия дар байни донишҷӯёни курсҳои 1 то 4-уми ихтисосҳои гуногуни факултети физика баргузор гардид ва ба даври ноҳияви донишҷӯёни зерин Умаров Муҳамадали Рӯзибоевич - (донишҷӯи курси чоруми ихтисоси 1-31040103-физика г. русӣ, ҷои якум; Саторов Алиҷон Мирзоалиевич - (донишҷӯи курси сеюми ихтисоси 1-31040103-физика г. тоҷикӣ, ҷойи 3-юм), Бобохонов Бахтиёр Холбойевич - (донишҷӯи курси дуоуми ихтисоси 1-31040103-физика г. тоҷикӣ, ҷойи сеюм), Мамадбеков Масрур Ҳотамбекович - (донишҷӯи курси сеюми ихтисоси 1-31040103-физика г. русӣ, ҷойи сеюм), Лоикзода Алиакбар

Сайдакбар - (донишчӯи курси дуҷуми ихтисоси 1-31040103-физика г. тоҷикӣ, ҷойи дуҷум) ва Исмадова Гулмира Начмидиновна - (донишчӯи курси дуҷуми ихтисоси 1-02050405 астрономия, ҷойи дуҷум) сазовор гардида роҳхат ба даври ноҳиявӣ гирифтанд.

Рӯзи 17 апрели соли 2024 дар пояи кафедраи астрономия, конференсияи байналмилалии илмию амалӣ дар мавзӯи «Масоили муосири астрофизика» бахшида ба «Бистсолаи омӯзиш ва рушди фанҳои табиатшиносӣ, дақиқ ва риёзӣ дар соҳаи илму маориф (солҳои 2020-2040)» ва «80-умин солгарди Узви вобастаи АМИТ, д.и.ф.м., профессор Ибодинов Х.И.» баргузор гардид.

Чаласаи ифтитоҳӣ дар толори маҷлисгоҳи маркази Конфутсийи шаҳраки донишҷӯёни ДМТ, бо иштироки зиёда аз 100 нафар олимони соҳа устодон, кормандон, магистрҳо ва донишҷӯён, намояндаги Раёсати Донишгоҳ ва намояндагони ВАО (шабакаҳои телевизионии “Илм ва табиат”, “Синамо”, “Ҷаҳоннома”, “Шабакаи телевизионии ДМТ” шуда гузашт. Чаласаро декани факултети физика н.и.ф.-м., дотсент Қодирзода З.А. ифтитоҳ дода, сараввал сухани табрикотӣ аз номи Ректори ДМТ д.и.х., профессор Насриддинзода Эмомалӣ Сайфиддин ба Сардори раёсати илм ва инноватсия, н.и.и., дотсент Шоймардонов С.Қ. дода шуд, ки ҳозиринро бо кӯшодашавии конференсияи байналмилалии илмию амалӣ дар мавзӯи «*Масоили муосири астрофизика*» бахшида ба эълон доштани «*Бистсолаи омӯзиш ва рушди фанҳои табиатшиносӣ, дақиқ ва риёзӣ дар соҳаи илму маориф (солҳои 2020-2040)*» ва ба 80-умин солгарди поягузори кафедраи астрономия дар давраи Истиқлоят, астрофизики сатҳи байналмилалӣ, Узви вобастаи АМИТ, д.и.ф.м., профессор *Ибодинов Хурсанкул Ибодинович* табрику таҳният гуфта, ҳузури ҳамагонро ба Донишгоҳи миллии Тоҷикистон, маркази илму хирад хайрумақдам гуфтанд.

Дар чаласаи ифтитоҳӣ мавзӯҳои илмии зерин барраси шуданд: маърузаи н.и.ф.-м., дотсенти кафедраи физика ва астрономияи Донишгоҳи омӯзгории Ўзбекистону Финландия, Самарқанд, Ўзбекистон Абдурахмонов Муҳиддин дар мавзӯи «Падидаҳои геомагнитии нурҳои кайҳонӣ»; маърузаи д.и.ф.-м., профессор, директори Институти илмӣ-таҳқиқотии таърихи илмҳои табиатшиносӣ ва техникаи назди Донишгоҳи давлатии Бохтар ба номи Носири Хусрав Абдулҳай Комилӣ дар мавзӯи «Доир ба донишҳои астрономии гузаштагони халқи тоҷик»; маърузаи н.и.ф.-м., дотсенти кафедраи астрономияи ДМТ Миникулов Н.Х. дар мавзӯи «Фаъолнокии курсҳои наздиситоравии ситораҳои навъи UХ Ҷаббор»; маърузаи н.и.ф.-м., директори Институти астрофизикаи АМИТ Бӯризода Анвар дар мавзӯи «Муайян кардани хусусиятҳои

физикийи кометаи С/2020 Т2 дар асоси мушоҳидаҳои оптикӣ»; маърузаи д.и.ф.-м., профессор, муовини ректор оид ба равобити байналмилалии Донишгоҳи технологияи Тоҷикистон Хаёл Бобоев дар мавзӯи «Оид ба таҳқиқотҳои иқлими астрономӣ дар Тоҷикистон» ва маърузаи н.и.ф.-м., ходими пешбари илмии Институти физикаю техникаи ба номи С. Умарови АМИТ Ризои Баҳромзод дар мавзӯи «Наврӯз, Умари Хаём ва тақвиму бурҷҳо» кироат гардиданд.

Дар нимаи дуҷуми рӯз кори конференсия дар чор бахш кори худро идома дода зиёда аз 26-то аз ДМТ, 37-то аз муассисаҳои илмии Тоҷикистон маруза шунда шуданд. Маводҳои конференсия дар ҳаҷми 371 саҳифаро ташкил дода аз чоп баромада дастраси иштирокунандагон гардид. Бояд қайд намоем, ки ба конференсия маводҳо аз хориҷи кишвар 7-то (Саррасадхонаи астрономии Пулково, Санкт-Петербург, Расадхонаи астрофизикийи Қрим, Қрим, ФГБОУ ВО «Тамбовский государственный технический университет», «Термезский государственный университет, Термез, Узбекистан), Тураханов Ф.Б. (Денауский институт предпринимательства и педагогики, Денау, Узбекистан), «Национальный университет Узбекистана имени Мирзо Улугбека, Ташкент, Узбекистан») ворид гаштанд. Натиҷаи кори конференсия барои пешрафти сифати таҳсилотро бо роҳҳои гуногун баланд бардоштани сифати таълим ва баланд бардоштани корҳои илмӣ - таҳқиқотӣ дар соҳаи физика ва астрономия хуб арзёби намудан мумкин аст.

Дар асоси нақшаи чорабиниҳо конференсияи ҷумҳуриявӣ илмӣ-назариявӣ ҳаёти устодону кормандони ДМТ баҳшида ба «30-юмин солгарди қабули Конституцияи Ҷумҳурии Тоҷикистон», «Соли маърифати ҳуқуқӣ эълон шудани соли 2024» ва «Бистсолаи омӯзиш ва рушди фанҳои табиатшиносӣ, дақиқ ва риёзӣ дар соҳаи илму маориф (солҳои 2020-2040)», ба ҳафтаи чоруми моҳи апрел, яъне аз 22-ум то 27-уми апрели соли 2024 мувофиқ омад.

Дар ҷаласаи ифтитоҳии он, ки рӯзи 22-уми апрели соли 2024 дар бинои марказӣ бо иштироки тамоми устодони кормандони ДМТ баргузор гардид, ки сухани ифтитоҳии ректори ДМТ, д.и.х., профессор, узви вобастаи АМИТ Насриддинзода Э.С. оғоз намуданд ва баъдан маърузачиён н.и.х., дотсент, декани факултети химияи ДМТ Файзуллозода Эркин Фатхулло дар мавзӯи «Татбиқи барномаҳои давлатӣ дар заминаи эълони «Бистсолаи омӯзиш ва рушди фанҳои табиатшиносӣ, дақиқ ва риёзӣ дар соҳаи илму маориф (солҳои 2020-2040)», д.и.ф., профессори кафедраи назария ва адабиёти навини форсии тоҷикии факултети филологияи ДМТ Маҳмадаминов Абдулхай Саидович дар мавзӯи «Устод Айни ва масъалаҳои ҳудогоҳиву

худшиноси миллӣ», д.и.ф.-м., профессори кафедраи физикаи ҷисмҳои саҳти факултети физикаи ДМТ Рашидов Ҷалил дар мавзӯи «Таъсири материалҳои нанокарбон ба сохтор ва хусусиятҳои полимерҳо» ва н.и.г., дотсенти кафедраи геология ва менечменти маъдану техникаи факултети геологияи ДМТ Ниёзов Ансор Соҳибович дар мавзӯи «Андар мушкilotи таҳқиқи пиряхҳои қаламрави Тоҷикистон (диди ҷадид)» баромад намуда, ҳозиринро ба дастоварҳои муҳими ин соҳа ва муҳимияту афзалияти он дар оянда шинос намуданд, ки ин боиси ифтихор буд.

Конференсияи мазкур барои ҳайати устодону кормандони факултети физика бошад, рӯзҳои 23-ум то 24-уми апрели соли 2024 рост омад. Барои ҳайати устодону кормандони факултети физика бошад, рӯзи 23-уми апрели соли 2023 соати 09⁰⁰ дар як бахш баргузор гардид.

Бахши аввал ба «Физикаи муҳитҳои конденсӣ» бахшида шуда буд, ки дар синфхонаи 404-уми факултети физика баргузор гардид, ки дар асоси барнома 20 маърӯзаро дар бар гирифта буд, ки раиси ин бахш д.и.ф.-м., профессори кафедраи физикаи назариявӣ Солеҳзода Д.Қ. ва котиб н.и.т., ассистенти кафедраи электроникаи физикӣ Наимов У.Р. буданд. Ҳамаи маърузаҳои ироашуда ба воситаи тахтаи электронӣ ва проектор муаррифӣ карда шуданд.

Хулоса бахши аввал дар сатҳи баланди илмӣ ҷамъбаст гардид. Бо ҷамбасти хулосаи умумӣ беҳтарин баромад дар бахши физикаи муҳитҳои конденсӣ аз ҷониби раиси бахш ду пешниҳод гардид, ки маърӯзаи докторанти Ph.D, соли таҳсили 3-юми кафедраи физикаи ҳаста Яров М. дар мавзӯи «Флуктуация электронных состояний теллурида кадмия при нейтронно облучении» ва ассистенти кафедраи физикаи ҷисмҳои саҳт Маҳмадуллоев Д.З. дар мавзӯи «Эътимоднокии асбобҳо ва аппаратҳои тиббӣ» доништа шуданд.

Бахши дуюм бошад, санаи 24-уми апрели соли 2023 соати 09⁰⁰, бахши «астрономия ва метеорология ва климатология» дар синфхонаи 527-уми факултети физика баргузор гашт. Раиси ин бахшро бошад мудир кафедраи физикаи умумӣ д.и.ф.-м., профессор Акдодов Д.М. ва котиб н.и.т., муаллими калон Ассомидинов З.Ш. ба ўҳда доштанд. Аз 12 маърӯзаи пешбинигардида ҳамаи он шунида шуд. Дар ин бахш низ ҳамаи маърузаҳои ироашуда ба воситаи тахтаи электронӣ ва проектор муаррифӣ карда шуданд. Маърӯзаҳои шунидашуда ба соҳаҳои муосири таълими физика, астрономия, усули таълими физика, информатика ва метеорология ва климатология бахшида шуда буданд. Дар ин бахш низ баҳсу мунозираҳои зиёди илмӣ барпо гардиданд. Муаллифон ба ҳамаи саволҳои ба онҳо пешниҳодгардида ҷавобҳои пурра гардониданд.

Дар ин бахши дуҷум бо хулосаи умумӣ маърузаи беҳтарин аз ҷониби раиси бахш, ки маърузаи ассистенти кафедраи астрономия Бобоев Ш. дар мавзӯи «Омӯзиши думи чангини кометаи C/2007 N3 LULIN дар асоси мушоҳидаҳои Расадхонаи астрономии Ҳисор» пешниҳод гардид.

Аз ҳардуи бахш мувофиқи барнома 32 маърузаи пешбини гардида ҳамаи онҳо шунида шуд.

Рӯзи 24-уми апрели соли 2024 бошад дар факултети физика конференсия дар **бахши донишҷӯён** буд, ки дар синфхонаи 404 соати 13⁰⁰ конференсияи илмӣ дар бахши «физика, астрономия, физикаи ҳаста ва метеорология ва климатология» оғоз ёфт, ки раиси онро мудирӣ кафедраи электроникаи физикӣ н.и.ф.-м., муаллими калон Раҳматов Б.А. ва котиб ассистенти кафедраи физикаи ҷисмҳои сахт Исмаилов Ш. ба ӯҳда доштанд. Дар ин бахш донишҷӯён низ маърузаҳои худро ба воситаи тахтаи электронӣ баромад намуданд. Дар раванди конференсия бахшҳои илмӣ дар байни донишҷӯён низ барпо гардиданд. Дар ин бахш маърузаҳо ба бахшҳои мухталифӣ астрономия, физика ва метеорология ва климатология бахшида шуда буданд.

Аз ҷониби раиси бахш ду маърузаи беҳтаринро пешниҳод намуданд, ки ин ҳам бошад маърузаи донишҷӯи курси 2-ми ихтисоси 1-02050405 астрономия Шукронаи С. дар мавзӯи «Ташаккули фаввораҳо дар Энселад», донишҷӯи курси 3-юми ихтисоси 1-31040103 физика Недозода М. дар мавзӯи «Хусусиятҳои хоси изотопҳои радиоактивӣ таркиби сурхҳои доманкӯҳҳои ноҳияи Варзоб» ва донишҷӯи курси 4-4ми ихтисоси 1-31040103 физика Ғиёсов Р. дар мавзӯи «Таъсири манбаи нейтронҳо (PuBi) ба бодиринг ва нахӯд» пешниҳод гардиданд.

Аз 16 маърузаи пешбини гардида ҳамаи онҳо шунида шуд.

Санаи 24-юми апрели соли 2024 соати 10⁰⁰ бахши «Физика ва астрономия» **магистрон** буд, ки дар синфхонаи 527-уми факултети физика баргузор гардид, ки раиси ин бахш н.и.ф.-м., дотсенти кафедраи оптика ва спектроскопия Файзиева М.Р. ва котиб н.и.ф.-м., муаллими калони кафедраи физикаи назариявӣ Давлатҷонова Ш.Х. ба ӯҳда доштанд. Мувофиқи барнома 6 маърузаро дар бар гирифта буд, ки ҳамаи онҳо ироа гардиданд. Ҳамаи маърузаҳои ироашуда ба воситаи тахтаи электронӣ ва проектор муаррифӣ карда шуданд.

Аз ҷониби раиси бахш маърузаи беҳтаринро пешниҳод намуданд, ки ин ҳам бошад маърузаи магистри курси 2-юми ихтисоси 02040510-астрономия Эргашева Н. дар мавзӯи «Истифодаи дурусти истилоҳи астрономӣ дар асарҳо ва маҷаллаҳои илмӣ» пешниҳод гардиданд.

Санаи 27-уми апрели соли 2024 чамбасти конференсияро ректори ДМТ, д.и.х., профессор, узви вобастаи АМИТ Насриддинзода Э.С. оғоз намуданд ва баъдан маърузачиён муаллими калони кафедраи кибернетика ва иқтисоди рақамии факултети баҳисобгирӣ ва иқтисоди рақамии ДМТ Сатторов Абдукарим Чаборович дар мавзӯи «Рақамикунонии иқтисоди Ҷумҳурии Тоҷикистон ва таҳлили омории он дар рейтингҳои байналмилалӣ», н.и.х., дотсент, мудирӣ кафедраи ҳуқуқи конститутсионӣ ва маъмурии факултети ҳуқуқшиносии ДМТ Сулаймонзода Манучеҳр Субҳоналӣ дар мавзӯи «Инкишофи падидаи конститутсионализм дар даврони соҳибистиклолӣ», номзади илмҳои иқтисодӣ, дотсент, мудирӣ кафедраи иқтисод ва идораи комплекси агросаноатии факултети иқтисод ва идораи ДМТ Тағоев Ҷумъахон Ҳамроевич дар мавзӯи «Коркарди маҳсулоти кишоварзӣ: вазъият ва сармоягузориҳо» ва донишҷӯи соли дуюми факултети ҳуқуқшиносии ДМТ Шарифзода Маҳмуд «Соли маърифати ҳуқуқӣ - иқдоме барои баланд бардоштани дониши ҳуқуқии шаҳрвандони Ҷумҳурии Тоҷикистон» баромад намуданд. Чамбасти конференсия низ дар як сатҳи баланди илми баргузор гардид. Дар чамбасти конференсия устодон ва кормандони факултети физика фаъолона иштирок намуданд.

Санаи 24-уми апрели соли 2024 дар байни донишгоҳҳои Ҷумҳурии Тоҷикистон ва филиалҳои донишгоҳҳои Федератсияи Россия дар ДАТ ба номи Ш.Шотемур олимпиада доир ба ЦУР «Мақсади рушти устувор» бо ташаббуси DKU (Донишгоҳи Қазоқистон ва Олмон) дар ҳамкорӣ бо лоиҳаи GO4SDGs баргузор гардид, ки дар ин олимпиада аз кафедраи метеорология ва климатологияи факултети физикаи ДМТ 3-нафар донишҷӯёни курси 2,3 ва 4-уми ихтисоси 1-3102010209 гидрометеорология ва климатология Раҳмонов Некшо донишҷӯи курси 2-юм, Аҳмадов Умар донишҷӯи курси 3-юм ва Нозимов Саъдӣ донишҷӯи курси 4-юми иштирок намуданд. Дар ин олимпиада Нозимов С. бо гирифтани (29,6 ҳол ҷойи 3-юм)-ро ишғол намуд.

Санаи 06.05.2024 дар кафедраи электроникаи физикии факултети физикаи ДМТ маҳфили илмии донишҷӯён бо номи «Радиофизикони ҷавон» аз тарафи донишҷӯи курси 3 - юми ихтисоси 1-31040200 - радиофизика ва электроника Муродзода Ҳ. дар мавзӯи «Методҳои асосии ҳисоби занҷири электрикӣ» баргузор гардид. Дар маъруза донишҷӯ дар бораи занҷири электрикӣ, параметрҳои занҷир ва методҳои ҳисобкунии баромад намуд. Дар охир миёни маърузачи ва иштирокчиён баҳсҳои илмӣ сурат гирифт.

Рӯзҳои 17-18-уми майи соли 2024 дар Донишгоҳи давлатии тиббии Тоҷикистон ба номи А.И. Сино «Олимпиадаи ҷумҳуриӣ» аз рӯи панҷ

фанни таълимӣ (физика, математика, химия, технологияҳои иттилоотӣ, географияи иқтисодӣ баргузор гардид, ки дар ин олимпиада донишҷӯи курси чоруми ихтисоси 1-31040103 физика г. тоҷикӣ **Қурбонзода Муҳсин Толибҷон** аз рӯи фанни «Физика» ҷойи 2-юмро сазовор гардид.

Санаи 20-уми майи соли 2024 IV-умин Озмуни ҷумҳуриявии донишҷӯёни муассисаҳои таҳсилоти олии касбии Ҷумҳурии Тоҷикистон барои дарёфти «**Ҷоми раёсати Донишгоҳи байналмилалӣ сайёҳӣ ва соҳибкорӣ Тоҷикистон**» баргузор гардид. Ҳамзамон, дар доираи Моҳвораи ҷавонон, бахшида ба Рӯзи ҷаҳонии футбол, ки бо пешниҳоди Президенти Ассотсиатсияи футболи Осиёи Марказӣ (САФА), Президенти Федератсияи футболи Тоҷикистон муҳтарам Рустами Эмомалӣ моҳи майи соли 2024 Ассамблеяи генералии Созмони Милалӣ Муттаҳид ҷонибдорӣ ва тасдиқ намуда буд, раёсати Донишгоҳ баргузори мусобиқаи футболи хурдро байни донишҷӯёни муассисаҳои таҳсилоти олии касбии худуди шаҳри Душанбе барои дарёфти «Ҷоми раёсати Донишгоҳи байналмилалӣ сайёҳӣ ва соҳибкорӣ Тоҷикистон» доир намуд. Дар ин чорабиниҳои мазкур донишҷӯи курси чоруми ихтисоси 1-31040103 физика г. тоҷикӣ **Қурбонзода Муҳсин Толибҷон** аз рӯи фанни физика ҷойи 1-юмро сазовор гардид.

Аз санаи 20-21-уми майи соли 2024 даври ноҳиявӣ дар Муассисаи таҳсилоти миёнаи умуми №102-и ш.Душанбе озмуни «Илм-фурӯғи маърифат» аз рӯи наминатсияи физика ва астрономия дар даври ноҳиявӣ байни Донишгоҳи техникаи Тоҷикистон ба номи М.Осимӣ, Академияи милитсияи Тоҷикистон, Колечи Донишгоҳи техникаи Тоҷикистон ба номи М.Осимӣ, баргузор гардида буд, ки дар ин озмун **Умаров Муҳамадали Рӯзибоевич** (донишҷӯи курси чоруми ихтисоси 1-31040103 физика г. русӣ) ва **Бобохонов Бахтиёр Холбойевич** (донишҷӯи курси дуоуми ихтисоси 1-31040103 физика г. тоҷикӣ) ҷойи дуоумро сазовор гардиданд.

Рузҳои 20-21-уми майи соли 2024 дар шаҳри бостонии Хучанд дар Муассисаи давлатии таълимии «Донишгоҳи давлатии Хучанд ба номи академик Б.Ғафуров» конференсияи ҷумҳуриявии илмӣ-амалӣ таҳти унвони «Муаммоҳои мубрами физикаи ҳолатҳои конденсӣ» бахшида ба 35-солагии истиқлоли давлатии ҷумҳурии Тоҷикистон ва «Бистсолаи омӯзиш ва рушти фанҳои табиатшиносӣ, дақиқ ва риёзӣ дар соҳаи илму маориф» ва 80- профессор Шерматов М., 85-солагии профессор Ҷамолов М. баргузор гардид. Дар кори он як устодони факултети физикаи Донишгоҳи миллии Тоҷикистон, профессорон **Қ. Комилов, Д.Қ. Солиҳзода, Б.И. Махсудов, И.Ш. Норматов ва А.Қ. Зарифзода** иштирок ва маърузаҳои илмӣ намуданд. Азбаски дар конференсия аз 85-солагии

собик устоди факултети физикаи ДМТ профессор, шодравон М. Чамолов ва 80-солагии профессори ДДХ ба номи академик Б.Ғафуров профессор, шодравон М.Шерматов низ ёдрас гардид, дар ибтидо устодони факултет чун ананай неки физикон ба аёдати собик устоди факултети физикаи ДМТ, профессор М. Акрамова, ки ба синни 88 расидаанд рафтанд ва аз ҳолу аҳволашон бохабар гардиданд.

Дар рӯзи аввали конференсия дар ибтидо устодон аз осорхонаи ДДХ ба номи академик Б. Ғафуров шиносӣ намуда дар китоби меҳмонони фахрӣ соядаст гузоштанд. Кори конференсия бо сухани ифтитоҳии ректори ДДХ ба номи академик Б. Ғафуров, профессор Усмонзода А.И. оғоз бахшида меҳмононро хайра макдам гуфтанд. Сипас, бо маърузаи илмӣ профессор И.Ш. Норматов баромад намуданд. Оид ба сахми профессор М. Чамоловдар рушти илми физика ва тайёр намудани кадрҳои илмӣ-омӯзгорӣ профессор Д.Қ. Солихзода баромад карданд. Дар рӯзи дигар кори конференсия дар бахшҳои гуногуни он зери роҳбарии профессорон И.Ш. Норматов, С.Ф. Абдуллозода ва Б.И. Махсудов идома ёфтанд. Дар таҳкими ҳамкориҳои тарафайн конференсияи мазкур самтҳои минбаъдаи таҳқиқотҳои илмиро бори дигар нишон дод.

Азбаски яке аз мақсадҳои конференсия ба «Бистсолаи омӯзиш ва рушти фанҳои табиатшиносӣ, дақиқ ва риёзӣ дар соҳаи илму маориф» бахшида шуда буд, ҳайати профессорон бо донишҷӯён ва мутахассисони ҷавони донишгоҳ вохӯриҳои судманд анҷом доданд.

Яке аз ҳадафҳои муҳими сафар ба масъалаи омодагии кадрҳои илмӣ-омӯзгорӣ буд ва дар ҳайати профессорон се раисони Шуроҳои диссертатсионии самти физика (Комилов Қ., Солихзода Д.Қ., Абдуллозода С.Ф.) ва муовинони онҳо (Норматов И.Ш., Махсудов Б.И.) буданд, ки барои ҳалли муаммоҳои дар ин самт мавҷуда мусоидат намуд.

Санаи 31.05.2024 соати 14⁰⁰ дар толори маҷлисгоҳи бинои марказӣ Ҷамоиши илмӣ-назариявӣ дар ҳошияи суханронии Асосгузори сулҳу ваҳдати миллӣ, Пешвои миллат Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон муҳтарам Эмомалӣ Раҳмон дар мулоқот бо аҳли илм ва маорифи кишвар баргузор гардид. Дар ҷамоиш устодон ва кормандони факултети физика иштироки фаъолона намуданд. Аз ҷумла д.и.ф.-м., профессори кафедраи физикаи назариявӣ *Солихзода Д.Қ.* баромад намуда, қайд намуд, ки мо аз пешниҳодот ва иқдомҳои наҷибӣ сарвари давлат рӯҳу илҳами тоза гирифта, дар баланд бардоштани мавқеи илм дар ҷомеа ва сахми он дар пешравӣ ва гулгулшукуфии Ватани азизамон, баланд бардоштани сатҳу сифати таҳсилот, ва омода намудани мутахассисони босалоҳияти дар бозори меҳнат рақобатпазир кӯшиш мекунем.

Санаи 05.09.2024 бахшида ба муносибати 33-юмин солгарди Истиклолияти Ҷумҳурии Тоҷикистон дар бинои асосии ДМТ ҳамоиши илмӣ-назариявӣ баргузор гардид. Дар идомаи чорабини аз ҷониби муовини сарвазирӣ Ҷумҳурии Тоҷикистон Мансурӣ Дилрабо Сайдулло ба н.и.ф.-м., дотсенти кафедраи оптика ва спектроскопия **Исломов Зафар Зулфонович (Ҷоизаи хизмати шоиста)** тақдим карда шуд.

Санаи 17 сентябри соли 2024 дар шаҳри Уфай Федератсияи Русия Форуми XV зиёиёни эҷодкор ва илмии кишварҳои узви ИДМ баргузор гардид, ки дар ҷараёни Форум маросими супоридани ҷоизаи байнидавлатии «Ситораҳои Иттиҳод» баргузор шуд, ки профессори кафедраи физикаи назариявии факултети физикаи Донишгоҳи миллии Тоҷикистон **Солихзода Давлат Қувват сазовори Ҷоизаи байнидавлатии «Ситораҳои Иттиҳод»** дар наминатсияи «Барои саҳмгузори дар рушди илм ва дастовардҳои барҷаста дар соҳаи илму маориф дар соли 2023» гардид.

Аз санаи 16-18-уми сентябри соли 2024 даври шаҳрӣ дар Муассисаи таҳсилоти миёнаи умуми №19-и ш.Душанбе озмуни «Илм-фурӯғи маърифат» аз рӯи наминатсияи физика ва астрономия дар даври шаҳрӣ байни Донишгоҳи техникаи Тоҷикистон ба номи М.Осимӣ, Академияи милитсияи Тоҷикистон, Колечи Донишгоҳи техникаи Тоҷикистон ба номи М.Осимӣ, баргузор гардида буд, ки дар ин озмун **Умаров Муҳамадали Рӯзибоевич** (магистранти соли аввали ихтисоси 1-31040103 физика) ҷойи дуюм ва **Бобохонов Бахтиёр Холбойевич** (донишҷӯи курси сеюми ихтисоси 1-31040103 физика г. тоҷикӣ) ҷойи сеюмро сазовор гардиданд.

Мувофиқи нақша дар маҳфили «Зеҳн»-и факултет, дар солҳои 2024 ду маъруза ба нақша гирифта шуда буданд.

1) Санаи 09-уми апрели соли 2024 соати 10⁰⁰ маҳфили «Зеҳн» аз ҷониби д.и.ф.-м., профессор, академик Фарҳод Раҳимӣ дар мавзӯи «Оламшиносии муосир. Назарияи илмии олам» баромад намуданд.

2) Санаи 27-уми сентябри соли 2024 соати 14⁰⁰ маҳфили «Зеҳн» аз ҷониби д.и.ф.-м., профессор, мудири лабораторияи физикаи атмосфераи Институти физикаю-техникаи ба номи С.У.Умарови АМИТ Абдуллозода С.Ф. дар мавзӯи «Таҳқиқоти ҷангу ғубор дар Тоҷикистон» баромад намуданд. Дар ин маҳфил устодон, кормандон, ва донишҷӯён иштирок варзида саволҳо пешниҳод намуда ва ба саволҳои худ ҷавобҳои мушахас гирифтанд. Маҳфил дар як сатҳи баланди илмӣ барпо гардид.

Санаи 09.10.2024 дар назди кафедраи оптика ва спектроскопия дар толори Шурои олимони факултети физика семинари илмӣ-назариявӣ бахшида ба 100-солагии ёдбуди д.и.ф.-м., профессор **Алперович Лев**

Исаакович баргузор гардид, ки дар ин семинари илмӣ сухани ифтитоҳиро декани факултет н.и.ф-м., дотсент Қодирзода З.А. оғоз намуда ташрифи меҳмононро ба факултети физика хайра мағдам намуда ва риштаи суханро ба бароматкунандагони семинар доданд. Баромадкунандагон н.и.ф-м., дотсент Исломов З.З., д.и.ф-м., профессор, узви вобастаи АМИТ Мадвалиев У., н.и.ф-м., дотсент Низомзода З., д.и.ф-м., профессор, Комилӣ Қ. д.и.ф-м., профессор, Солихзода Д.Қ. ва шогирдони шодравон **Алперович Л.И.** доир ба ҳаёт ва фаъолияти илмию-таълимии шодравон **Алперович Л.И.** баромадҳо намуда. Ёдовар мешавем, ки ба таври онлайнӣ баромади фарзанди шодравон ва шогирдашон Назаров Б. дар семинари мазкур шунида шуд. Дар умум семинари илмӣ-назариявӣ дар як сатҳи баланди илмӣ гузаронида шуд.

Санаи 19.10.2024 дар назди кафедраи астрономия семинари илмӣ-назариявӣ «Масъалаҳои муосири астрофизикӣ» бахшида ба гирифтани Абурайҳони Берунӣ дар мавзӯи «Ҳаёт ва фаъолияти Абурайҳони Берунӣ ва нақши он дар рушди илмҳои табиатшиносӣ» баргузор гардид, ки дар ин семинари илмӣ сухани ифтитоҳиро декани факултет н.и.ф-м., дотсент Қодирзода З.А. оғоз намуда ташрифи меҳмононро ба факултети физика хайра мағдам намуда ва риштаи суханро ба бароматкунандагони семинар доданд. Маърузачиён доктори илмҳои физикаю математика, профессори директори Институти илмӣ-таҳқиқотии таърихи илмҳои табиатшиносӣ ва техникаи назди Донишгоҳи давлатии Бохтар ба номи Носири Хусрав **Абдулҳай Комилӣ** дар мавзӯи «Абурайҳони Берунӣ – мутаффакири бузурги шарқ», мудири кафедраи астрономия, номзоди илмҳои физикаю математика, дотсент **Сафаров Абдулҷалол Ғафурович** дар мавзӯи «Нақши Абурайҳони Берунӣ дар рушди илми ҳайатшиносӣ», номзоди илмҳои физикаю математика, ходими пешбари илмии Институти физикаю техникаи ба номи С. Умарови Академияи миллии илмҳои Тоҷикистон **Ризои Баҳромзод** дар мавзӯи «Кашфиёти астрономии Абдурраҳмони Суфӣ: нигоҳе ба гузашта аз зовияи асри XXI» баромадҳо намуданд. Семинари илмӣ-назариявӣ дар як сатҳи баланди илмӣ гузаронида шуд.

Санаи 31-уми октябри соли 2024 дар назди кафедраи электроникаи физикӣ дар толори Шурои олимони факултети физика семинари илмӣ-назариявӣ бахшида ба ёдбуди д.и.ф-м., профессори **Ғафуров Вадуд Ғафурович** баргузор гардид, ки дар ин семинари илмӣ сухани ифтитоҳиро декани факултет н.и.ф-м., дотсент Қодирзода З.А. оғоз намуда ташрифи меҳмононро ба факултети физика хайра мағдам намуда ва риштаи суханро ба бароматкунандагони семинар доданд.

Баромадкунандагон оид ба ҳаёт ва фаёлияти **Ғафуров Вадуд Ғафурович** н.и.ф-м., дотсент Нарзиев Ҳ., н.и.ф-м., дотсент Саломов А., профессори кафедраи электроникаи физикӣ Султонов Н. ва шогирдони шодравон **Ғафуров В.Ғ.** доир ба ҳаёт ва фаёлияти илмию-таълимиашон баромадҳо намуда. Дар умум семинари илмӣ-назариявӣ дар як сатҳи баланди илмӣ гузаронида шуд.

Боиси ифтихор ва сарфарозист, ки санаи 19-уми апрели соли 2024 бо қарори **КОА ФР №401/нк-1** дипломи профессории **Махсуд Барот Исломода** ва санаи 16-уми октябри соли 2024 бо қарори **КОА ФР №996/нк** дипломи профессории **Ҷўраев Хайрулло Шарофович**, санаи 28.03.2024 қарори **КОА ФР №274/нк** дипломи дотсентии Ҳамроқулов Рачабмурод Бадриддинович тасдиқ гардид.

Иштироки донишҷӯи курси 4-уми ихтисоси 1-3102010209 - гидрометеорология ва климатологияи факултети физикаи Донишгоҳи миллии Тоҷикистон, Аҳмадов Умар Шухратович дар Озмуни байналмилалӣ корҳои лоиҳавӣ илмӣ «**АГРОИННОВАТСИЯ: РОҶИ РУШДИ УСТУВОР**» таҳти роҳбарии профессор, Норматов Ином Шерович, ки рузҳои 16-17-уми октябри соли 2024 дар шаҳри Дашоғузи Туркманистон баргузор гардид иштирок намуда, сазовори ҷойи ифтихории сеюм гардид.

Санаи 21-25-уми октябри соли 2024 даври ҷумҳуриявӣ озмуни «Илм-фурӯғи маърифат» аз рӯи Наминатсияи «Физика ва астрономия» дар ТСО-и шаҳраки донишҷӯёни ДМТ дар байни Донишгоҳҳои Ҷумҳурии Тоҷикистон баргузор гардид, ки дар ин озмун **Бобохонов Бахтиёр Холбоевич** (донишҷӯи курси сеюми ихтисоси 1-31040103-физика г. тоҷикӣ) ҷойи сеюм сазовор гардид.

Санаи 24.10.2024 дар назди кафедраи мошинҳои ҳисоббарор, системаҳо ва шабакаҳо тибқи нақша семинарии доимамалкунандаи назди кафедра ҳамасола устодон ва донишҷӯён бо мавзӯҳои гуногун баромад менамоянд. Дар мувофиқа бо қадвали семинари мазкур баромади донишҷӯи курси 3-юми ихтисоси 1-40020100 – мошинҳои ҳисоббарор, системаҳо ва шабакаҳо **Каримзода Парвиз Шухрат** дар мавзӯи «**Асосҳои кори шабакаҳо**» баргузор гардид, ки дар ин семинар устодону кормандон ва донишҷӯён фаёлона иштирок намуданд. Семинар дар як сатҳи баланди илмӣ гузаронида шуд.

Санаи 14.11.2024 Ҳамоиши илмию фарҳангӣ бахшида ба Рӯзи Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон ва Иҷлосияи XVI-уми Шурои Олии Ҷумҳурии Тоҷикистон дар мавзӯи «Нақши Пешвои миллат Эмомалӣ Раҳмон дар таҳкими сулҳу ваҳдат ва давлатдорӣ», дар толори калони

Шахраки Донишҷӯён (ТСО) баргузор гардид, ки дар идомаи ҳамоиш тақдими диплом ба ғолибони озмуни умумидонишгоҳии «Нақши китоби «Чехраҳои мондагор»-и Пешвои миллат муҳтарам Эмомалӣ Раҳмон дар таҳкими худшиносии миллӣ», устоди кафедраи методикаи таълими физика, н.и.ф-м., дотсент **Алоиддинов Абдулвоҳид Ҷамолиддинович ҷойи сеюмро ишғол намуданд**, инчунин бо мукофоти пулӣ ба миқдори **3000 сомонӣ** мукофонида шуданд.

Рӯзи 18-уми ноябри соли 2024 раёсати инноватсия, Парки технологияи Донишгоҳи миллии Тоҷикистон, дар бинои асосии Донишгоҳи миллии Тоҷикистон озмуни «Ихтироъкорони ояндасоз» аз рӯи номинатсияҳои «Барномасозӣ», «Ворисони Розӣ», «Моделсозӣ», «Робототехника» ва «Сайёҳӣ-кишваршиносӣ» дар байни устодон, магистрон, докторантони Ph.D ва донишҷӯён баргузор гардид, ки дар ин озмун донишҷӯи курси сеюми ихтисоси 1-31040103 физика г. русӣ **Шарипова Анаҳито Ҳукуматовна** аз рӯи номинатсияи «Моделсозӣ» ҷойи 2-юмро сазовор гардид.

Санаи 18.11.2024 дар толори маҷлисгоҳи Донишкадаи Конфутсияи ДМТ, шахраки донишҷӯён дар партави амалишавии «Бистсолаи омӯзиш ва рушди фанҳои табиатшиносӣ, дақиқ ва риёзӣ дар соҳаи илму маориф», солҳои 2020-2040 ҳамоиши илмиву назариявӣ оид ба рӯйнамоии китоби профессор **Солихзода Давлат Қувват «Электродинамика»** бо иштироки олимону муҳаққиқон баргузор гардид.

Дар ифтитоҳи ҳамоиш декани факултети физика Қодирзода З.А. суҳанронӣ намуда афзуд, ки бо эълон гардидани «Бистсолаи омӯзиш ва рушди фанҳои табиатшиносӣ, дақиқ ва риёзӣ дар соҳаи илму маориф» таваҷҷуҳ ба омӯзиши илмҳои дақиқ аз пештара бештар гардидааст. Рушди илмҳои дақиқу техникӣ ва дар истехсолот татбиқ намудани дастовардҳои илмӣ, заминаи саноатикунории босуръат, инчунин, нишондиҳанда ва баёнгари сатҳи баланди иқтисоди миллӣ мебошанд.

Эълон шудани «Бистсолаи омӯзиш ва рушди фанҳои табиатшиносӣ, дақиқ ва риёзӣ дар соҳаи илму маориф (солҳои 2020-2040)» аз ҷониби Асосгузори сулҳу ваҳдати миллӣ – Пешвои миллат, Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон муҳтарам Эмомалӣ Раҳмон, қадами ҷиддиест барои густариш ёфтани илмҳои табиатшиносӣ, дақиқ ва риёзӣ.

Зимнан гуфта шуд, ки алалхусус нақши физика дар пешрафти ҳама соҳаҳои иҷтимоӣ, иқтисодӣ ва сиёсии ҷаҳони муосир хеле бузург арзёбӣ мегардад. Кашфиётҳои физикӣ ба он боис гардиданд, ки ҷамъияти муосир аз ҷамъияти асри гузашта ба куллӣ фарқ намояд. Тадқиқот дар соҳаи электромагнетизм боиси пайдоиши телефонҳо ва баъдтар

телефонҳои мобилӣ гардид, кашфиётҳо дар термодинамика барои сохтани мошин имкон доданд, рушди электроника боиси пайдоиши компютерҳо гардид. Дар маҷмӯъ дар пешрафти ҳамаи соҳаҳои хоҷагии халқ саҳми олимони физика беназир буда яке аз тарғибгари он дар қаламрави мамлакат факултети физикаи Донишгоҳи миллии Тоҷикистон мебошад.

Ҳамзамон, гуфта шуд, ки **Солихзода Давлат Қувват** аз ҷумлаи олимоне, ки барои дар амал татбиқи намудани Барномаи «Бистсолаи омӯзиш ва рушди фанҳои табиатшиносӣ, дақиқ ва риёзӣ дар соҳаи илму маориф» ва сиёсати маорифпарваронаи Пешвои муаззами миллат саҳми беандоза гузоштааст. Дар робита ба амалигардонии «Бистсолаи омӯзиш ва рушди фанҳои табиатшиносӣ, дақиқ ва риёзӣ дар соҳаи илму маориф» (солҳои 2020-2040) китоби тозанаشري **профессор Солихзода Давлат Қувват «Электродинамика»** аз чоп баромад.

Солихзода Давлат Қувват зимни суҳанронии хеш афзуд, ки электродинамика яке аз қисмҳои таркибии фанҳои физикаи назариявӣ буда, ба омӯзиши назарияи майдонҳо, хосиятҳои электргузаронии муҳитҳои материалӣ ва паҳншавии мавҷҳои электромагнитӣ алоқаманд аст. Ҳодисаҳои электромагнитӣ дар табиат нақши ниҳоят муҳимро иҷро менамоянд.

Дар зимн аз ҷониби Фарҳод Раҳимӣ – раиси Кумита оид ба таҳсилоти ибтидоӣ ва миёнаи касбии назди Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон ва чанде аз устодони факултети физика оид ба дастовардҳои замони соҳибистиклолии кишвар дар самти илмҳои дақиқу риёзӣ андешаҳо сурат гирифта, баҳри омӯзиш ва таълифи асарҳои тозаи илмӣ тавсияҳои судманд сурат гирифтанд.

Рӯзҳои 26-27 ноябри соли 2024 Тренинг дар мавзӯи «**Нақши ҷавонони ДМТ барои ҳадафҳои рушди устувор**» дар толори Шурои диссертатсионии Донишгоҳи миллии Тоҷикистон барои ҷавонони фаъоли Тоҷикистон ҷиҳати иштирок дар курси омӯзишии «**Нақши ҷавонони ДМТ барои ҳадафҳои рушди устувор**» баргузор гардид, ки дар он устоди кафедраи метеорология ва климатология **Модератор: Мирзохонова С.О.,** менечери лоиҳадонишҷӯи курси 4-уми ихтисоси 1-3102010209 гидрометеорология ва климатология **Аҳмадов Умар** ва бозии **NEXUS Муминов Абулқосим** гузаронида шуд.

Тренинги мазкур 35 нафар донишҷӯён, фаъолон ва волонтеронро аз ДМТ ва берун аз донишгоҳ, ҷиҳати ҷалб ва саҳми ҷавонон барои ноил шудан ба Ҳадафи рушди устувор, табодули таҷриба ва васеъ намудани ҷаҳонбинии онҳо, инчунин ҳифзи муҳити зист ва ташаккули неруи насли

нав дар Тоҷикистон муттаҳид менамояд. Тренинг дар як сатҳи баланд баргузор гардид. Инчунин иштикоркунандагонро бо сертификат ва сипосномаҳо тақдим карда шуд.

Санаи 4-уми декабри соли 2024 Интернет-олимпиадаи байналмилалӣ аз фанни физика дар ҷумҳурии Туркменистон баргузор гардид, ки дар ин олимпиада донишҷӯён ва мастранти факултети физика дар бинои асосии ДМТ тариқи онлайн иштирок намуданд. Магистранти соли аввал **Қурбонзода Муҳсин Толибҷон** ҷойи дуюм, **Шарипова Анаҳито** (донишҷӯи курси сеюми ихтисоси 1-31040103-физика г. русӣ) ҷойи сеюм ва **Лоикзода Алиакбар Сайдакбар** (донишҷӯи курси сеюми ихтисоси 1-31040103-физика г. тоҷикӣ) ҷойи сеюм сазовор гардиданд.

Санаи 16.12.2024 дар бинои асосии ДМТ ҷамбасти Озмуни умумидонишгоҳии мақолаи беҳтарин бахшида эълон шудани «Соли 2025 – Соли байналмилалӣ хифзи пиряхҳо» дар байни донишҷӯён ва магистрони ДМТ ҷамбаст гардид, ки дар ин озмун **Аҳмадов Умар Шухратович** (донишҷӯи курси чоруми ихтисоси 1-3102010209-гидрометеорология ва климатология) ҷойи дуюм ва **Тошев Ҳусейнбой** (донишҷӯи курси сеюми ихтисоси 1-3102010209-гидрометеорология ва климатология) ҷойи ифтихори сазовор гардиданд.

Тибқи фармони ректори ДМТ аз 09.12.2024 таҳти рақами №209-09 «Оид ба гузаронидани даври якум ва дуюми олимпиадаи донишҷӯёни Донишгоҳи миллии Тоҷикистон» дар факултети физика даври якум ва дуюм олимпиадаи донишҷӯён аз фанни физика санаи 18.12.2024 соати 10⁰⁰ дар синфхонаи 308 аз рӯи ихтисоси тахассусӣ ва ғайритахассусӣ гузаронда шуд. Дар ин олимпиада донишҷӯёни курсҳои 1-4 иштирок варзиданд, ки дар он донишҷӯи курси дуюми шӯъбаи рӯзонаи ихтисоси 1-31040103 – физика г. русӣ **Сафаров Илҳом Ибрагимович** ҷойи якум, донишҷӯи курси якуми ихтисоси 1-31040103 – физика г. тоҷикӣ **Азизов Эраҷ** ҷойи дуюм ва донишҷӯи курси сеюми ихтисоси 1-31040103 – физика г. русӣ **Шарифова Анаҳито Ҳукуматовна** ҷойи сеюм сазовор гардиданд.

Рӯзҳои 17 то 19-уми декабри соли 2024 дар шаҳри Тошканди Ҷумҳурии Узбекистон мудирӣ кафедраи физикаи умумӣ д.и.ф-м., профессор **Ақдолов Донаёр Мавлобахшович** ва н.и.ф-м., ассистенти кафедраи физикаи ҳастаи **Нигораи Зайдулло** дар давоми як соли охир дар барномаи омӯзиши забони англисии C5+O.N.E. (Opening Networks through English) иштирок намуда, барномаи мазкурро бо муваффақият хатм намуда, зиёда аз 180 соати забони англисии касбиро дар соҳаи энергетика ва муҳити зист азхуд намуданд. Боназардошти иштироки фаёлона ва бо муваффақият хатм

намудани барномаи мазкур **Ақдодов Донаёр Мавлобахшович** ва **Нигораи Зайдулло** барои иштирок дар **Конфронси чамбасти «Regional Conference on Energy and Environment»**, баргузор гардид, ки иштирок намуданд.

Санаи 19.12.2024 дар толори асосии бинои марказии ДМТ, Ҳамоиши ҷумхуриявии илмию назариявӣ бахшида ба «Соли маърифати экологӣ» эълон шудани соли 2024 дар шаҳри Душанбе баргузор гардид, ки дар ин ҳамоиш устои кафедраи метеорология ва климатология н.и.тех., дотсент **Мизохонова Ситора Олтибой** дар мавзӯи «**Иқлими Ҷумҳурии Тоҷикистон ва тағйирёбии он**» баромад намуданд.

Санаи 30-юми декабри соли 2024 тибқи Нақша-чорабиниҳои Донишгоҳи миллии Тоҷикистон ва факултети физика ҷихати татбиқи «Соли маърифати экологӣ» эълон гардидани соли 2024 ҳамоиши илмӣ-назариявӣ дар мавзӯи «**Маърифати экологӣ-кафили беҳдошти муҳити зист**» баргузор гардид.

Ҳамоишро декани факултет, н.и.ф-м., дотсент Қодирзода З.А. оғоз намуда, иброз дошт, ки якчанд соли охир инъикоси масъалаҳои вобаста ба муҳити зист дар сархати расонаҳои хабарии ҷаҳон қарор дорад. Бояд қайд намоям, ки ифлосшавии ҳаво, об ва хок боиси авҷгирии касалиҳои гуногун дар қурраи Замин мегардад. Бо мақсади пешгирӣ ва кам кардани ифлосшавии се унсури барои ҳаёт муҳим маърифати экологии аҳолии сайёраро баланд бардоштан лозим меояд.

Маҳз бо ин мақсад ва инчунин, дар идомаи мантиқии ташаббусҳои ҷаҳонии Пешвои муаззами миллат, мухтарам Эмомалӣ Раҳмон бо иқдоми бевоситаи Раиси шаҳри Душанбе мухтарам Рустами Эмомалӣ соли 2024 дар пойтахти кишвар «Соли маърифати экологӣ» эълон гардид. Ҳадаф аз қабули қарори мазкур баланд бардоштани маърифати экологии аҳоли, тозаю озода нигоҳ доштани муҳити зист, ҳифзи арзишҳои гуногуни экологӣ ва таъмини амнияти экологӣ мебошад.

Дар ҳамоиши мазкур мутахассисону муҳаққиқон - доктори илмҳои физикаю математика, профессор Абдуллозода С.Ф. дар мавзӯи «Сарҳадҳои вориди ҷанг» ва номзоди илмҳои техникӣ, дотсент Қурбон Н.Б. дар мавзӯи «Арзёбии ҳадафҳои ташаббусҳои ҷаҳонии Ҷумҳурии Тоҷикистон дар соҳаи об, иқлим ва экология» маъруза намудад.

Дар фарҷоми ҳамоиш мудири кафедраи метеорология ва климатология, доктори илмҳои кимиё, узви вобастаи АМИТ, профессор **Норматов И.Ш.** вобаста ба мавзӯи ҳамоиши мазкур андешаи илмӣ ва дар самти татбиқи «Соли маърифати экологӣ» тадбирҳои мушаххас пешниҳод намуд.

Унвонҷӯёни факултет Латипова Сарвиноз Зикуллоевна, Авази Мирзо, рисолаҳои номзодии худро бомувафақият ҳимоя намуда, ба дараҷаи илмӣ номзоди илмҳои мушарраф гардиданд.

Таҳти роҳбарии мудири кафедра профессор Норматов И.Ш. ва дотсент н.и.ҷ. Муминов А.О. сардори маркази стандартикунонӣ, методология ва меёрҳои экологии Кумитаи ҳифзи муҳити зисти назди Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон Абдурахимов Б.Ҳ. рисолаи номзодии худро дар Шурои диссертатсионии КОА-055D дар назди Институти физикаю техники ба номи С.Умарови АМИТ бомувафақият ҳимоя намуда, ба дараҷаи илмӣ номзоди илмҳои мушарраф гардиданд.

Дар факултети физика се лоиҳаи илмӣ дар назди ИИТ ДМТ амал мекунад, ки устодони факултет дар ин лоиҳаҳо фаъолият менамоянд. Яке аз ин лоиҳаҳо бо номи «Модель нанослойных волноводов и вычислительные эксперименты процесса теплопереноса в конденсированных средах» фаъолият менамояд, ки дар он устодони кафедраи мошинҳои ҳисоббарор, система ва шабакаҳо кор мекунанд, ки роҳбарии онро, д.и.ф.-м., профессори кафедраи мошинҳои ҳисоббарор, система ва шабакаҳо Ҷӯраев Х.Ш. «Қорқарди элементҳои офтобӣ дар асоси теллуриди кадмий поликристаллӣ» фаъолият менамояд, ки дар он устодони Кафедраи электроникаи физикӣ кор мекунанд, ки роҳбарии онро бошад, д.и.ф.-м., профессори кафедраи электроникаи физикӣ Султонов Н. ба ӯҳдадоранд, ва дигаре дар мавзӯи «Омӯзиши қобилияти протондонорӣ ва протонаксептории пайваस्ताгҳои гетеросиклӣ бо усулҳои спектроскопияи молекулавӣ ва ҳисобкуниҳои физикаи квантӣ» фаъолият менамояд, ки дар он устодони Кафедраи оптика ва спектроскопия кор мекунанд, ки роҳбарии онро н.и.ф.-м., дотсент Исломов З.З. ба ӯҳдадоранд.

Ин се лоиҳаҳо аз тарафи буча маблағгузори шудаанд, ки ду тояшон аз соли 2020 то соли 2024 ва дигаре аз соли 2024 то соли 2028 идома меёбанд. Натиҷаи ин лоиҳаҳо дар ҳимояи рисолаҳои номзадӣ, хондани курсҳои махсус, иҷрои корҳои курсию дипломӣ, ҳангоми истифодаи маводҳои электронии дарсӣ аз фанни физика истифода бурда мешаванд.

Дар факултет 17 маҳфили илмӣ фаъолият намуда истодаанд, ки аз инҳо 5- маҳфили инфиродии профессорон ва 10- маҳфилҳои илмӣ донишҷӯён (ҶИД) дар назди кафедраҳои факултет ва 1- маҳфили «НЕРҶ» дар факултет мебошанд.

Соли равон дар факултет 3 нафар унвонҷӯ ва 8 нафар доктороранти Ph.D мебошанд, ки дар соҳаҳои гуногуни илм таҳсилдоранд. Натиҷаи корҳои илмӣ-тадқиқотии устодони факултет дар

мачалаҳои бонуфузи хориҷи кишвар ҷоп шуда, инчунин, дар конференсияҳои хориҷи кишвар иштирок варзиданд.

Акнун муфассал оид ба дастовардҳои илмӣ устодони факултет дар самтҳои гуногун дар соли 2024 банақшагирифташуда маълумот медиҳем.

ҚИСМИ I

МУҲИМТАРИН НАТИҶАИ ҚОРҶОИ ИЛМӢ-ТАҲҚИҚОТӢ

САМТИ 1

ФИЗИКАИ ҚИСМҶОИ САҲТ ВА ҲОЛАТИ КОНДЕНСИИ МОДА

КАФЕДРАИ ФИЗИКАИ ҚИСМҶОИ САҲТ

Проблемаи физикаи мустақкамӣ ва мулоимӣ

Дар соли таҳсили 2023/2024 иҷрои сарбории таълимӣ кафедра дар ҳаҷми 6970 соати кредитӣ (290 кредит), ки 2870 соати он ба семестри тирамоҳӣ ва 4100 соат ба семестри баҳорӣ мувофиқ меояд, ба нақша гирифта шуда буд. Сарбории таълимӣ аз тарафи 9 нафар устодони штатии кафедра, 1 ҳамкорони берунаи ихтисоси Метрология, стандартонӣ ва сертификатсия (54010104), ки 0,5 ҳисса қор мекунад (Ясинов Ш.) ба пуррагӣ иҷро гардид.

Санҷишу имтиҳонот дар мӯҳлатҳои муқарраргардида қабул карда шуданд. Аз тамоми фанҳои таълимӣ кафедра лексияҳо, барномаҳои таълимӣ (силлабусҳо), саволҳои тестӣ барои қабули санҷишу имтиҳонҳо тартиб дода шуда, сари вақт ба Шӯъбаи таълими донишгоҳ ва садорати факултет пешниҳод гардиданд. Дарсшиканӣ аз тарафи устодони кафедра ба қайд гирифта нашудааст.

Мувофиқи нақша 16 иштироки устодон ба дарсҳои ҳамдигар ва баргузори 5 дарси қушод (Абдуллоев Ҳ.М., Рашидов Ҷ., Соибов А.А. ва Исмаилов Ш.П.) ба нақша гирифта шуда буд. Нақша иҷро гардида, дарсҳо дар протоколҳои муҳокимаи дарс ва дар ҷаласаҳои кафедра баррасӣ гардиданд.

Дар давоми соли таҳсил дар кафедра маҳфили тахассусӣ «Физика ва химияи полимерҳо» дар таҳти роҳбарии дотсент Рашидов Ҷ. фаъолият намуд. Маҳфил, ки донишҷӯёни курсҳои 3 ва 4-и ихтисоси физикаро (31040103) дар бар мегирифт, мувофиқи нақша фаъолият намуда, дар ҷаласаҳо аъзоёни маҳфил бо 8 маърӯзаҳо баромад намуданд. Маҳфил ҳар моҳ як маротиба, рӯзҳои чумбаи охири моҳ, соати 13 дар кафедра баргузор мегардид. Баргузори маҳфилҳо, мавзӯҳои маърӯзаҳо ва муҳокимаи онҳо дар протоколҳои кафедра сабт гардидаанд.

Самти тарбия

Қорҳои тарбиявӣ дар байни донишҷӯён асосан ба воситаи сарпарастони гурӯҳҳои академӣ гузаронида шуданд, ки аз ҷумлаи устодони кафедра ин вазифаро ассистент Исмаилов Ш. (курсҳои 4-и ихтисоси

31040103), ассистент Махмадуллоев Д.З. (курси 2, ихтисоси 54010104-метрология стандартунонӣ ва сертификатсия), ассистент Меликов Б.Ч. (курси 1 ихтисоси 54010104), дотсент Шоимов Э., курси 3-и ҳамин ихтисос ба ўҳда доштанд. Ин намуди фаъолият аз рӯи нақшаи корҳои тарбиявии Донишгоҳ ва факултет, ки дар оғози соли хониш таҳия мешавад, баргузор гардид. Нақшаи кори сарпарастон асосан ба масъалаҳои: омӯзиши маърузаҳо, баромадҳо ва асарҳои Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон, бузургдошти муқаддасоти миллӣ, бедор намудани ҳисси ватандӯстӣ, меҳнатдӯстӣ, зебопарастӣ, донишомӯзӣ, масъулият дар назди Ватан, муносибати ғамхорона ба моликияти давлатӣ (бино, таҷҳизоти таълимӣ ва ғ.), пешгирӣ намудани омилҳои коррупсионӣ дар раванди санҷишу имтиҳонҳо равона карда шудааст. Ҳисоботи сарпарастон дар давоми соли таҳсил ду маротиба дар ҷаласаҳои кафедра мавриди баррасӣ ва муҳокима қарор гирифт.

Мудирӣ кафедра ва устодон мавриди гузаронидани машғулиятҳо дақиқаҳои муайяни дарсро хатман ба кори тарбиявӣ (рафтори донишҷӯ дар мактаби оӣ, риояи сару либос, эҳтироми байниҳамӣ, ифтихори ватандорӣ, зиракии сиёсӣ ва ғ.) бахшиданд.

Дар нақшаи кори сарпарастон инчунин корҳои беруназсинфӣ ба монанди экскурсияҳо, ташриф ба музею намоишҳои театрӣ, ташкил ва гузаронидани ҷашнҳои Истиқлолият, Наврӯз, Рӯзи бонувон, Артиши миллӣ ва ғайра дар назар дошта шудааст. Устодон, кормандон ва донишҷӯёни кафедра дар корҳои ҷамъиятии кафедра, факултет, донишгоҳ ва маъракаҳои сиёсӣ фарҳангии ҷумҳуриявӣ фаъолона иштирок намуданд.

КАФЕДРАИ ФИЗИКАИ НАЗАРИЯВӢ

Проблемаи ҳодисаҳои хаттӣ ва ғайрихаттӣ дар муҳитҳои конденсӣ

Дар кафедраи физикаи назариявӣ корҳои илмӣ-тадқиқотӣ дар самти Физикаи моеъҳо, газҳо ва муҳитҳои плазмамонанд, масоили Коркард ва омӯзиши методҳои нави тадқиқот дар физикаи муосир аз руи мавзӯи Тадқиқи назариявии масъалаҳои физикаи моеъҳо, газҳо ва муҳитҳои плазмамонанд гузаронида мешавад. Дар ҳозира сафи профессорон ва устодони кафедра чунин аст: профессор Комилзода Қ. К., профессор Солихзода Д.Қ., профессор Ф. Раҳимӣ дотсент Одилов О.Ш., дотсент Алишери М., дотсент Қодирзода З.Қ., муаллими калон Давлатҷонова Ш.Х., ассистентон Хоҷаев А.А. ва Раҳмонов С. Сини миёна дар кафедра 48 сол аст. Хушбахтона имсол устоди кафедра профессор Солихзода Д.Қ. сазовори ҷоизаи "Ситораи Иттиҳод" байни давлатҳои муштарак гардид, ки инро дастоварди бузурги кафедра метавон шуморид. Донишҷӯи кафедра Қурбонзода М. дар олимпиадаи ҷумҳуриявӣ миёни донишҷӯёни мактабҳои оӣ иштирок намуда сазовори ҷойҳои дуюм гашт. Инчунин донишҷӯи курси 4 Умаров М. ва курси 3 Бобохонов Б. дар даври шахрии

озмуни «Илм фуруғи маърифат» чойҳои дуом ва сеюмро соҳиб шуда ба даври ниҳоии ин озмун роҳ ёфтанд.

Аз руи қисми якуми мавзӯи корҳои зерин ба анҷом расидаанд:

Масъалаи интензивияти пароканиши афканишот бо назардошти флукуатсияҳои ҳароратӣ дар плазмаи маҳдуд баррасӣ гардидааст.

Рафтори вақтии сигналҳои оптоакустикии садоҳои якум ва дуом дар маҳлули ${}^3\text{He}$ - ${}^4\text{He}$ бо сарҳади озод омӯхта шудааст. Назарияи ангиши сигнали ғайрихаттии фотоакустикӣ (ФА) бо намунаҳои саҳти якқабата ва дуқабата бо назардошти релаксатсияи сели гармо дар муҳит таҳқиқ карда шуд.

Назарияи хаттии падидаи фотоакустики (ФА) барои намунаҳои дуқабата бо назардошти релаксатсияи сели гармои хамаи қабатҳо пешниҳод карда шуд. Мавриди барои эксперимент зарур ифодаҳои содда ҳосил карда шуд. Ҳисобкуниҳои ададӣ низ гузаронида шуда хусусияти резонансӣ доштани вобастагии фазои сигнал аз басомад ошкор карда шуд.

Аз руи қисми дууми мавзӯи корҳои зерин анҷом дода шудааст

Соҳаи дисперсии басомади модули чандирии термикии $Z(\omega)$ маҳлулҳои электролитӣ таҳқиқ карда мешавад. Ифодаҳои аналитикии ин модул бо усули муодилаҳои кинетикӣ ҳосил шуданд, ки барқароршавии соҳтори мувозинати маҳлулҳо мувофиқи қонуни диффузия ё ба таври экспоненсиалӣ баамаломедааст. Бо интиҳоби муайяни потенциали мутақобилаи байнизаравӣ ва функсияи тақсимои радиалӣ, барои маҳлули обии NaCl вобаста ба басомадҳои ω ҳисобҳои ададӣ гузаронида шуданд. Нишон дода шудааст, ки соҳаи дисперсии басомадии модули чандирии термикии, ки ба механизми диффузии асос ёфтааст, васеъ буда $\sim 10^5 \text{ Ҳс}$, дар ҳолати барқароршавии селҳо мувофиқи қонуни экспоненсиалӣ ин соҳа танг $\sim 10^2 \text{ Ҳс}$ аст, ки ба натиҷаҳои акустикӣ ва ба натиҷаҳои назарияи феноменологӣ мувофиқ аст.

Дисперсияи басомадӣ ва вобастагии кунҷии коэффисиентҳои часпакии лағжишӣ ва ҳаҷмӣ ва модули чандирии ҳаҷмӣ ва лағжишии моеъҳои қутбӣ дар ҳолати барқароршавии соҳтори мувозинати моеъ мувофиқи қонуни экспоненсиалӣ ба амал омада омӯхта шудааст. Бо интиҳоби муайяни потенциали мутақобилаи байнимолекулавӣ ва функсияи тақсимои радиалӣ, ҳисобҳои ададӣ вобастагии коэффисиентҳои часпакии лағжишӣ ва ҳаҷмӣ ва модули чандирии ҳаҷмӣ ва лағжишии барои об вобаста ба кунҷҳои ориентатсияи молекула гузаронида шуданд.

КАФЕДРАИ ОПТИКА ВА СПЕКТРОСКОПИЯ

Проблемаи оптика ва спектроскопияи молекули

Масоил: Таҳқиқи таъсири байнихамдигарии молекулаҳои бисёратома бо истифода аз усулҳои спектроскопияи инфрасурх ва ҳисобкунҳои физикаи квантӣ.

Мавзӯ ва роҳбари илмӣ: «Омӯзиши табиати алоқаҳои гидрогении пайвастагиҳои гетеросиклӣ бо ёрии услҳои спектроскопияи инфрасурх ва ҳисобкунҳои физикаи квантӣ». (роҳбари илмӣ- н.и.ф-м., дотсент Ҳодиев М.Ҳ).

Дар иҷроиши корҳои илмӣ-тадқиқотӣ 4 нафар устодони кафедра иштирок намуданд, ки 4 нафарашон номзадони илм (3 нафар дотсентон аз ҷумла 1 нафар зан) ва 1 нафар муаллими калон мебошанд. Сину соли миёнаи устодон 46 солро ташкил медиҳад, ки аз онҳо 2 нафарашон зан мебошад. Аз тарафи устодони кафедра дар соли равон 4 мақола ва 5 маводҳои конференсияҳои байналмилалӣ ва ҷумхуриявӣ аз ҷоп баромад. Ҳамчунин аз ҷони устодони кафедра дар соли ҷори ду монографияи илмӣ аз ҷоп баромад ва як монография омодаи ҷоп аст. Устодони кафедра дар конференсияҳои гуногуни байналмилалӣ, ҷумхуриявӣ ва донишгоҳӣ иштирок ва баромад намуданд.

Натиҷаҳои, ки бо истифода аз спектроскопияи инфрасурх ва ҳисобкунҳои физикаи квантӣ ба даст оварда шуданд, нишон доданд, ки саҳми бартаридошта дар ташаккули пайвандҳои Н-банд (комплексҳо) байни молекулаи 2-метил-4-гидро-1,3,4-триазол-тион-5 ва молекулаҳои ацетон, диоксан, ДМФА табиати электростатикӣ доранд. Муайян гардид, ки саҳми ташкилдиҳандаҳои электростатикӣ нисбат ба ташкилдиҳандаҳои ковалентӣ дар ин комплексҳо зиёд аст. Муқарар карда шудааст, ки энергияи пайвандҳои гидрогенӣ миёни комплексҳо гуногун буда аз 6,369 ккал/мол (с асетон), 9,036 ккал/мол (асетонитрил), 9,758 ккал/моль (диоксан) ва 10,573 ккал/моль (ДМФА). Қувваҳои Н-банд тағирёбии тасмаи фурӯбурди таҷрибавии N-H-ро шарҳ медиҳанд. Ҳамчунин таъсири ҳалқунанда ба хосиятҳои электроникии 2-метил-4-гидро-1,3,4-триазол-тион-5 аз рӯи таҳлилҳои МЕР, FMO, ELF, LOL и UV-Vis. Самти 2-юм- “Татбиқи хусусиятҳои энергетикӣ як қатор гиёҳҳои шифобахш вобаста аз ҷойи сабзиш” Натиҷаҳои гирифташуда доир ба хусусиятҳои энергетикӣ “зарбехи доруворӣ” ва муайян намудани гурӯҳҳои функционалии он равона гардида буд. Тадқиқотҳо нишон доданд, ки гурӯҳҳои функционалии зерин: O-H, C-O ва гурӯҳҳои метилӣ вобаста аз ҷойи сабзиш “зарбехи доруворӣ”-ро ташкил додаанд. Дар

тадқиқотҳои зерин энергияи таъсири байни молекулаи нисбат аз баландии сатҳи баҳр ҳисоб карда шудаанд.

Натиҷаҳои гирифташуда дар соҳаи тиб, фармокология барои истеҳсоли дорувориҳои гуногун, васеъ истифода буода мешавад. Айни ҳол нисбат ба самти илми кафедра як лоиҳаи илмӣ дар мавзӯи “Омӯзиши қобилияти протонодонорӣ ва протоноакseptории пайвастагиҳои гетеросиклӣ бо усулҳои спектроскопияи молекулавӣ ва химияи квантӣ” амал мекунад ва муҳлати иҷрои ин лоиҳа то соли 2028 мебошад.

Ҳамкориҳо. Аз рӯи самти тадқиқотҳои илмӣ устодони кафедраи оптика ва спектроскопия бо як қатор муассисаву донишгоҳ ва пажӯҳишгоҳҳои илми Федератсияи Россия, ҷумҳуриҳои Украина, Белоруссия, Ўзбекистон, Тунис, Арабистони Саудӣ, Юнон ва як қатор муассисаҳои ҶТ робитаҳои зичи илмӣ ба роҳ мондааст. Самараи ин ҳамкориҳо дар соли ҷорӣ чопи як мақола дар маҷаллаи бонуфузи илми пойгоҳҳои Scopus ва Web of Science ва як фишурдаи илмӣ дар конференси байналмилалӣ ба ҳисоб меравад.

Пешниҳод. Ба маълумоти Шумо мерасонем, ки бинобар корношояму фарсуда шудан, ба талаботҳои стандартӣ ҷавобгӯ набудан, солҳои тӯлонӣ мавриди истифода қарор доштани баъзе дастгоҳҳои озмоишгоҳҳои кафедраи оптика ва спектроскопия зарурияти ба роҳ мондани корҳои муосир ба миён омадааст.

Аз Шумо эҳтиромона хоҳиш менамоем, ки барои дастрас ва харидории 1-адад спектрофотометр- (ИК-Фуре спектрометр IRTracer-100, Shimadzu барои корҳои илмӣ-таҳқиқотӣ-нарох 24000\$), 2-маҷмӯ (комплект) барои иҷрои корҳои лабораторӣ (оптикаи геометрӣ, оптикаи мавҷӣ-1400\$), 1-адад микроскопи замонавӣ-1500\$, 1-адад тарозуи электронӣ-226\$ барои озмоишгоҳҳои таълимии кафедра мусоидат намоед.

КАФЕДРАИ ЭЛЕКТРОНИКАИ ФИЗИКӢ

Омӯзиши хосиятҳои оптикӣ, электрофизикӣ ва сохтори пардаҳои поликристалии CdTe, GaAs, CdZnTe ва тадқиқи падидаҳои зудқулфшавӣ дар сохторҳои маснуоти нимноқилӣ ва майдони омилҳои ноустуворгардонанд, моделсозии компактии транзисторҳои майдонии органикӣ, тавсифоти электрофизикии пезоэлектрикҳо

Дар иҷрои корҳои илмӣ-тадқиқотӣ 8 нафар устодон иштирок намуданд, ки 3 нафар профессор, 5 нафарашон номзадони илм (4 нафар дотсентон аз ҷумла 1 нафар зан) мебошанд. Сину соли миёнаи устодон 57 солро ташкил медиҳад, ки аз онҳо 1 нафарашон зан мебошад. Аз тарафи

устодони кафедра 14 мақола ва 12 маводҳои конференсияҳои байналмилалӣ ва ҷумҳуриявӣ аз ҷоп бароварда шуд. Инчунин дар конференсияҳои гуногуни байналмилалӣ, ҷумҳуриявӣ ва донишгоҳӣ устодони кафедра баромад намуда натиҷаҳои тадқиқотҳои худро пешкаши ҷамагон намуданд.

Дар соли ҷори аз ҷониби устодони кафедра хосиятҳои оптикӣ, электрофизикӣ ва сохтори пардаҳои поликристаллии CdTe, GaAs, CdZnTe, ва тадқиқи падидаҳои зудқулфшавӣ дар сохторҳои маснуоти нимноқилӣ ва майдони омилҳои ноустуворгардонанда, моделсозии компактии транзисторҳои майдонии органикӣ, тавсифоти электрофизикии пезоэлектрикҳо омӯхта шуд. Аз рӯи самти тадқиқотҳои илмӣ устодони кафедра бо Донишгоҳи давлатии Белоруссия, Тамбов (ФР) ва Орёл (ФР) ҳамкориҳои зич дошта инчунин мақолаҳо бо ҳаммуаллифҳои устодони барҷастаи ин донишгоҳҳо ба ҷоп расонидаанд.

Дар соли 2024 тадқиқотҳои илмӣ қормандони кафедра дар мавзӯи «Омӯзиши хосиятҳои оптикӣ, электрофизикӣ ва сохтори пардаҳои поликристаллии CdTe, GaAs, CdZnTe ва тадқиқи падидаҳои зудқулфшавӣ дар сохторҳои маснуоти нимноқилӣ ва майдони омилҳои ноустуворгардонанд, моделсозии компактии транзисторҳои майдонии органикӣ, тавсифоти электрофизикии пезоэлектрикҳо», ки аз ду қисм иборат аст сурат гирифт. (Роҳбари илмӣ дотсент Ҳамроқулов Р.Б.). Қисми 1. «Омӯзиши хосиятҳои оптикии пардаҳои поликристаллии CdTe, GaAs, CdZnTe», қисми 2. «Моделсозии падидаҳои зудқулфшавӣ ва схемаҳои эквивалентии электрикӣ барои таҳлили падидаи зудқулфшавӣ. Омӯзиши хосиятҳои электрофизикии ниобат литий ва муайян намудани савияҳои нуқсонҳои радиатсионӣ баъд аз таъсири гамма нурҳо. Омӯзиши речаи хатии модели компактии транзистори майдонии органики бо истифодаи методи бисексия».

Дар асоси омӯзиши хосиятҳои электрикӣ ва оптикии пардаҳои теллуриди кадмий энергияи фаъолгардонии барандагони зарядҳо ва васеъгии зонаи мамнуъи пардаҳои поликристаллӣ пеш аз ва баъди термодоркард, муайян карда мешаванд. Муайян карда мешавад, ки баъд аз термодоркард афзоиши андозаҳои кристаллитҳо дар пардаҳои теллуриди кадмий ба амал меояд, ки хасосияти оптикии пардахоро баланд мебардорад. Дар асоси омӯзиши тавсифи электрикии пардаҳо ва хосиятҳои оптикии онҳо муайян карда мешавад, ки баъди термодоркард электргузаронии пардаҳо баланд ва хосиятҳои оптикии онҳо беҳтар мешавад. Барои муқоисаи хосиятҳои волт-амперӣ дар речаи хатӣ барои транзисторҳои майдонӣ ҷамаи натиҷаҳои бадастовардашуда бо методи бисексия муқоиса карда мешаванд. Натиҷаҳои ба даст оварда шуда бо усулҳои гуногун дар шидатҳои паст бо методи бисексия мувофиқат мекунанд.

Натиҷаҳои ба даст овардашавандаро барои сохтани асбобҳои электронӣ ва оптоэлектронӣ аз ҷумла дитекторҳои нурафкан, элементҳои

офтобӣ, навиштани корҳои курсӣ ва дипломӣ, рисолаҳои хатм, номзадӣ ва докторӣ, хондани курсҳои махсус истифода бурдан мумкин аст.

Дар соли чори аз ҷониби устодони кафедра дастури таълимии “Асосҳои техникаи ададӣ” (Султонов Н., Ҳамрокулов Р.Б. Асосҳои техникаи ададӣ. Дастури таълимӣ. Душанбе: ЧДММ “Аршан” – 2023. 127с.) бо шумораи 100 нусха нашр карда шуд. Дастури таълимии мазкур ба омӯзиши элементҳои мантиқӣ, тригерҳо, шифраторҳо, дешифраторҳо, мултиплексорҳо, табдилдиҳандаҳои киёсию рақамӣ, ҳисобгиракҳои рақамӣ, регистрҳо, олотҳои хотира, сохт ва кори микропротсессорҳо бахшида шудааст, ки барои ихтисоси радиофизика ва электроника яке аз маводҳои зарури ба шумор меравад.

Кафедраи электроникаи физикӣ ҳамкориҳои илмиро бо Институти физика ва техникаи ба номи С. Умаров АМИТ, Донишгоҳи давлатии Беларусия, Институти физикаи ҳастаи АИФР (ш. Гатчина, С-Петербург), Донишгоҳи давлатии техникии Томбов (ФР), Донишгоҳи давлатии Орёл ба номи И.С. Тургенев (ФР) ва Донишгоҳи давлатии Томск (ФР) хуб ба роҳ мондааст.

1. Самт: физикаи ҳисмҳои саҳт ва ҳолати конденсии модда.

1.1. Масоил: коркарди асбобҳо дар асоси пардаҳои поликристаллии CdTe, GaAs, CdZnTe, ва тадқиқи падидаҳои зудкулфшавӣ дар сохторҳои нимноқилӣ, моделсозии компактии транзисторҳои майдонии органикӣ, тавсифоти электрофизикии пезоэлектрикҳо.

1.1.1. Мавзӯ ва роҳбари илмӣ: «Омӯзиши хосиятҳои оптикӣ, электрофизикӣ ва сохтори пардаҳои поликристалии CdTe, GaAs, CdZnTe ва тадқиқи падидаҳои зудкулфшавӣ дар сохторҳои маснуоти нимноқилӣ ва майдони омилҳои ноустуворгардонанда, моделсозии компактии транзисторҳои майдонии органикӣ, тавсифоти электрофизикии пезоэлектрикҳо» (роҳбари илмӣ- н.и.ф-м., дотсент Ҳамрокулов Р.Б.).

Натиҷаҳои ба даст омада нишон медиҳанд, ки баъд аз термокоркард зареби фурубурд меафзояд ва муқовимати хоси пардаҳо коҳиш меёбанд. Ивази таҳлавҳо ба муқовимати хос таъсири калон мерасонанд. Ҳангоми термокоркард дар буғҳои кадмий хосиятҳои электрикии пардаҳо ва сохтори онҳо тағйир меёбанд: андозаи кристаллитҳо қариб ду баробар афзун гашта муқовимати хоси онҳо ба ҳамон андоза хурд мешавад. Хarakterистикаҳои волт-амперии барои речаи хаттӣ ба даст овардашуда дар сохтани транзисторҳои майдонӣ истифода бурда мешаванд.

Натиҷаҳо барои тайёр намудани пардаҳои поликристаллӣ, ки дар асоси онҳо детекторҳои эффективнокиаш баланд сохта мешавад, истифода бурда мешаванд.

Ин усул барои тайёр намудани пардаҳои поликриссталӣ, ки дар асоси онҳо детекторҳои эффективнокиаш баланд сохта мешавад истифода бурда мешавад.

Омузиши тағйирёбии параметрҳои схемаҳои интегралӣ баъд аз таъсири нурҳои нейтрон ва лазер имкон медиҳад, ки мо асбобҳои нимноқилии ба таъсири омилҳои беруна тобоварро сохта ба истифода диҳем.

КАФЕДРАИ ФИЗИКАИ ҲАСТА

Проблемаи таъсири ҳастаии афканишот бо модда

Омузиши таъсири нейтронҳои ҳароратӣ ба хосиятҳои моддаҳои гуногун яке аз масъалаҳои рӯзмарраи физикаи ҳаста мебошад. Маълум аст, ки таъсири афканишоти гуногуни ҳаста ба хосиятҳои физики муҳитҳои органикӣ раванди якранг надорад. Табиқҳои охири таъсири афканишоти ҳаста ба моддаҳои органикӣ ба таври назаррас таҳқиқ мешавад. Аз он ҷумла, таъсири нейтронҳои ҳароратӣ ба хосиятҳои объектҳои биологӣ гуногун. Дар адабиётҳои илмӣ мафҳуми падидаи «сели хурд» мавҷуд аст, ки он ба хубшавии хосиятҳои физики қисми зиёди моддаҳо вобаста мебошад, яъне ҳангоми нурборон кардани ин моддаҳои органикӣ то дозаи муайян хосияти онҳо беҳтар мешавад. Пурсида мешавад, ки барои объектҳои биологӣ (аз он ҷумла зардоби хун) таъсири нейтронҳои ҳароратӣ ин раванд чӣгуна амалӣ мешавад.

Ҷавоб ба ин савол дар адабиётҳои илмӣ ҳалли худро наёфтааст. Аз ин лиҳоз, омузиши таъсири нейтронҳо ба хосиятҳои хун масъалаи умдаи илмӣ ба ҳисоб меравад. Ҳалли ин масъала ва муайян намудани «сели хурди нейтронҳо» ба ин гурӯҳи моддаҳо ба он оварда мерасонад, ки афканишоти ҳастаӣ барои муолиҷаи босамари баъзе касалиҳо аз диди нав истифода шаванд.

Нақшаи корҳои илмӣ мазкур қадами аввал буда ба омузиши тағйирёбии хосиятҳои ҷисмҳои сахт ва хун, зардоби хун, плазмаи хун дар зери таъсири нейтронҳои ҳароратӣ бахшида шудааст.

Яке аз масъалаҳои илмӣ, ки дар доираи ин нақша бояд ҳалли худро ёбад, ин усулҳои муайян намудани тағйиротҳои ба амал омада, дар зери таъсири нейтронҳои ҳароратӣ мебошад. Корҳои илмӣ дар ин самт равонашуда, ин истифодаи усулҳои оптикӣ таҳқиқ мешавад. Дар назар аст, ки тағйиротҳо дар сатҳи молекулярӣ амалӣ мешаванд ва онҳоро дар спектри оптикӣ фурубурди хун, зардоби хун хун, плазмаи хун дар зери таъсири нейтронҳои ҳароратӣ бахшида шумулоҳида кардан мумкин аст. Инчунин усулҳои нейтронборон ва амнияти радиатсионӣ ҳангоми кор бо манбаъи нейтронӣ коркард шудаанд.

Дар давоми давраи ҳисоботӣ аз ҷониби устодон ва DPh 18 мақолаҳо дар журналҳои илмӣ ва маърузаҳои маърузаҳои илмӣ дар конференсияҳои байналхалқӣ ва ҷумҳуриявӣ ба ҷой расиданд.

Самт: Физикаи ҷисмҳои сахт ва ҳолатҳои конденсии модда.

Масъала: Таъсири ҳастаии афканишот бо модда.

Мавзӯ: Таъсири нейтронҳои ҳарорати ба ҳосиятҳои объектҳои биологӣ ва ҷисмҳои сахт.

Самт: Физикаи ҷисмҳои сахт ва ҳолатҳои конденсии модда.

Масъала: Таъсири ҳастаии афканишот бо модда.

Мавзӯ: Таъсири нейтронҳои ҳарорати ба ҳосиятҳои объектҳои биологӣ ва ҷисмҳои сахт.

Роҳбари илмӣ: д.и.ф.-м., профессор Махсуд Б.И.

Иҷрокунандагон: н.и.ф.-м., дотсентон Нарзиев Ҳ., Хоҷаев Ю.П., муаллимони калон Латипова С.З., Камолиддинов Ф.Ҷ., асисстентон Нигораи Зайдулло, Яров М.Т.

Рӯйхати корҳои нашршуда.

Дар давоми давраи ҳисоботӣ аз ҷониби устодони кафедра 18 мақолаҳо дар журналҳои илмӣ ва маъводҳои маърузаҳои илмӣ дар конференсияҳои байналхалқӣ ва ҷумҳуриявӣ ба ҷоп расиданд.

САМТИ 2 ГИДРОМЕТЕОРОЛОГИЯ ВА КЛИМАТОЛОГИЯ

КАФЕДРАИ МЕТЕОРОЛОГИЯ ВА КЛИМАТАЛОГИЯ

Проблемаи мониторинги шароитҳои гидрометрологӣ

Дар давраи ҳисоботии солҳои 2023-2024 дар қатори иҷрои чорабиниҳои муайяншудаи вазифавӣ, яъне баланд бардоштани дараҷаи илмомӯзии донишҷӯён, назорати қатъӣ нисбати омода ва пурмахсул ҷараён бахшидани машғулиятҳои устодон, таъмини саривақтии иҷроиши супоришҳои садорати донишгоҳ ва факултет, таъмини иштироқи фаъоли устони кафедра ва донишҷӯён дар маърақаҳои ҷумҳуриявии сиёсӣ, фарҳангӣ- фароғатӣ, варзишӣ ва илмӣ, пиёда намудани чорабиниҳо нисбати баланд бардоштани сатҳи иштироқи устодон ва донишҷӯён дар анҷуманҳои илмии байналхалқӣ, омода намудани лоиҳаҳои илмӣ баҳри дарёфти грантҳо, бартараф намудани омилҳои коррупсионӣ дар мавсими санҷишҳо инчунин корҳои омодагӣ баҳри иштирок дар озмуни кафедраи беҳтарини донишгоҳ, ки аз ҷониби садорати донишгоҳ эълон гардида буд равона гардонида шуданд.

Бахши тарбия. Тибқи нақшаи дар кафедра соатҳои тарбияви ба нақша гирифта шуда устодони кафедра Мирзохонова С.О., Муминов А.О., Одинаев Қ.Н., Шарипов Ҷ.Г. ба ҳайси сарпараст таъин гардидабуданд. Дар давоми соли таҳсил ихтисоси 1-31020102 - гидрометеорология ва климатология вазифаҳои пешниҳодшудаи раёсат ва роҳбарияти кураторонро саривақт иҷро намуданд. Илова бар ин, дар раванди таълим ба донишҷӯён дар 5 дақиқаи аввали машғулият атрофи масъалаҳои ҳаётии ҷомеа, мақоми илм дар ҷаҳони муосир, ҷаҳонбинии илмӣ, мушкилоти умумибшарии замони муосир ва таълиму тарбияи насли наврас маълумотҳо пешниҳод гардонида мешуд.

Дар рафти соли хониш экскурсия ба «Агентии обуҳавошиносии Кумитаи ҳифзи муҳити зисти назди Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон», стансияи зидди ҷолаи н. Ҳисори «Кумитаи ҳолатҳои фавқулодда ва мудофияи граждани назди Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон» ва «Осорхонаи миллӣ» донишҷӯёнро сафарбар карда шуд.

Баҳши методӣ – тадқиқотӣ. Дар давраи ҳисоботӣ барои ихтисоси гидрометеорология ва климатология дастури таҷрибаўмӯзии таълимӣ омода гардидааст, ки ҳоло ба мутахассисони соҳа барои тақриз равона гардидааст. Дар соли ҳисоботӣ баҳри навсозӣ силабусҳои фанҳои таҳасусию умумикасби таҳлил гардида, нақшаҳои нав барои соли хониш тартиб дода шуд. Баҳри таъмини донишҷӯёни ихтисоси гидрометеорология ва климатология бо адабиётҳои лозима ва ғани намудани шумораи адабиётҳои таҳассусӣ бо забони тоҷикӣ устодон нисбати омода намудани дастурҳои таълимӣ, китобҳои дарсӣ бо муайян намудани мӯҳлати иҷроиш ӯҳдадор карда шуданд.

Баҳри васеъ намудани ҳамкориҳои илмӣ ва таълимӣ ва инчунин барои васеъ намудани ферҳисти ташкилотҳои марбута барои таҷрибаўмӯзии донишҷӯёни кафедра бо идора ва ташкилоҳои ҷумҳуриявӣ ва берун аз ҷумҳуриявӣ ба монанди Агентии обуҳавошиносии Кумитаи ҳифзи муҳити зисти назди Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон, Институти физика техникаи ба номи С. Умаров, Институти масъалаҳои об, гидроэнергетика ва экология ва Маркази яхшиносии Академияи миллии илмҳои Тоҷикистон, Институти географияи Ҷумҳурии Қазоқистон созишномаҳои муштарак ба имзо расонида шуд.

Дар соли ҳисоботӣ устодони кафедра дар конференсияҳои ҷумҳуриявӣ ва байналмилалӣ, симпозиумҳо ва треннҳои таҳасуси бо маърузаҳои худ ширкат варзиданд. Устодони кафедра бо шартнома ҳамчун тренер дар тренингиҳои “Мутобиқшавӣ ба тағйирёбии иқлим”-и барномаи “Зелённый климат” дар донишгоҳи Осиёи Маркази иштирок меварзанд.

Мирзохонова С.О. дар тренингиҳои “Лоихаи рушди фарогирии дехот /TRIGGER” дар соли ҷорӣ фаъолона иштирок намуд.

Иштирок дар конференсияҳо

1. Национальная библиотека 13-14 ноября "Международная конференция "проблемы охраны ледников в контексте климатических изменение: состояние, изучение, глобальные инициативы" посвящённые 2025 г. Международному году сохранение ледников.
2. Панельная дискуссия: "Стать мостом между наукой, образованием и политикой" –22 февраля 2024 г.
3. Параллельные тематические сессии (6)– 22-23 февраля 2024 г.

Сессия I. Возрождение Аральского моря: инновации для устойчивого прогресса.

Сессия II. Устойчивое управление земельными ресурсами в ЦА и углеродные выгоды.

Сессия III. Производство водорода в Казахстане и Транскаспийская транспортировка водорода.

Сессия IV. Климатическая уязвимость в Центральной Азии: Университеты и актуализация политики адаптации.

Сессия V. ГИС-технологии и подходы к моделированию для более устойчивого управления природными ресурсами.

Сессия VI. Взаимосвязь управления разделяемыми ресурсами в странах Центральной Азии.

4. 12.2023 участие онлайн в Павильонца на КС-28 РКИК ООН: по тематике ущерб от изменения климата для стран центральной азии сайт эвента «Потенциал и возможности для низкоуглеродного развития в Центральной Азии».

5. Иштирок дар конфронсия умумидонишгоҳии илмию назариявии донишҷӯёну магистрантони Донишгоҳи миллии Тоҷикистон бахшида ба «30-юмин солгарди қабули Конститутсияи Ҷумҳурии Тоҷикистон», «Соли маърифати ҳуқуқӣ эълон шудани соли 2024» ва «Бистсолаи омӯзиш ва рушди фанҳои табиатшиносӣ, дақиқ ва риёзӣ дар соҳаи илму маориф (солҳои 2020-2040)» Душанбе 2024

Тренинги таълими – Моделсозии дар гидрометеорология

1. Ҷаласаи омӯзишӣ оид ба моделсозии пиряхҳо-гидрологӣ бо истифода аз SPHY барои ҳавзаи дарёи Зарафшони Тоҷикистон.

2. Тренинги аввал аз 25 то 28 сентябр дар синфхонаи дафтари GIZ дар Душанбе дар доираи лоиҳаи Иттиҳоди Аврупо/GIZ «Рушди интегратсионӣ ба деҳот/TRIGGER» курси моделсозии гидрологӣ ба анҷом расид. Аз ҷониби Сону Ханал ва Фаезе Ник таълим дода шудааст.

Мавзӯи тренинг «Моделсозии шароити пирях-гидрологӣ ва тақсимоти об дар ҳавзаи дарёи Зарафшони Тоҷикистон» мебошад.

Ҳангоми омӯзиши аввал ба мо тарзи насб кардани барномаи SPHY-ро дар платформаи GIS омӯхтанд. Ғайр аз он, мувофиқи ин барнома, мо дар давоми 3 рӯз маълумоти заруриро аз бастаҳои пешниҳодшуда илова кардем. Онҳо инчунин бо ин барнома моделсозии пешгӯиро нишон доданд.

Аз рӯзи 4-ум мавзӯи тренинг усулҳои зеркашӣ ва насби барномаи WEAP буд ва яқчанд усулҳои симулятсияро бо истифода аз ин барнома нишон дод.

Инчунин дар давраи омӯзишӣ то 4 октябр барномаи дастури корбарии “eVec – X” барои ҳавзаи дарёи Зарафшони Тоҷикистон баргузор шуд.

1-уми ноябр ҷаласаи онлайнӣ оид ба баррасии барномаи силсилаи тренингҳо оид ба моделсозии гидрологии SPHY ва WEAP баргузор гардид.

3. Тренинги дуюм. Тренинги навбатӣ оид ба моделсозӣ 3 ноябри соли 2023 дар маҷмааи меҳмонхонаи Hyatt Regency, дар толори Нью-Йорк, лоиҳаи IRDP/TRIGGER GIZ баргузор гардид. Омӯзиш ва дастурҳо оид ба истифодаи моделҳои SPHY ва WEAP.

4. Тренинги сеюм. Дар давраи аз 4-6 декабр бозомӯзии барномаи SPHY гузаронида шуд, ки дар он донишҷо мустаҳкам карда шуданд ва аъзоёни нави кафедраҳои гуногун иштирок намуданд.
5. Тренинги чорум. Рӯзи 19 декабр (сешанбе) аз соати 10:00 то 16:30 ба вақти Тоҷикистон дар меҳмонхонаи Ҳаят Риҷенсӣ тренинги онлайн таҳти унвони «Тренинг оид ба моделсозии пиряхҳо-гидрологӣ бо истифода аз SPHY барои ҳавзаи дарёи Зарафшони Тоҷикистон» баргузор гардид.
6. Тренинги панҷум. 7 майи соли 2024 соати 8:30 ба вақти Душанбе дар омӯзиши онлайн оид ба моделсозии WEAP дар меҳмонхонаи Ҳаёт ба анҷом расид.
7. Тренинги шашум. Рӯзи 28-29 майи соли 2024 аз соати 08:00 то 16:30 ба вақти Тоҷикистон дар маҷлисгоҳи GIZ тренинг таҳти унвони «Тренинг оид ба моделсозии пиряхҳо-гидрологӣ бо истифода аз SPHY барои ҳавзаи дарёи Зарафшони Тоҷикистон» баргузор гардид.
8. Тренинги ҳафтум. Рӯзи 7 июни соли 2024 аз соати 08:00 то 16:30 ба вақти Тоҷикистон дар маҷлисгоҳи GIZ тренинг таҳти унвони «Тренинг оид ба моделсозии пиряхҳо-гидрологӣ бо истифода аз SPHY барои ҳавзаи дарёи Зарафшони Тоҷикистон» баргузор гардид.

Иштироки донишҷӯён дар олимпиадаҳои ҷумҳуриявӣ ва минтақавӣ

Дар соли равон бо роҳбарии куратори гурӯҳ донишҷӯён аз курсҳои 1 то 4 дар конференсҳо ва олимпиадаҳои ҷумҳуриявӣ байналмилалӣ иштирок намудаанд ва сазовори ифтихорнома ва сертификатҳо гардидаанд. Дар олимпиадаи минтақавӣ «Ҳадафҳои рушди устувор» донишҷӯёни курси 2-юм м Тошев Х., Кодиров Муҳаммадмуин, курси 3-юм Ахмадов У., Холов И. Шоруҳи Аҳтам ва донишҷӯи курси 4-ум Нозимов Саъдӣ иштирок намуданд. Донишҷӯёни курси 2 ва 3 дар боло зикр гардида барои иштироки фаъллона дар ин олимпиада соҳиби сертификат гардиданд. Донишҷӯи курси 4-ум бошад Нозимов Саъдӣ дар ин озмун дар даври якум, дуум (ҷумҳуриявӣ) сазовори ҷои якум гардид. Санаи панҷуми июн дар даври финалии он иштирок намуда бо гирифтани 89 балл гардид.

САМТИ 3 ҶИРМҲОИ ХУРДИ СИСТЕМАИ ОҒТОБӢ КАФЕДРАИ АСТРОНОМИЯ Проблемаи кометаҳо

Кафедраи астрономияи як ҷузъи таркибии факултети физика ба шумор рафта, ҳайати устодону кормандони он пурра барои иҷроиши корҳои илмӣ ҷалб шудаанд. Устодони кафедра аз рӯи самти «Ҷирмҳои хурди Системаи оғтобӣ» таҳқиқот мебаранд. Дар қиёс бо соли гузашта устодони кафедра ҳамкориҳои худро бо дигар олимони ватанию хориҷӣ мустаҳкамтар намуданд. Барои иҷроиши корҳои илмӣ кафедра

хамкориҳо бо Институти астрофизикаи АМИТ вусъат дода шуд. Созишномаи ҳамкорӣ байни Донишгоҳи миллии Тоҷикистон ва Институти астрофизикаи АМИТ моҳи сентябри соли 2024, бо муҳлати 5 сол баста шуд. Дар давоми соли тақвими корҳои илмӣ бо кормандони зерини Институти астрофизика вусъат дода шуд: Аюбов Д.Қ. ходими калони илмӣ шуъбаи физикаи кометаҳо ва метеороҳо; Коновалова Н.А. сарходими илмӣ шуъбаи ҷирмҳои байнисайёравӣ; Ҳамроев У.Х. ходими калони илмӣ шуъбаи ҷирҳои байнисайёравӣ; Нарзиев М. ходими калони шуъбаи ҷирмҳои байнисайёравӣ. Раванди корҳои илмӣ дар доираи омӯзиши хосиятҳои физикии кометаҳо, таҳаввули онҳо, моддаҳои метеороидӣ ва таъсири офтоб ба онҳо идома ва такмил дода шуд. Ҳамкориҳои илмӣ бо муаллими калони кафедраи математика ва физикаи факултети табиатшиносии Донишгоҳи Россия ва Тоҷикистон Ҳикматуллоев С.Қ. доир ба ҳаракати ҷанҳои заряднок дар атмосфераи кометаҳо гузаронида шуда, натиҷаи онҳо дар конференсияҳои байналмилалӣ ва ҷумҳуриявӣ ироа карда шуданд. Ҳамкориҳо бо устодони кафедраи мошинҳои ҳиссобоарор системаҳо ва шабакаҳо – Асомиддинов З ва Каримов З., мудири кафедраи физикаи ҳаста – Махсудов Б.И. вусъат дода шуда, як китоби дарсӣ ба чоп омода шуда, супорида шуд. Сафаров А.Ғ. дар доираи ҳамкориҳои илмӣ бо Институти астрофизикаи ба номи Макс Планки шаҳи Ҳейделбергӣ Олмон дар мактаби тобистонаи “**Мавҷҳои зарбатии тоҷӣ ва байнисайёравӣ: таҳлили маълумотҳои SOHO, STEREO, SDO, Wind ва мушоҳидаҳои радиогии заминӣ**”, 19–30 августи сол 2024 г., Донишгоҳи давлатии Самарқанд, Ўзбекистон ширкат варзида соҳиби Сертификат шуд.

1. Самти таҳқиқоти устодони кафедраи астрономия “**Ҷирмҳои хурди Системаи офтобӣ**” буда, аз рӯи масъалаи “**Кометаҳо**” дар мавзӯи “**Таҳқиқи таъсири хурӯчи Офтоб бар равандҳои дар кометаҳо гузаранда**” фаъолияти илмӣ бурда истодаанд, ки роҳбарии мавзӯро дар тӯли солҳои 2021-2025 н.и.ф.м., дотсент, мудири кафедраи астрономияи ДМТ Сафаров А.Ғ. ба уҳда доранд. Барои иҷроиши корҳои илмӣ таҳқиқотӣ устодони кафедра: Сафаров А.Ғ., Минукулов Н.Х., Бобоев Ш.С., Лутфилоев Н.А., Зухуров М.Ҳ., Асоев Ҳ.Ғ. магистрҳо ва лаборантони кафедра пурра ҷалб шудаанд. Инчунин барои иҷроиши баъзе бандҳои корҳои илмӣ дар мавзӯи интиҳобшуда, мутахассисон аз Институти астрофизикаи АМИТ (Аюбов Д.Қ., Ҳамроев У.Х., Коновалова Н.А.) ҷалб шудаанд. Барои дар сатҳи баланд иҷроиши корҳои илмӣ таҳқиқотӣ аз ҷумла иҷроиши бандҳои мушаххас Ҳикматуллоев С.Қ. (Донишгоҳи Россия ва Тоҷикистон), Рахимов Б.А. (литсейи табиӣ риёзии назди ДМТ), Гулиев А.С. (Расадхонаи астрофизикии Шамоҳаи АМИ Озорбойҷон) ҷалб шудаанд.

Дар асоси бархӯрди ҳастаи кометаҳои интиҳобшуда бо селҳои метеории маълум муқаррар карда шуд, ки дар натиҷаи бархӯрд ҳастаи кометаҳо фаъолияти бештар нишон доданд. Дар баъзе кометаҳо суръати ихроҷи газу ҷангҳо бештар шуда, дар натиҷа фаввораҳои ҷангин

мушохида карда шуд. Баъзе ҳастаи кометаҳо бо як ё ду сели метеорӣ бархӯрд намуд, ки дар натиҷаи он дар кометаҳоҳои C/1743 X1, C/1796 P1, C/1823 Y1, C/1844 Y1, C/1858 L1, C/1877 G1, C/1995 O1 ва 109P/1862 O1 дар думҳои нави дуюм ва сеюми кометаҳо синхронаҳои кӯтоҳ ташаккул ёфт. Дар натиҷаи бархӯрд баъзе кометаҳо дорои думи аномалӣ шуданд, пай дар пайи бомбаборони намудани метеороидҳо ба сатҳи ҳаста боиси харобшавии қисмати бештари сатҳ гардида, порашавии пӯстлох бештар шуд (C/1823 Y1, C/1888 R1, C/1892 E1, D/1894 F1, C/1932 M1, C/1954 O1, C/1969 T1, C/1995 O1, C/2004 Q2, 6P/1976, 7P/1869 G1, 10P/1930, 19P/1918, 96P/1986 J1, 109P/1862 O1 ва 213P /2011). Мувофиқи маълумоти мушохидави муқаррар карда шудааст, ки дар ҳар як сели метеорӣ ҷирмҳои калоне мавҷуданд, ки андозаашон ба якчанд метр мерасад. Маҳз бархӯрди ҷирмҳои андозаи бузург дошта аз селҳои метеоритӣ боиси заволи ҳастаи баъзе кометаҳои омӯхташуда гардид. Баъди ташаккул ёфтани омадани думи аномалӣ ва заволи ҳастаи кометаҳо зарраҳои калони чанг ва пораҳои мушкилгудози силикати ҳамеша дар қад-қади мадори комета мемонанд, ки баъдтар тӯдаҳои нави метеороидиро ташаккул медиҳанд.

Тадқиқоти равандҳои фаъол дар ҳастаи кометаҳо, аз ҷумла, ихроҷи чангҳои бузурги ташаккулдиҳандаи болиди, ки оид ба мавҷудияти зиёди тӯдаҳои метеороидӣ ки аз мадори Замин намегузаранд, шаҳодат медиҳанд. Таҳлили беш аз 100 кометаҳои ҳастаашон фаъолбуда, ки пайваста дар онҳо равандҳои фаъол мегузарад, аз ҷумла кометаҳои 4P, 6P, 7P, 10P, 11D, 17P, 19P, 29P, 33P, 37P, 39P, 51P, 53P, 57P, 67P, 69P, 73P, 79P, 8P, 8P,710, 128P, 205P, P/2004 V5, D/1884 O1, D/1993 F2 имконияти тавлиди селҳои нави метеороидиро доранд, ки дар фазои атрофи сайёраҳои Зухро, Миррих ва Муштарӣ вучуд доранд.

Имрӯзҳо истифодаи истилоҳҳои астрономӣ дар адабиётҳои мавҷуда, ҷӣ дар соҳаи маориф ва ҷӣ дар соҳаи илм бояд такмил ёбанд. Чунки муаллифи аксарияти китобҳои таълифшуда дар соҳаи астрономия бо забони тоҷикӣ мутухассисони соҳа нестанд. Бинобар ин чунин китобҳо аз камбудӣ ҳолӣ нест. Аз рӯи натиҷаҳои гирифташуда ба ҳулоса омадан мумкин аст, ки баъзе истилоҳҳои байналмилалиро расман қабул кардан лозим аст, қисми дигари истилоҳҳо бошад, дар забони тоҷикӣ аллақай васеъ истифода бурда мешаванд, ки дар гузашта аз тарафи олимони ба саҳеҳият дароварда шудааст. Қисми дигари истилоҳҳо такмил мехоҳанд. Кӯшиш ба ҳарч дода шудааст, ки барои бартараф намудани камбудии дар истилоҳҳои мавҷуда пешниҳодҳои мушаххас барасӣ карда шавад.

САМТИ 4 ИНФОРМАТИКА ВА ТЕХНИКАИ ҲИСОББАРОР

КАФЕДРАИ МОШИНҲОИ ҲИСОББАРОР, СИСТЕМАҲО ВА ША- БАКАҲО

Корҳои илмӣ – тадқиқотӣ кафедраи Мошинҳои ҳисоббарор, системаҳо ва шабакаҳо дар соли хониши 2022-2023

Дар соли 2023 муваффақиятҳои илмии кафедра хуб ва назаррас мебошад. Устодони кафедра доир ба мавзӯи илмӣ-тадқиқотии кафедра корҳои илмии худро пеш бурда, зиёда аз 35 номгӯй корҳои илмиро ба чоп расонида, қисман омодаи мебошанд. Инчунин, корҳои илмии тадқиқотиро дар самти лоиҳаи илмии давом доданд. Бо назардошти ин гуфтаҳо дар санаи 9.02.2023 конференсияи ҷумҳуриявии илмию амалӣ дар мавзӯи «*Моделсозии математикӣ ва компютерии равандҳои физикӣ*» бахшида ба 20-солаи омӯзиш ва рушди фанҳои табиатшиносӣ, дақиқ ва риёзӣ дар соҳаи илму маориф дар якҷоягӣ ба Институти илмию тадқиқотии ДМТ гузаронида шуд. Дар конференсияи мазкур устодони кафедра ба мақолаҳои илмӣ баромад намуданд.

САМТИ 5 РУШДИ ИЛМИ ФИЗИКА ДАР ТОҶИКИСТОН

КАФЕДРАИ МЕТОДИКАИ ТАЪЛИМИ ФИЗИКА

Проблемаи усули тестӣ ва бартарии он Татбиқи муносибати босалоҳият ба таълим

Дар соли хониши 2023-2024 нақшаи корӣ ва барномаи кории кафедра пурра иҷро гардид. Дар кафедра 9 устод иҷроии раванди таълимро таъмин намуданд. Дар ин муддат аз тарафи устодон ягон дарсшиканӣ ба қайд гирифта нашудааст. Санҷишу имтиҳонот дар мӯҳлатҳои муқарраргардида қабул карда шуданд. Аз тамоми фанҳои таълимии кафедра лексияҳо, барномаҳои таълимӣ (силлабусҳо), саволҳои тестӣ барои қабули санҷишу имтиҳонҳо тартиб дода шуда, сари вақт ба Шӯъбаи таълими донишгоҳ ва садорати факултет пешниҳод гардиданд.

Мувофиқи нақша 9 иштироки устодон ба дарсҳои ҳамдигар ва баргузориҳои 3 дарси кушод (дотсент Истамов Ф.Х., Аловиддинов А., ва Насимова Ҷ.) ба нақша гирифта шуда буд. Барои дарсҳои гузаронидашуда, протоколҳо тартиб дода шуда, дарс дар чаласаи кафедра баррасӣ гардид.

Дар давоми соли таҳсил дар кафедра маҳфили методии «Методисти чавон» дар таҳти роҳбарии дотсент Насимова Ҷ.Б. фаъолият намуд. Маҳфил, ки донишҷӯёни курсҳои 2 –и ихтисоси факултетҳои химия ва биологияро дар бар мегирифт, мувофиқи нақша фаъолият намуда, дар чаласаҳо аъзоёни маҳфил бо 11 маърузаҳо баромад намуданд. Маҳфил ҳар моҳ як маротиба, рӯзҳои душанбеи охири моҳ, соати 14 дар кафедра баргузор мегардид. Баргузориҳои маҳфилҳо, мавзӯҳои маърузаҳо ва муҳокимаи онҳо дар протоколҳои кафедра сабт гардидаанд.

Самти тарбия

Корҳои тарбиявӣ дар байни донишҷӯён асосан ба воситаи сарпарастони гурӯҳҳои академӣ гузаронида шуданд, ки аз ҷумлаи устодони кафедра ин вазифаро муаллими калон Қурбонхолов Т.Т. (курси 2-и ихтисоси 31040103) ба ӯҳда доштанд. Ин намуди фаъолият аз рӯи нақшаи корҳои тарбиявии Донишгоҳ ва факултет, ки дар оғози соли хониш таҳия мешавад, баргузор гардид. Нақшаи кори сарпарастон асосан ба масъалаҳои: омӯзиши маърузаҳо, баромадҳо ва асарҳои Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон, бузургдошти муқаддасоти миллӣ, бедор намудани ҳисси ватандӯстӣ, меҳнатдӯстӣ, зебопарастӣ, донишомӯзӣ, масъулият дар назди Ватан, муносибати ғамхорона ба моликияти давлатӣ (бино, таҷҳизоти таълимӣ ва ғ.), пешгирӣ намудани омилҳои коррупсионӣ дар раванди санҷишу имтиҳонҳо равона карда шудааст. Ҳисоботи сарпарастон дар давоми соли таҳсил ду маротиба дар чаласаҳои кафедра мавриди баррасӣ ва муҳокима қарор гирифт.

Мудирӣ кафедра ва устодон мавриди гузаронидани машғулиятҳо дақиқаҳои муайяни дарсро ҳатман ба кори тарбиявӣ (рафтори донишҷӯ дар мактаби оӣ, риояи сару либос, эҳтироми байниҳамӣ, ифтихори ватандорӣ, зиракии сиёсӣ ва ғ.) бахшиданд.

Дар нақшаи кори сарпарастон инчунин корҳои беруназсинфӣ ба монанди экскурсияҳо, ташриф ба музею намоишҳои театрӣ, ташкил ва гузаронидани чашнҳои Истиқлолият, Наврӯз, Рӯзи бонувон, Артиши миллӣ ва ғайра дар назар дошта шудааст. Устодон, кормандон ва донишҷӯёни кафедра дар корҳои ҷамъиятии кафедра, факултет, донишгоҳ ва маъракаҳои сиёсӣ фарҳангии ҷумҳуриявӣ фаъолона иштирок намуданд.

Корҳои илмӣ-таҳқиқотӣ ва методӣ

Корҳои илмӣ-таҳқиқотӣ мувофиқи нақшаи панҷсола (2021-2025) доир ба мавзӯҳои илмӣ «Татбиқи муносибати босалоҳият ба таълим» идома ёфтанд. Устодон натиҷаи корҳои илмӣ худро дар маҷлаҳои тақризшавандаи дохил ва хориҷи кишвар ба ҷоп расониданд. Ҳамаи устодон дар баланд бардоштани сатҳи сифати таҳсилот кӯшиши зиёде ба харҷ дода истодаанд. Дар соли хониши 2023- 2024 аз тарафи устодони кафедра беш аз 5 мақолаи илмӣ ва 15 фишурда дар конференсияҳои байналмилалӣ ва ҷумҳуриявӣ 5 васоити таълимӣ ба ҷоп расонида шудааст. Истифодаи усули омӯзиши проблемавӣ дар раванди дарсҳои физика боиси рушди салоҳияти касбии донишҷӯён мегардад. Бинобар ин омода намудани савол ва масъалаҳои проблемавӣ зинаи аввали омӯзиш буда, созмон додани вазъиятҳои проблемавӣ аз истеъдод ва маҳорати устод вобаста аст.

Дар асоси масъалаҳои проблемавӣ тартиб дода шуда роҳҳои ба вучуд овардани вазъиятҳои проблемавӣ ва истифодаи он дар дарсҳои физика омӯхта шуда истодааст.

Қайд карда шуд, ки истифодаи омӯзиши проблемавӣ дар дарсҳои физика боиси баланд гардидани дараҷаи дониши донишҷӯён, рушди эҷодкориҳои онҳо ва баланд гардидани салоҳияти касбии онҳо мегардад.

ҚИСМИ II

НИШОНДОДИ ҶАДВАЛӢ ВА ШАРҲИ ОН

Замимаи 3

Ҷадвали 1.

Шумораи устодон ва кормандони илмӣ-омӯзгор, ки дар иҷрои корҳои илмӣ-таҳқиқоти факултети физика ширкат меварзанд

	Кафедраҳои факултети физика	Шумораи умумии устодон	Шумораи устодоне, ки дар КИТ ширкат меварзанд	Докторони илм, профессорон	Номзадони илм, дотсентон	Докторони Ph.D	Миқдори унвондорон бо %	Синну соли миёнаи устодон	
								Мард	Зан
1	Кафедраи физикаи ҳисмҳои сахт	9	9	2	4	-	67	63,75	-
2	Кафедраи физикаи назариявӣ	9	9	4	4	-	77	42,3	38
3	Кафедраи оптика ва спектроскопия	5	5	-	4	-	80	39,6	48,5
4	Кафедраи электроникаи физикӣ	8	8	3	5	-	100	43,25	74
5	Кафедраи физикаи ҳаста	7	7	1	3	1	71	61,5	34
6	Кафедраи метеорология ва климатология	6	6	1	4	-	83	37	42
7	Кафедраи астрономия	6	6	-	3	-	60	56,3	-
8	Кафедраи мошинҳои ҳисоббарор, системаҳо ва шабакаҳо	6	6	1	5	-	100	44,8	-
9	Кафедраи методикаи таълими физика	9	9	-	5	-	55,5	63,25	61
10	Кафедраи физикаи умумӣ	5	5	1	4	-	100	69,66	77
Факултети физика		70	70	13	41	1	79,35	52,13	53,5

Миқдори самт ва мавзӯҳои илмӣ дар соли 2024

№	Кафедраҳои факултети физика	Самт	Масоил	Мавзӯ
1	Кафедраи физикаи ҳисмҳои саҳт	Физикаи ҳисмҳои саҳт ва ҳолати конденсии модда.	Коркарди технологияи ҳосил намудани композитҳои полимерии бо нанозарраҳо модифитсиронидашуда таҳқиқи соҳтор ва хосиятҳои физикӣ-механикии онҳо.	Коркарди технологияи ҳосил намудани полимерҳои аморфии нано-карбондор, таҳқиқи хосиятҳои физикӣ-механикӣ ва кимиёии онҳо; Баланд бардории эътимодият ва самаранокии аппаратура ва асбобҳои барқии тиббӣ бо коркарди ҳуҷҷатҳои меъёрию техникии истифодабарии онҳо дар Ҷумҳурии Тоҷикистон.
2	Кафедраи физикаи назариявӣ	Физикаи моеъҳо, газҳо ва муҳитҳои плазмамонанд.	Коркард ва омӯзиши методҳои нави тадқиқот дар физикаи муосир.	Тадқиқи назариявии масъалаҳои физикаи моеъҳо, газҳо ва муҳитҳои плазмамонанд.
3	Кафедраи оптика ва спектроскопия	Оптика ва спектроскопияи молекулаӣ	Пайвастагиҳои гетеросиклӣ, ҳалқунандаҳо, кислотаҳои гумминӣ, металлҳои вазнин, зардоби хун.	Таҳқиқи таъсири байниҳамдигарии молекулаҳои бисёратома бо ёрии усулҳои спектроскоп-опӣ ва ҳисобкуниҳои квантохимиявӣ.
4	Кафедраи электроникаи физикӣ	Физикаи ҳисмҳои саҳт ва ҳолати конденсии модда.	Коркарди асбобҳо дар асоси пардаҳои поликристаллии CdTe, GaAs, CdZnTe, ва тадқиқи падидаҳои зудқулфшавӣ дар соҳторҳои нимноқилӣ, моделсозии компактии	Омӯзиши хосиятҳои оптикӣ, электрофизикӣ ва соҳтории пардаҳои поликристаллии CdTe, GaAs, CdZnTe, ва тадқиқи падидаҳои зудқулфшавӣ дар соҳторҳои маснуоти нимноқилӣ ва майдони омилҳои ноустуворгардонанда, моделсозии компактии транзисторҳои майдонии органикӣ, тавсифоти электрофизикии пезоэлектрикҳо.

			транзисторҳои майдонии органикӣ, тавсифоти электрофизикии пезоэлектрикҳо	
5	Кафедраи физикаи ҳаста	Омӯзиши таъсири авканишоти ҳастаи бо модда	Таъсири ҳастаи афканишот бо модда.	Истифодаи нейтронҳо дар тиббӣ ҳастаӣ
6	Кафедраи метеорология ва климатология	Гидрометеорология ва климатология.	Мониторинги шароитҳои гидрометеорологӣ.	Мониторинги шароитҳои метеорологӣ ва агрометеорологии ноҳияҳои кишоварзии Ҷумҳурии Тоҷикистон
7	Кафедраи астрономия	Ҷирмҳои хурди Системаи офтобӣ	Кометаҳо	Таҳқиқи таъсири хурӯчи Офтоб бар равандҳои дар кометаҳо гузаранда
8	Кафедраи мошинҳои ҳисоббарор, системаҳо ва шабакаҳо	Таҳқиқотҳои асосҳои физикии равандҳои информатсионӣ ва усули танзимкунонии баъзе аз масъалаҳои физикаи математикӣ.	Таҳқиқи тавсифи баъзе системаҳои табиӣ ва техникӣ.	Таҳқиқи таъсири хурӯчи Офтоб бар равандҳои дар кометаҳо гузаранда
9	Кафедраи методикаи таълими физика	Татбиқи муносибати босалоҳият дар таълими физика.	Омӯзиши проблемавӣ.	Омӯзиш баҳри баланд бардоштани салоҳияти донишҷӯён.
10	Кафедраи физикаи умумӣ	Физикаи ҷисмҳои сахт ва ҳолати конденсии модда.	Омехта (Санҷиши тестӣ; Физикаи мустаҳкамӣ ва мулоимӣ; Ҳодисаҳои хаттӣ ва ғайрихаттӣ дар муҳитҳои конденсӣ).	Омехта (дар сатҳҳои молекулаӣ ва боломолекулаӣ таҳқиқ намудани сохтор ва хосиятҳои физикии маводҳои полимерии бо зарраҳои нанокарбонӣ модифитсиронидашуда; Назарияи молекулавӣ кинетикии хосиятҳои диэлектрикӣ ва электргузаронии моеъҳои магнитӣ ва маҳлулҳои электролитӣ; Усули тестӣ ва бартарии он).
Факултети физика		5	9	10

Наشري маводи илмӣ-методии ҳайати профессорону устодон ва кормандони илмӣи
Донишгоҳи миллии Тоҷикистон дар соли 2024

№	Кафедраҳои факултети физика	Монографияҳо		Китоби дарсӣ	Воситаи таълимӣ	Дастури методӣ	Мақолаи илмӣ					Фишурда		Ҳамагӣ	
		Дар хориҷа	Умумӣ				Scopus	Web of Science	ҚОА хориҷа	ҚОА ҚТ	Умумӣ	Дар хориҷа	Умумӣ	Дар хориҷа	Умумӣ
1	Кафедраи физикаи ҷисмҳои сахт	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	2	-	2
2	Кафедраи физикаи назариявӣ	-	-	2	-	-	1	1	1	2	4	1	8	4	14
3	Кафедраи оптика ва спектро-скопия	-	3	-	-	-	1	1	-	3	5	2	9	4	14
4	Кафедраи электроникаи физикӣ	-	-	-	-	-	1	-	3	5	5	-	2	4	7
5	Кафедраи физикаи ҳаста	-	-	-	-	-	-	-	1	3	3	1	12	2	15
6	Кафедраи метеорология ва климатология	-	-	-	-	-	1	-	5	7	6	5	7	11	13
7	Кафедраи астрономия	-	-	1	-	-	-	-	-	7	7	3	16	3	24
8	Кафедраи мошинҳои ҳисоббарор, системаҳо ва шабакаҳо	-	-	-	1	-	-	-	-	4	2	1	22	1	24
9	Кафедраи методикаи таълими физика	-	1	-	-	-	1	-	-	3	4	2	5	3	10
10	Кафедраи физикаи умумӣ	-	-	-	-	-	-	-	-	2	2	-	3	-	5
Факултети физика		-	4	3	1	-	5	2	10	36	38	15	84	32	128

Ҷаъолияти патентию ихтироотӣ дар ДМТ

№	Кафедраҳои факултети физика	Арзномаҳои қабулшуда	Натиҷаҳои мусбати санҷиши давлатӣ	Қарорҳо дар бораи додани патент	Ихтироҳои патентикунонидашуда		Асарҳои нашршуда	Патентҳои қурбашон нигоҳдош-ташуда	Мукофоти гирифташуда	Диплом ва ифтихорномаҳо	Ихтироҳои тағбиқшуда
					Патентҳо	Гувоҳ-номаҳо					
1	Кафедраи физикаи ҷисмҳои сахт	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
2	Кафедраи физикаи назариявӣ	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
3	Кафедраи оптика ва спектроскопия	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
4	Кафедраи электроникаи физикӣ	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
5	Кафедраи физикаи ҳаста	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
6	Кафедраи метеорология ва климатология	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
7	Кафедраи астрономия	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
8	Кафедраи мошинҳои ҳисоббарор, системаҳо ва шабакаҳо	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
9	Кафедраи методикаи таълими физика	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
10	Кафедраи физикаи умумӣ	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
	Факултети физика	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-

Миқдори чорабиниҳои илмие, ки дар ДМТ дар соли 2024 гузаронида шудаанд

№	Кафедраҳои факултети физика	Байналмилалӣ			Ҷумҳуриявӣ			Донишгоҳӣ		
		Конференсия	Семинарпузиум	Симпозиум	Конференсия	Семинар	Мизи гирд	Конференсия	Семинар	Мизи гирд
1	Кафедраи физикаи ҳисмҳои саҳт	-	-	-	-	-	-	-	-	-
2	Кафедраи физикаи назариявӣ	-	-	-	-	-	-	-	-	-
3	Кафедраи оптика ва спектроскопия	-	-	-	-	-	-	-	1	-
4	Кафедраи электроникаи физикӣ	-	-	-	-	-	-	-	-	-
5	Кафедраи физикаи ҳаста	-	-	-	-	-	-	-	-	-
6	Кафедраи метеорология ва климатология	-	-	-	-	-	-	-	-	-
7	Кафедраи астрономия	1	-	-	-	-	-	-	1	-
8	Кафедраи мошинҳои ҳисоббарор, системаҳо ва шабакаҳо	-	-	-	-	-	-	-	-	-
9	Кафедраи методикаи таълими физика	-	-	-	-	-	-	-	-	-
10	Кафедраи физикаи умумӣ	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Факултети физика		1	-	-	-	-	-	-	2	-

Миқдори рисолаҳои докторӣ ва номзадӣ, ки дар пояи кафедраҳо ва озмоишгоҳҳои ДМТ дар соли 2024 дифоъ карда шудаанд

№	Кафедраҳои факултети физика	Рисолаи докторӣ			Рисолаи номзадӣ			Рисолаи доктор Ph.D		
		Ному насаби ун-вонҷӯ	Соҳаи илм	Шифри ихтисос	Ному насаби унвонҷӯ	Соҳаи илм	Шифри ихтисос	Ному насаби унвонҷӯ	Соҳаи илм	Шифри ихтисос
1	Кафедраи физикаи ҳисмҳои саҳт	-	-	-	-	-	-	-	-	-
2	Кафедраи физикаи	-	-	-	-	-	-	-	-	-

	назариявӣ									
3	Кафедраи оптика ва спектроскопия	-	-	-	-	-	-	-	-	-
4	Кафедраи электроникаи физикӣ	-	-	-	-	-	-	-	-	-
5	Кафедраи физикаи ҳаста	-	-	-	Латипова Сарвиноз Зикуллоевна	Дастгоҳҳо ва усулҳои физикаи таҷрибавӣ	01.04.01		-	-
6	Кафедраи метеорология ва климатология	-	-	-	Абдурахимов Бозор Ҳабиюллоевич	Метеорология, иқлимшиносӣ, агрометеорология	25.00.30	-	-	-
7	Кафедраи астрономия	-	-	-	-	-	-	-	-	-
8	Кафедраи мошинҳои ҳисоббарор, системаҳо ва шабакаҳо	-	-	-	-	-	-	-	-	-
9	Кафедраи методикаи таълими физика	-	-	-	Авази Мирзо	Физикаи муҳитҳои конденсӣ	01.04.07	-	-	-
10	Кафедраи физикаи умумӣ	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Факултети физика		-			3			-		

Ҷадвали 7.

Миқдори корҳои илмӣ, ки дар истеҳсолот ва ҷараёни таълим дар соли 2024 ҷорӣ карда шудаанд

№	Кафедраҳои факултети физика	Миқдори корҳои дар соҳаҳои истеҳсолӣ ва ғайриистеҳсолӣ ҷоришуда	Миқдори корҳои дар ҷараёни таълим ҷоришуда	Миқдори корҳои дар ҷараёни илм ҷоришуда
1	Кафедраи физикаи ҷисмҳои сахт	-	-	-
2	Кафедраи физикаи назариявӣ	-	-	-
3	Кафедраи оптика ва спектроскопия	-	3	-

4	Кафедраи электроникаи физикӣ	-	1	-
5	Кафедраи физикаи ҳаста	-	-	-
6	Кафедраи метеорология ва климатология	-	-	-
7	Кафедраи астрономия	-	-	-
8	Кафедраи мошинҳои ҳисоббарор, системаҳо ва шабакаҳо	-	-	-
9	Кафедраи методикаи таълими физика	-	-	-
10	Кафедраи физикаи умумӣ	-	-	-
	Факултети физика	-	4	-

Ҷадвали 8.

Миқдори маърузаҳо, ки устодони ДМТ дар конференсияҳои дараҷаҳои гуногун кироат кардаанд

№	Кафедраҳои факултети физика	Байналмилалӣ	Ҷумҳуриявӣ	Донишгоҳӣ
1	Кафедраи физикаи ҷисмҳои сахт	4	-	3
2	Кафедраи физикаи назариявӣ	3	4	4
3	Кафедраи оптика ва спектроскопия	4	1	1
4	Кафедраи электроникаи физикӣ	9	1	-
5	Кафедраи физикаи ҳаста	5	7	-
6	Кафедраи метеорология ва климатология	7	6	3
7	Кафедраи астрономия	13	2	5
8	Кафедраи мошинҳои ҳисоббарор, системаҳо ва шабакаҳо	17	1	4
9	Кафедраи методикаи таълими физика	9	5	-
10	Кафедраи физикаи умумӣ	12	4	3
	Факултети физика	83	31	23

Ҷадвали 9.

Нишондодҳои муҳими корҳои илмӣ донишҷӯёну магистрантони ДМТ дар соли 2024

№	Кафедраҳои факултети физика	Миқдори маърузаҳо, дар конференсияҳо	Миқдори рисолаҳои магистрӣ	Миқдори рисолаҳои таҳассусии хатм
1	Кафедраи физикаи ҷисмҳои сахт	1	-	43
2	Кафедраи физикаи назариявӣ	11	1	20

3	Кафедраи оптика ва спектроскопия	5	1	14
4	Кафедраи электроникаи физикӣ	1	1	43
5	Кафедраи физикаи ҳаста	4	-	28
6	Кафедраи метеорология ва климатология	2	-	11
7	Кафедраи астрономия	13	2	29
8	Кафедраи машинҳои ҳисоббарор, системаҳо ва шабакаҳо	-	-	19
9	Кафедраи методикаи таълими физика	-	-	-
10	Кафедраи физикаи умумӣ	-	-	-
Факултети физика		37	5	207

Ҷадвали 10.

Иштироки донишҷӯёну магистрантон дар озмунҳои сатҳи гуногун соли 2024

№	Кафедраҳои факултети физика	Ҷои ишғолнамуда дар озмуни корҳои илмии донишҷӯёни мактабҳои олии ҷумҳурӣ аз рӯи ихтисос	Ҷои ишғолнамуда дар олимпиадаи ҷумҳуриявӣ аз рӯи ихтисос	Ҷои ишғолнамуда дар даври ниҳии озмуни ҷумҳуриявии «Илм фурӯғи маърифат»	Ҷои ишғолнамуда дар даври ниҳии озмуни ҷумҳуриявии Фурӯғи субҳи доной китоб аст»	Ҷои ишғолнамуда дар даври ниҳии озмуни ҷумҳуриявии «Тоҷикистон ватани азизи ман»
1	Кафедраи физикаи ҷисмҳои сахт	-	-	-	-	-
2	Кафедраи физикаи назариявӣ	-	Қурбонзода Муҳсин Толибҷон донишҷӯи курси 4 ихтисоси 1-31040103 физика	Бобохонов Бахтиёр Холбойевич донишҷӯи курси 3, ихтисоси 1-31040103 физика г. тоҷикӣ	-	-
3	Кафедраи оптика ва спектроскопия	-	-	-	-	-
4	Кафедраи электроникаи физикӣ	-	-	-	-	-
5	Кафедраи физикаи ҳаста	-	-	-	-	-

6	Кафедраи метеорология ва климатология	-	-	-	-	-
7	Кафедраи астрономия	-	-	-	-	-
8	Кафедраи мошинҳои ҳисоббарор, системаҳо ва шабакаҳо	-	-	-	-	-
9	Кафедраи методикаи таълими физика	-	-	-	-	-
10	Кафедраи физикаи умумӣ	-	-	-	-	-
Факултети физика		-	Қ.2; 1 нафар	Қ.3; 1 нафар	-	-

Қадвали 11.

Маҳсулнокии корҳои илмӣ-таҳқиқотии озмоишгоҳҳои илмӣ ва гурӯҳҳои фармоишии ИИТ

№	Кафедраҳои факултети физика	Наشري маводи Чопшуда			Патентҳо	Миқдори рисолаҳои, кидар пояи озмоишгоҳҳо ва гурӯҳҳои илмӣ дифоъ карда шудаанд				Миқдори чорабиниҳои Гузаронидашуда			Миқдори маърузаҳои кироатшуда		
		Мақола	Монография	Фишурда		Докторӣ	Номзадӣ	Рисолаи хатмкунӣ	Кори курсӣ	Байналмилалӣ	Ҷумҳуриявӣ	Донишгоҳӣ	Байналмилалӣ	Ҷумҳуриявӣ	Донишгоҳӣ
1	Кафедраи оптика ва спектроскопия	2	-	3	-	-	-	7	7	-	-	-	1	1	1
2	Кафедраи физикаи ҳаста	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
3	Кафедраи методикаи таълими физика	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
4	Кафедраи физикаи ҳисоббарор	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
5	Кафедраи физикаи умумӣ	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
6	Кафедраи астрономия	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
7	Кафедраи электроникаи физикӣ	2	-	2	-	-	-	7	3	-	1	-	1	1	-
8	Кафедраи метеорология ва климатология	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-

9	Кафедраи мошинҳои ҳисоббарор, системаҳо ва шабакаҳо	2	-	-	-	-	-	3	3	-	-	-	-	-	-
10	Кафедраи физикаи назариявӣ	9	-	10	-	-	-	20	34	-	-	-	1	6	4
Факултети физика		15	-	15	-	-	-	27	47	-	-	-	3	8	5

Ҷадвали 12.

Шумораи номзадон ва докторони илм дар факултетҳо ва кафедраҳои умумидонишгоҳии ДМТ

№	Кафедраҳои факултети физика	Шумораи номзадони илм		Шумораи докторони илм		Шумораи докторони Ph.D		Шумораи узви вобастаи АМИТ		Шумораи узви пайвастаи АМИТ	
		Занон	Мардон	Занон	Мардон	Занон	Мардон	Занон	Мардон	Занон	Мардон
1	Кафедраи оптика ва спектроскопия	2	2	-	-	-	-	-	-	-	-
2	Кафедраи физикаи ҳаста	1	2	-	1	-	1	-	-	-	-
3	Кафедраи методикаи таълими физика	1	4	-	-	-	-	-	-	-	-
4	Кафедраи физикаи ҷисмҳои сахт	-	4	-	2	-	-	-	-	-	-
5	Кафедраи физикаи умумӣ	1	3	-	1	-	-	-	-	-	-
6	Кафедраи астрономия	-	3	-	-	-	-	-	-	-	-
7	Кафедраи электроникаи физикӣ	1	4	-	3	-	-	-	-	-	-
8	Кафедраи метеорология ва климатология	1	3	-	1	-	-	-	1	-	-
9	Кафедраи мошинҳои ҳисоббарор, системаҳо ва шабакаҳо	-	5	-	1	-	-	-	-	-	-
10	Кафедраи физикаи назариявӣ	1	3	-	4	-	-	-	-	-	1
Факултети физика		8	33	-	13	-	1	-	1	-	1

Синну соли миёнаи устодони унвондори ДМТ

№	Кафедраҳои факултети физика	Синну соли миёнаи номзадони илм			Шумораи докторони Ph.D			Синну соли миёнаи докторони илм		
		Умумӣ	Аз ҷумла		Умумӣ	Аз ҷумла		Умумӣ	Аз ҷумла	
			Занон	Мардон		Занон	Мардон		Занон	Мардон
1	Кафедраи физикаи ҷисмҳои сахт	4	-	63,75	-	-	-	2	-	76,5
2	Кафедраи физикаи назариявӣ	4	38	42,3	-	-	-	4	-	61,75
3	Кафедраи оптика ва спектроскопия	4	49	45,5	-	-	-	-	-	-
4	Кафедраи электроникаи физикӣ	5	74	43,25	-	-	-	3	-	70,3
5	Кафедраи физикаи ҳаста	3	34	61,5	1	33	-	1	-	64
6	Кафедраи метеорология ва климатология	4	42	37	-	-	-	1	-	66
7	Кафедраи астрономия	3	-	56,3	-	-	-	-	-	-
8	Кафедраи мошинҳои ҳисоббарор, системаҳо ва шабакаҳо	5	-	44,8	-	-	-	1	-	66
9	Кафедраи методикаи таълими физика	5	61	63,25				-	-	-

10	Кафедраи физикаи умумӣ	4	77	69,66	-	-	-	1	-	47
Факултеги физика		41	53,57	52,73	1	33	-	13	-	64,50

ҚИСМИ Ш
САМАРАНОКИИ КОРҶОИ ИЛМӢ-ТАҲҚИҚОТӢ
РӢӢХАТИ МАВОДИ НАШРИ КОРМАНДОНИ ФАКУЛТАТ

Мақолаҳои дохилӣ

1. Sharipov J., Nizomov Z., Saidzoda R. Thermophysical properties of doped rare-earth metal alloy Zn55Al. // Bulletin of the Tajik national University Series of natural sciences 2024. No.1. P.84-90. ISSN 2413-452X doi.org/10.62965/tnu.sns.2024.1.10
2. Ходжаев А.Т., Курзина И.А., Ходжазода Т.А., Солихова М.И., Дайбова Е.Б. Действие барьерного разряда при атмосферном давлении на энергию прорастания и всхожесть хлопчатник сорта «Флора» в открытом грунте. Журналы Вестник Таджикского национального университета. Серия естественных наук. 2024. №1. (ВАК-РФ). С. 100-109.
3. М.И. Солихова, И.А. Курзина, Т.А. Ходжазода, А.Т. Ходжаев, Е.Б. Дайбова. Влияние барьерного разряда на энергию прорастания и всхожесть семян пшеницы сорта «навруз» на открытом грунте. Журналы Вестник Таджикского национального университета. Серия естественных наук. 2024. №2. (ВАК-РФ). -С.52-62.
4. Ф.М. Назиров, Т.А. Ходжазода. Влияние обработки семян кукурузы сорта "ДИЛШОД" барьерным разрядом на их всхожесть, рост растений и урожайность. Журналы Вестник Таджикского национального университета. Серия естественных наук. №3.
5. Султонов Н., Ақобирова А.Т., Наимов У.Р., Раҳматов Б.А., Хамрокулов Р.Б. Структурные изменения в монокристаллах CdTe при облучении тяжелыми ионами инертных газов. / Вестник Таджикского национального университета. Серия естественных наук. 2024. №2. -С.99-109.
6. Khodzhaev A.T., Kurzina I.A., Khojazoda T.A., Solikhova M.I., Dairova E.B. Effect of barrier discharge at atmospheric pressure on germination energy and germination of cotton variety "flora" in the open ground. Bulletin of the Tajik national university series of natural sciences 2024. no.1. pp. 78-83.
7. Solikhova M. I., Kurzina I. A., Khojazoda T. A., Khojaev A. T., Dairova E.B. Effect of barrier discharge on germination energy and germination of "navruz" wheat seeds in the open field. Bulletin of the Tajik national university series of natural sciences. 2024. no.2. pp. 47-55.
8. Safarov A.Gh. Collisions of comet nuclei with meteoroid swarms and their consequences / A.Gh. Safarov // Bulletin of the Tajik National University, Series of Natural Sciences. – 2024. – No.1. P.59-68.
9. Сафаров А.Г. Столкновения ядер комет с метеороидными роями и их последствия /А.Г. Сафаров // Вестник Таджикского национального университета, серия естественных наук. – 2024. - №1. -С.75-87.
10. Сафаров, А.Ф. Робитаи байни фанҳои физикаю астрономия тавассути ҳалли масъалаҳои тавсифоти эҷодидошта аз астрономия / А.Ф. Сафаров, Б.К. Раҳимов, Ш.Б. Файзов // Вестник Педагогического университета. Серия 2: Педагогика и психологии, методика

преподавания гуманитарных и естественных дисциплин. – 2024. – No.1 (19). P.76-80.

11. Истамов Ф.Х., Сафаров А.Ф., Лутфилов Н.А., Дустов А.И. Истифодаи вазъиятҳои проблемавӣ аз фанни астрономия дар муассисаҳои таҳсилоти олии Тоҷикистон // Паёми Донишгоҳи миллии Тоҷикистон. – 2024. – №3. -С.276-282.

12. Лутфилов Н.А., Истамов Ф.Х., Сафаров А.Ф., Ахмедова З.П. Шарҳи проблемавии ҳодисаҳои астрономӣ дар асоси донишҳои физикавӣ // Паёми Донишгоҳи миллии Тоҷикистон. – 2024. – №4. -С.276-282.

13. Сафаров А.Ф., Эргашева Н.Л. Истифодаи нодурусти истилоҳоти астрономӣ дар раванди таълим // Муҳаққиқи ҷавон, Донишгоҳи миллии Тоҷикистон. – 2024. - №2. -С.228-231.

14. Сафаров А.Ф., Эргашева Н.Л. Нозуқиҳои истилоҳиносии дар астрономия // Муҳаққиқи ҷавон, Донишгоҳи миллии Тоҷикистон. – 2024. - №3. - С. 204-209.

15. Махсудов Б.И., Хабибуллоев Х., Нигораи Зайдулло. Исследование влияния малых потоков тепловых нейтронов на свойства бактерий RHI-ZOBIMPHAAAS-80 TJ и RHOSPNAITICUM. Вестник Таджикского национального университета. Серия естественных наук.- Душанбе-2024.- №1 - С.119-134. ISSN: 2413-452X (№743 и з перечня ВАК, по состоянию на 22.05.2023).

16. Махсудов Б.И., Эгамов М.Х., Рахимова У. Влияние концентрации ПАВ на изменение плоскости поляризации света при прохождении через ЖК-среду. Вестник Таджикского национального университета. Серия естественных наук. – Душанбе, 2024. – № 2. – С. 63-69. ISSN: 2413-452X (№743 из перечня ВАК, по состоянию на 22.05.2023 г.)

17. Б.И.Махсудов, М.Т. Яров, Д.Д. Нематов Повышение эффективности материалов для солнечных элементов на основе CdTe нейтронным облучением. // Доклады национальной Академии наук Республики Таджикистан. – Душанбе, 2024. – Т. 67. № 3-4. -С. 197-202. ISSN: 0002-3469

18. Ҳодиев М.Ҳ., Мирзомуродова С., Исломов З.З. Таҳқиқи Н-комплексҳои 1,2,3-бензотриазол бо ҳалқунандаҳои протоноаксепторӣ. Муҳаққиқи ҷавон. № 1. ДМТ. 2024. с.180-185.

19. Мирзомуродова С., Ҳодиев М.Ҳ., Омӯзиши таъсири байнимолекулии 2-метил-1,3,4-триазол-тион-5 бо ҳалқунандаҳои протоноаксепторӣ бо усули спектроскопияи инфрасурх ва ҳисобқуниҳои физикаи квантӣ. Муҳаққиқи ҷавон. № 4. ДМТ. 2024. -С.277-281.

20. Акдодов Д.М., Аксақолов Ф.А. Частотная дисперсия термического модуля упругости растворов электролитов // Вестник филиала Московского государственного университета имени М.В. Ломоносова в городе Душанбе, Серия естественных наук, 2024, Том 1, №1(37), -С.5-14.

21. Одинаев С. Акдодов Д.М., Баладжонзода С.Д. Частотная дисперсия вязкоупругих свойств полярных жидкостей в случае экспоненциального закона затухания релаксирующих потоков // Известия Национальной академии

наук Таджикистана. Отделение физико-математических, химических, геологических и технических наук. 2024. № 1 (194). -С.41-49.

22. Чӯраев Х.Ш. Шаклҳо ва методҳои амалигардони моделсозии компютери ҳалли масъалаҳои таълимӣ аз ҷанни механика / Х.Ш. Чӯраев, И.С. Сайдахмадов // Паёми Пажӯҳишгоҳи рушди маориф. Силсилаи илмҳои педагогӣ ва психологӣ. -2023. -№4(44). -С.283-291.

23. Джураев Х.Ш., Сайдахмадов И.С., Восидов Ш.Ю. Математическое и компьютерное моделирование как средство решения задач по курсу механики [Текст] / Х.Ш. Чӯраев., И.С. Сайдахмадов., Ш.Ю. Восидов // Паёми пажӯҳишгоҳи рушди маориф силсилаи илмҳои педагогӣ ва психологӣ (вестник института развития образования серия педагогических и психологических наук) 2023, №3 (43) -С.343-348.

24. Истамов Ф.Х., Аловиддинов А.Ҷ., Дустов А.И., Ахмедова З.П. Ҳалли масъалаҳои проблемавӣ дар дарсҳои амалӣ./ Вестник ТНУ, 2024.-№1, -С.286-294.

25. Истамов Ф.Х., Сафаров А.Ғ., Лутфилоев Н.А., Дустов А.И // Истифодаи вазъиятҳои проблемавӣ аз ҷанни астрономия дар муассисаҳои олий. / Вестник ТНУ, 2024.-№3, -С.276-283.

26. Лутфилоев Н.А., Истамов Ф.Х., Сафаров А.Ғ., Ахмедова З.П. Шарҳи проблемавии ҳодисаҳои астрономӣ дар асоси донишҳои физикавӣ. // Вестник ТНУ, 2024.-№4, -С.198-206.

27. Д.К. Солихов, Д.У. Хобилов. об интенсивности рассеянного излучения с учетом тепловых флуктуаций. Вестник Таджикского технического университета им. акад. М.С. Осими, 2024, №3, -С.8-16.

28. Ходжибоева М.Х. Норматов И.Ш., Муминов А.О., Сабурова Г.М., Мирзо А. Сравнительный анализ метеорологических характеристик прибрежных к долинным и горным водохранилищам территорий / М.Х. Ходжибоева, И.Ш. Норматов, А.О. Муминов, Г.М. Сабурова, А. Мирзо // Вестник таджикского национального университета, Сер. естеств. наук. – 2023. – №2. -С.189-197.

29. Шоева С.Ҷ., Норматов И.Ш., Муминов А.О. Коррелятсияи бузургиҳои метеорологии минтақаҳои иқлимии Помир дар муайян намудани манбаҳои боришоти атмосферӣ // Кишоварз. 2024. №2(103). С.197-202.

30. Шоева С.Дж., Норматов И.Ш., Сабурова Г.Н., Муминов А.О. Климатические особенности восточного Памира в зависимости от разновидности проникающих воздушных масс // Вестник Педагогического университета, серия естественных наук. 2023. №4(20). -С.58-64.

31. Шоева С.Ҷ., Норматов И.Ш., Муминов А.О., Раҳимзода А.О. Манбаҳои намнокӣ дар боришоти минтақаҳои иқлимии ҳавзаи дарёи фаромарзии Панҷ. Кишоварз №3, 2024. –С.84-88.

32. Шарипов Дж.Г Температурные зависимости теплоемкости и термодинамические функции редкоземельных металлов. // Вестник Дангаринского государственного университета. Серия естественных наук. 2024. №2 (28). -С79-85. ISSN 2410-4221

33. Шарипов Дж.Г., Низомов З., Саидзода Р.Х. Теплофизические свойства легированного редкоземельными металлами сплава Zn55Al. // Вестник Таджикского национального университета. Серия естественных наук. 2024. № 1. -С.109-118. ISSN 2413-452X
34. М.Х.Ходиев., Н.Л. Лаврик., Исломов З.З. Влияние апротонных растворителей на ИК спектр валентного колебания N-H молекулы карбазола. ДАН РТ. Том-67 №5-6. –С.261-267
35. Juraev Kh.Sh., Juraeva G.Kh. Research of the stationary phenomenon of heat transfer in a spherical condensed media. // Bulletin of the tajik national university Series of natural sciences 2024. No.2. P.62-74.
36. Шарофиддин Юсуфӣ, Чӯраев Х.Ш., Восидов Ш.Ю. Элементҳои амсиласозии математикӣ ва компютерӣ дар ҳалли масъалаҳои геометрӣ. / Юсуфӣ Шарофиддин, Х.Ш. Чӯраев., Ш.Ю. Восидов // Паёми Донишгоҳи давлатии Бохтар ба номи Носири Хусрав (мачаллаи илмӣ) силсилаи илмҳои гуманитарӣ ва иқтисодӣ қисми 2. БОХТАР - 2023. -С. 135-138.
37. Курбонхолов Т.Т., Абдуллаев Х.М., Сафаров А.Г. Шаимов У.М. Вклад член-корреспондента НАНТ, доктора физико-математических наук, профессора Ибадинова Х.И. в развитие астрономической науки и образования в Таджикистане. Вестник ТНУ, 2024. - №1. –С.233-244 (ISSN 2074-1847).
38. Рашидов Д., Табаров С.Х., Вознаковский А.П., Содиков Ф, Исматов Ш.П., Акназарова Ш.И., Дустов А.И. Структура и светостойкость графеноксиднаполненного полиэтилена. Вестник ТНУ, 2024 №3, –С.137-146.
39. Рашидов Д., Табаров С.Х., Вознаковский А.П., Содиков Ф, Исматов Ш.П., Акназарова Ш.И., Дустов А.И. Исследование влияние температуры отжига на структуру и физические свойства графеноксиднаполненного полиэтилена Вестник ТНУ. 2024. –С. 77-87.
40. Сайбов А.А., Махмадов Ф. “Рушди устувор ва муаммоҳо дар ченкунии нишондиҳандаҳои он”. Мачалаи “Стандарт ва сифат”, ба нашр супорида шуд. Июн-июли с.2024 –С.....
41. Ясинов Ш.М., Абдуллаев Х.М. Исследование износа аустенитно-марганцовистого чугуна при трении скольжения со смазкой, содержащей абразив. Политехнический Вестник, Сер. Инженерные исследования. 2024.- №- С.....

Тезис ва фишурдаи маърузаҳои дохилӣ

1. Наимов У.Р. О возможностях использования транспондеров в транспортных средствах. Международной научно-практической конференции на тему «Современные проблемы астрофизики», посвященная «Двадцатилетию изучения и развития естественных, точных и математических наук в сфере науки и образования (2020-2040 годы)» и «80-летие Члена корр. НАНТ, д.ф.м.н., профессора Ибадинова Х.И.», Душанбе, - 2024. -С.183-186.
2. Миникулов Н.Х. Ташаккулёбӣ ва таҳаввули ситораҳо // Маводи конференсияи байналмилалӣ илмӣ-амалӣ дар мавзӯи «Масоили

муосири астрофизика» бахшида ба «Бистсолаи омӯзиш ва рушди фанҳои табиатшиносӣ, дақиқ ва риёзӣ дар соҳаи илму маориф (солҳои 2020-2040)» ва “80-умин солгарди Узви вобастаи АМИТ, д.и.ф.м., профессор Ибодинов Х.И.” Зери назари Сафаров А.Ф., Қодирзода З.А. – Душанбе, – ДМТ. - 2024. -С.67-70.

3. Минукулов Н.Х. Активность околозвездных дисков звезд типа UX Ori // Материалы международной научно-практической конференции на тему «Современные проблемы астрофизики», посвященная «Двадцатилетию изучения и развития естественных, точных и математических наук в сфере науки и образования (2020-2040 годы)» и «80-летие Члена корр. НАНТ, д.ф.м.н., профессора Ибадинова Х.И.» под редакцией Сафарова А.Г. и Кодирзода З.А. – Душанбе, ТНУ, 2024. -С.26-31.

4. Минукулов Н.Х., Кисилев Н.Н., Гринин В.П. Результаты кооперативных исследований звёзд типа UX Ori, проводимых Институтом астрофизики Национальной академии наук Таджикистан и КрАО в 1986-1991 г. // Материалы международной научно-практической конференции на тему «Современные проблемы астрофизики», посвященная «Двадцатилетию изучения и развития естественных, точных и математических наук в сфере науки и образования (2020-2040 годы)» и «80-летие Члена корр. НАНТ, д.ф.м.н., профессора Ибадинова Х.И.» под редакцией Сафарова А.Г. и Кодирзода З.А. Душанбе, ТНУ. 2024. -С.9-14.

5. Сафаров А.Ф., Эргашева Н.Л. Нозуқиҳои истилоҳшиносӣ дар астрономия // Маводи конференсияи байналмилалӣ илмӣ-амалӣ дар мавзӯи «Масоили муосири астрофизика» бахшида ба «Бистсолаи омӯзиш ва рушди фанҳои табиатшиносӣ, дақиқ ва риёзӣ дар соҳаи илму маориф (солҳои 2020-2040)» ва “80-умин солгарди Узви вобастаи АМИТ, д.и.ф.м., профессор Ибодинов Х.И.” Зери назари Сафаров А.Ф., Қодирзода З.А. – Душанбе, – ДМТ. – 2024. -С.341-347.

6. Сафаров А.Ф., Файзов Ш.Б., Раҳимов Б.Қ. Алоқаи байни фанҳои физикаю астрономия дар мисоли масъалаҳои эҷодӣ аз астрономия // Маводи конференсияи байналмилалӣ илмӣ-амалӣ дар мавзӯи «Масоили муосири астрофизика» бахшида ба «Бистсолаи омӯзиш ва рушди фанҳои табиатшиносӣ, дақиқ ва риёзӣ дар соҳаи илму маориф (солҳои 2020-2040)» ва “80-умин солгарди Узви вобастаи АМИТ, д.и.ф.м., профессор Ибодинов Х.И.” Зери назари Сафаров А.Ф., Қодирзода З.А. – Душанбе, – ДМТ. – 2024. -С.336-341.

7. Сафаров А.Ф., Раҳимов Б.Қ. Ҳолати имрӯза ва дурнамои рушди таълими астрономия дар Тоҷикистон // Маводи конференсияи байналмилалӣ илмӣ-амалӣ дар мавзӯи «Масоили муосири астрофизика» бахшида ба «Бистсолаи омӯзиш ва рушди фанҳои табиатшиносӣ, дақиқ ва риёзӣ дар соҳаи илму маориф (солҳои 2020-2040)» ва “80-умин солгарди Узви вобастаи АМИТ, д.и.ф.м., профессор Ибодинов Х.И.” Зери назари Сафаров А.Ф., Қодирзода З.А. – Душанбе, – ДМТ. 2024. -С. 323-329.

8. Сафаров А.Ф., Эргашева Н.Л. Истифодаи нодурусти истилоҳоти астрономӣ дар раванди таълим // Маводи конференсияи байналмилалии илмӣ-амалӣ дар мавзӯи «Масоили муосири астрофизика» бахшида ба «Бистсолаи омӯзиш ва рушди фанҳои табиатшиносӣ, дақиқ ва риёзӣ дар соҳаи илму маориф (солҳои 2020-2040)» ва “80-умин солгарди Узви вобастаи АМИТ, д.и.ф.м., профессор Ибодинов Х.И.” Зери назари Сафаров А.Ф., Қодирзода З.А. – Душанбе, ДМТ. 2024. -С.333-336.
9. Сафаров А.Ф. Хурсандкул Ибодинов – муаллифи нави самти таҳқиқотҳои астрофизикӣ дар Тоҷикистон // Маводи конференсияи байналмилалии илмӣ-амалӣ дар мавзӯи «Масоили муосири астрофизика» бахшида ба «Бистсолаи омӯзиш ва рушди фанҳои табиатшиносӣ, дақиқ ва риёзӣ дар соҳаи илму маориф (солҳои 2020-2040)» ва “80-умин солгарди Узви вобастаи АМИТ, д.и.ф.м., профессор Ибодинов Х.И.” Зери назари Сафаров А.Ф., Қодирзода З.А. Душанбе, ДМТ. 2024. -С. 192-197.
10. Аюбов Д.Қ., Сафаров А.Ф., Ҳамроев У.Х., Бӯризода А.М. Омӯзиши хосиятҳои физикӣ ва динамикии кометаҳои 4P/Faye, 6P/D'arrest ва 67P/Churyumov–Gerasimenko // Маводи конференсияи байналмилалии илмӣ-амалӣ дар мавзӯи «Масоили муосири астрофизика» бахшида ба «Бистсолаи омӯзиш ва рушди фанҳои табиатшиносӣ, дақиқ ва риёзӣ дар соҳаи илму маориф (солҳои 2020-2040)» ва “80-умин солгарди Узви вобастаи АМИТ, д.и.ф.м., профессор Ибодинов Х.И.” Зери назари Сафаров А.Ф., Қодирзода З.А. – Душанбе, ДМТ. 2024. -С.107-114.
11. Сафаров А.Ф., Бобоев Ш.С., Зухуров М.Х. Омӯзиши думи чангини кометай C/2011 L4 PANSTARRS аз рӯи мушоҳидаҳои Тоҷикистон // Маводи конференсияи байналмилалии илмӣ-амалӣ дар мавзӯи «Масоили муосири астрофизика» бахшида ба «Бистсолаи омӯзиш ва рушди фанҳои табиатшиносӣ, дақиқ ва риёзӣ дар соҳаи илму маориф (солҳои 2020-2040)» ва “80-умин солгарди Узви вобастаи АМИТ, д.и.ф.м., профессор Ибодинов Х.И.” Зери назари Сафаров А.Ф., Қодирзода З.А. Душанбе, ДМТ. 2024. -С.98-102.
12. Сафаров А.Г., Бобоев Ш.С. Синхроно-синдинамный анализ пылевых хвостов комет C/1990 K1 (Levy) и C/1995 O1 (Хейли-Бопп) // Материалы международной научно-практической конференции на тему «Современные проблемы астрофизики», посвященная «Двадцатилетию изучения и развития естественных, точных и математических наук в сфере науки и образования (2020-2040 годы)» и «80-летие Члена корр. НАНТ, д.ф.м.н., профессора Ибадинова Х.И.» под редакцией Сафарова А.Г. и Кодирзода З.А. - Душанбе, – ТНУ, – 2024, -С.43-49.
13. Сафаров А.Г., Аюбов Д.К. Вариация блеска фотометрических параметров избранных комет семейства Юпитера // Материалы международной научно-практической конференции на тему «Современные проблемы астрофизики», посвященная «Двадцатилетию изучения и развития естественных, точных и математических наук в сфере науки и образования (2020-2040 годы)» и «80-летие Члена корр. НАНТ, д.ф.м.н., профессора

Ибадинова Х.И.» под редакцией Сафарова А.Г. и Кодирзода З.А. - Душанбе, - ТНУ, - 2024, -С.14-26.

14. Зухуров М.Х., Бобоев Ш.С. Таҳқиқи синхронаҳои кӯтоҳи думи чангини кометаи С/1961 С1 (Секи-Лайнс) // Маводи конференсияи байналмилалӣ илмӣ-амалӣ дар мавзӯи «Масоили муосири астрофизика» бахшида ба «Бистсолаи омӯзиш ва рушди фанҳои табиатшиносӣ, дақиқ ва риёзӣ дар соҳаи илму маориф (солҳои 2020-2040)» ва “80-умин солгарди Узви вобастаи АМИТ, д.и.ф.м., профессор Ибодинов Х.И.” Зери назари Сафаров А.Г., Қодирзода З.А. – Душанбе, – ДМТ. - 2024. -С.114-119.

15. Сафаров А.Г., Хикматуллоев С.Дж. Движения заряженных пылевых частиц в сильно запыленном атмосфере комет // Сборник материалов республиканской научно-практической конференции “Проблемы и тенденции развития точных, математических и естественных наук”, посвященной двадцатилетию изучения и развития естественных, точных и математических наук, 28 мая 2024 года, Душанбе, РТСУ. - Душанбе, – 2024, -С.300-306.

16. Истамов Ф.Х., Дадаматов Х.Д., Лутфилоев Н.А., Қудусова С.А. рушди салоҳияти умумии донишҷӯён дар раванди омӯзиши проблемавии физика // Маводи конференсияи байналмилалӣ илмӣ-амалӣ дар мавзӯи «Масоили муосири астрофизика» бахшида ба «Бистсолаи омӯзиш ва рушди фанҳои табиатшиносӣ, дақиқ ва риёзӣ дар соҳаи илму маориф (солҳои 2020-2040)» ва “80-умин солгарди Узви вобастаи АМИТ, д.и.ф.м., профессор Ибодинов Х.И.” Зери назари Сафаров А.Г., Қодирзода З.А. – Душанбе, – ДМТ. -С.357-362.

17. Истамов Ф.Х., Лутфилоев Н.А., Файзов Ш.Б. Рушди салоҳияти касбии донишҷӯён дар доираи робитаҳои байнифанӣ ва усулҳои фаъоли таълим // Маводи конференсияи байналмилалӣ илмӣ-амалӣ дар мавзӯи «Масоили муосири астрофизика» бахшида ба «Бистсолаи омӯзиш ва рушди фанҳои табиатшиносӣ, дақиқ ва риёзӣ дар соҳаи илму маориф (солҳои 2020-2040)» ва “80-умин солгарди Узви вобастаи АМИТ, д.и.ф.м., профессор Ибодинов Х.И.” Зери назари Сафаров А.Г., Қодирзода З.А. – Душанбе, – ДМТ. -С.366-370.

18. Махсудов Б.И., Хабибуллоев Х., Нигораи Зайдулло. Модельный эксперимент по изучению влияния тепловых нейтронов на живые системы в условиях длительного космического полёта. Современные проблемы астрофизики: сборник научных трудов международной конференции, Душанбе, 17 апреля 2024г.- Душанбе -С.136-141.

19. Махсудов Б.И. Нематов Д.Д., Яров М.Т. Кванто-механический расчёт изменения плотности электронных состояний теллурида кадмия после облучения тепловыми нейтронами. Современные проблемы физики конденсированного состояния: материалы республиканской научно-практической конференции, Худжанд, 20-21 май-2024. -С.20-23.

20. Махсудов Б.И., Хабибуллоев Х., Матробиён М.Х. Влияние нейтронного облучения на спектры сыворотки крови человека. Современные проблемы

физики конденсированного состояния: материалы республиканской научно-практической конференции, Худжанд, 20-21 мая 2024 г.-Худжанд-2024.-С.49-51.

21. Procedure for determining the axis position and direction by the optical part of a detectors PAMIR-XXI. Докладчик: Latipova S. Z., Galkin V.I. [Текст] / В. И. Галкин, С.З. Латипова // Международной научно-практической конференции на тему «Современные проблемы астрофизики», посвященная «Двадцатилетию изучения и развития естественных, точных и математических наук в сфере науки и образования (2020-2040 годы)» и «80-летие Члена корр. НАНТ, д.ф.м.н., профессора Ибадинова Х.И.» ТНУ, Душанбе - 2024. -С.113.

22. Procedure for determining the axis position and direction by the optical part of a detectors Pamir – XXI in the energy range of 1-100 PeV Speaker: senior lecturer Latipova S.Z. / Латипова С.З. Общеуниверситетской научно-теоретической конференции преподавателей и сотрудников Таджикского национального университета, посвященной «30-летию принятия Конституции Республики Таджикистан», «Объявлению 2024 года – Годом правового просвещения» и «Двадцатилетию изучения и развития естественных, точных и математических наук в сфере науки и образования (2020-2040 годы)». ТНУ, Душанбе - 2024. -С.....

23. Махсудов Б.И., Яров М.Т., Нематов Д., Д.Повышение коэффициента поглощения CdTe нейтронным облучением (тезисы доклада). Состояние и перспективы развития возобновляемой энергетики в Таджикистане; сборник научных трудов международной конференции, Душанбе, 24-26 июня 2024 г. – Душанбе, - 2024. –С.65-67.

24. Ҳодиев М.Ҳ., Исломов З.З., Мирзомуродова С. Омӯзиши таъсири байнимолекулии 2-метил-1,3,4-триазол-тион-5 бо ҳалқунандаҳои протоноаксепторӣ аз рӯи натиҷаҳои спектроскопияи инфрасурх ва ҳисобкунӣҳои физикаи квантӣ. Дар конфронси апрелии “Ҳафтаи илм”, ки бахшида ба «30-юмин солгарди қабули Конститутсияи Ҷумҳурии Тоҷикистон», «Соли маърифати ҳуқуқӣ эълон шудани соли 2024» ва «Бистсолаи омӯзиш ва рушди фанҳои табиатшиносӣ, дақиқ ва риёзӣ дар соҳаи илму маориф (солҳои 2020-2040)» дар Институти илмию таҳқиқотии ДМТ. 2024 с. -С59-63.

25. Давлатмамадова С., Файзиева М.Р. Изучение межмолекулярное взаимодействие и спектральные свойства листьев горец-птичий. // Конференсияи умумидонишгоҳии илмию назариявии ҳайати устодону кормандони Донишгоҳи миллии Тоҷикистон бахшида ба «30-юмин солгарди қабули Конститутсияи Ҷумҳурии Тоҷикистон», «Соли маърифати ҳуқуқӣ эълон шудани соли 2024» ва «Бистсолаи омӯзиш ва рушди фанҳои табиатшиносӣ, дақиқ ва риёзӣ дар соҳаи илму маориф (солҳои 2020-2040)» 2024 –С.11-14.

26. Махсудов Б.И., Нигораи З. Механизми тағйирёбии фаъолияти биологии бактерияҳо таҳти таъсири нейтронҳои ҳароратӣ. // Конференсияи умумидонишгоҳии илмию назариявии ҳайати устодону

кормандони Донишгоҳи миллии Тоҷикистон бахшида ба «30-юмин солгарди қабули Конституцияи Ҷумҳурии Тоҷикистон», «Соли маърифати ҳуқуқӣ эълон шудани соли 2024» ва «Бистсолаи омӯзиш ва рушди фанҳои табиатшиносӣ, дақиқ ва риёзӣ дар соҳаи илму маориф (солҳои 2020-2040)» 2024 –С.8-11.

27. Махмудов И. Разработка системы управления моечной машиной для стерилизации медицинских эндоскопов. // Конференцияи умумидонишгоҳии илмию назариявӣ ҳайати устодону кормандони Донишгоҳи миллии Тоҷикистон бахшида ба «30-юмин солгарди қабули Конституцияи Ҷумҳурии Тоҷикистон», «Соли маърифати ҳуқуқӣ эълон шудани соли 2024» ва «Бистсолаи омӯзиш ва рушди фанҳои табиатшиносӣ, дақиқ ва риёзӣ дар соҳаи илму маориф (солҳои 2020-2040)» 2024 –С.14-18.

28. Шарофиддин Ю., Ҷӯраев Х.Ш., Восидов Ш.Ю. Моделсозии математикӣ ва компютерӣ ҳамчун озмоиши ҳисоббарорӣ ҳалли масъалаҳои геометрӣ барои таҳқиқи муодилаи эллипси горизонталӣ бо муодилаи хатти рост. // Конференцияи умумидонишгоҳии илмию назариявӣ ҳайати устодону кормандони Донишгоҳи миллии Тоҷикистон бахшида ба «30-юмин солгарди қабули Конституцияи Ҷумҳурии Тоҷикистон», «Соли маърифати ҳуқуқӣ эълон шудани соли 2024» ва «Бистсолаи омӯзиш ва рушди фанҳои табиатшиносӣ, дақиқ ва риёзӣ дар соҳаи илму маориф (солҳои 2020-2040)» 2024 –С.18-22.

29. Раҳматов Б.А., Ақобирова А.Т., Султонов Н., Наимов У.Р. Муайян намудани баландии монетаи металл-арсениди галлий бо характеристикаи волтамперӣ. // Конференцияи умумидонишгоҳии илмию назариявӣ ҳайати устодону кормандони Донишгоҳи миллии Тоҷикистон бахшида ба «30-юмин солгарди қабули Конституцияи Ҷумҳурии Тоҷикистон», «Соли маърифати ҳуқуқӣ эълон шудани соли 2024» ва «Бистсолаи омӯзиш ва рушди фанҳои табиатшиносӣ, дақиқ ва риёзӣ дар соҳаи илму маориф (солҳои 2020-2040)» 2024 –С.22-27.

30. Сафаров А.Ф. Омӯзиши шароити ташаккули думи чангини кометаи c/2011 14 panstarrs аз рӯи мушоҳидаҳои тоҷикистон. // Конференцияи умумидонишгоҳии илмию назариявӣ ҳайати устодону кормандони Донишгоҳи миллии Тоҷикистон бахшида ба «30-юмин солгарди қабули Конституцияи Ҷумҳурии Тоҷикистон», «Соли маърифати ҳуқуқӣ эълон шудани соли 2024» ва «Бистсолаи омӯзиш ва рушди фанҳои табиатшиносӣ, дақиқ ва риёзӣ дар соҳаи илму маориф (солҳои 2020-2040)» 2024 –С.27-30.

31. Минукулов Н.Х., Сафаров А.Ф. Омӯзиш ва дурнамои таҳқиқоти ситораҳо дар Тоҷикистон. // Конференцияи умумидонишгоҳии илмию назариявӣ ҳайати устодону кормандони Донишгоҳи миллии Тоҷикистон бахшида ба «30-юмин солгарди қабули Конституцияи Ҷумҳурии Тоҷикистон», «Соли маърифати ҳуқуқӣ эълон шудани соли 2024» ва «Бистсолаи омӯзиш ва рушди фанҳои табиатшиносӣ, дақиқ ва риёзӣ дар соҳаи илму маориф (солҳои 2020-2040)» 2024 –С.30-35.

32. Саибов А.А., Махмадуллоев Д.З. Этимодияти техникаи ченкунандаи тиббӣ. // Конференсияи умумидонишгоҳии илмию назариявии ҳайати устодону кормандони Донишгоҳи миллии Тоҷикистон бахшида ба «30-юмин солгарди қабули Конститутсияи Ҷумҳурии Тоҷикистон», «Соли маърифати ҳуқуқӣ эълон шудани соли 2024» ва «Бистсолаи омӯзиш ва рушди фанҳои табиатшиносӣ, дақиқ ва риёзӣ дар соҳаи илму маориф (солҳои 2020-2040)» 2024 –С.35-37.
33. Махсудов Б.И., Яров М.Т. Флуктуация электронных состояний теллурида кадмия после облучения тепловыми нейтронами. // Конференсияи умумидонишгоҳии илмию назариявии ҳайати устодону кормандони Донишгоҳи миллии Тоҷикистон бахшида ба «30-юмин солгарди қабули Конститутсияи Ҷумҳурии Тоҷикистон», «Соли маърифати ҳуқуқӣ эълон шудани соли 2024» ва «Бистсолаи омӯзиш ва рушди фанҳои табиатшиносӣ, дақиқ ва риёзӣ дар соҳаи илму маориф (солҳои 2020-2040)» 2024 –С.37-41.
34. Махсудов Б.И., Хабибуллоев Х., Матробиён М.Х. Изучение влияния нейтронного облучения на ик спектры сыворотки крови человека. // Конференсияи умумидонишгоҳии илмию назариявии ҳайати устодону кормандони Донишгоҳи миллии Тоҷикистон бахшида ба «30-юмин солгарди қабули Конститутсияи Ҷумҳурии Тоҷикистон», «Соли маърифати ҳуқуқӣ эълон шудани соли 2024» ва «Бистсолаи омӯзиш ва рушди фанҳои табиатшиносӣ, дақиқ ва риёзӣ дар соҳаи илму маориф (солҳои 2020-2040)» 2024 –С.41-45.
35. Давлатмамадова С.Ш., Бахдавлатов А.Д. Изучение и интерпретация ИК-спектров некоторых природных органических соединений на примере лекарственных растений. // “Донишгоҳи давлатии Хуҷанд ба номи академик Бобоҷон Ғафуров” Маводи конференсияи ҷумҳуриявии илмӣ – амалии «муаммоҳои мубрами физикаи ҳолатҳои конденсӣ» бахшида ба 35-солагии истиқлоли давлатии ҷумҳурии тоҷикистон “бистсолаи омӯзиш ва рушди фанҳои табиатшиносӣ, дақиқ ва риёзӣ дар соҳаи илму маориф” ва 80-солагии профессор Шерматов М., 85-солагии профессор Чамолов М. (Хуҷанд, 20-21-уми майи соли 2024). -С.131-135.
36. Рашидов Д., Акназарова Ш.И., Табаров С.Х., Содиков Ф, Дустов А.И. Исследование структуры и физическских свойств наноуглероднаполненных полимеров. Маҷмуи мақолаҳои конференсияи VI илмии байналмилалӣ: «Масъалаҳои химияи физикӣ ва координатсионӣ», бахшида ба “Бистсолаи омӯзиш ва рушди фанҳои табиатшиносӣ, дақиқ ва риёзӣ дар соҳаи илму маориф” (солҳои 2020-2040). Душанбе, ДМТ, майи 2024, -С.167-172.
37. Акдодов Д.М. Аксаколов Ф.А. Исследование коэффициента теплопроводности водных растворов электролитов с учётом обобщённого потенциала взаимодействия. Материалы международной научно-практической конференции на тему «Современные проблемы астрофизики», посвященная «Двадцатилетию изучения и развития естественных, точных и математических наук в сфере науки и

образования (2020-2040 годы)» и «80-летие Члена корр. НАНТ, д.ф.м.н., профессора Ибадинова Х.И.», Душанбе 2024, ДМТ, (17 апреля соли 2024), -С.127-132.

38. Акдодов Д.М., Баладжонзода С.Д. - Исследование частотной дисперсии коэффициента поглощения звука полярных жидкостей // Конференсияи ҷумҳуриявии илмӣ-амалӣ таҳти унвони «Муаммоҳои мубрами физикаи ҳолатҳои конденсӣ» бахшида ба 35- солагии истиқлоли давлатии Ҷумҳурии Тоҷикистон ва “Бистсолаи омӯзиш ва рушди фанҳои табиатшиносӣ, дақиқ ва риёзӣ дар соҳаи илму маориф” ва 80-солагии профессор Шерматов М., 85-солагии профессор Ҷамолов М. (Хучанд, 20-21-уми майи соли 2024). -С.27-30.

39. Махмадбегов Р.С., Акдодов Д.М. - Исследование диэлектрического свойства водного раствора хлорида натрия // Конференсияи ҷумҳуриявии илмӣ-амалӣ таҳти унвони «Муаммоҳои мубрами физикаи ҳолатҳои конденсӣ» бахшида ба 35- солагии истиқлоли давлатии Ҷумҳурии Тоҷикистон ва “Бистсолаи омӯзиш ва рушди фанҳои табиатшиносӣ, дақиқ ва риёзӣ дар соҳаи илму маориф” ва 80-солагии профессор Шерматов М., 85-солагии профессор Ҷамолов М. (Хучанд, 20-21-уми майи соли 2024). -С.30-36.

40. Акдодов Д.М., Баладжонзода С.Д. Расчет скорости распространения звука в полярных жидкостях // Республиканскую научно-практическую конференцию «Проблемы и тенденции развития точных, математических и естественных наук», посвященной двадцатилетию изучения и развития естественных, точных и математических наук в сфере науки и образования (2020-2040 гг.). 28 мая 2024 года.

41. Шарипов Дж.Г., Температурная зависимость теплоемкости редкоземельных металлов (Sc, Y, Pr, Ce, Nd, La, Eu) / Шарипов Дж.Г., Гулов Б.Н. // -Мат. Меж. научно- прак. конф. на тему «Современные проблемы астрофизики», посвященная «Двадцатилетию изучения и развития естественных, точных и математических наук в сфере науки и образования (2020-2040 годы)» и «80-летие Члена корр. НАНТ, д.ф.м.н., проф. Ибадинова Х. И.» - Душанбе, 2024. -С.173-175. ISBN 978-99985-46-49-3

42. Джураев Х.Ш. Алгоритм численного решения сингулярных возмущённых нестационарных процессов теплопереноса при наличии внешнего постоянного источника в средах / Х.Ш. Джураев, Ш.Д. Ниёзов // Материалы Международной научно-практической конференции на тему «Роль химии и химической промышленности в ускоренной индустриализации страны», посвящённой провозглашению 2020-2040 годов «Двадцатилетию изучения и развития естественных, точных и математических наук в сфере науки и образования» (24 мая 2024 года). –Душанбе: ТТУ им. М.С. Осими. -2024. -С.472-479.

43. Б.И.Махсудов, Х.Ш.Джураев, Н.Нарзуллоев, З.Д.Каримов. Методы анализа и алгоритмы численного расчёта однопараметрической волноводной задачи. // Барномаи умумиидонишгоҳии илмию назарявии ҳайати устодону кормандони Донишгоҳи милии Тоҷикистон бахшида ба «30-юмин солгарди қабули Конституцияи Ҷумҳурии Тоҷикистон», «Соли маърифати ҳуқуқӣ эълон шудани соли 2024» ва «Бистсолаи омӯзиш ва рушди фанҳои табиатшиносӣ, дақиқ ва риёзӣ дар соҳаи илму маориф (солҳои 2020-2040)».
44. Махмудов И. Разработка системы электропитания для малых космических аппаратов. Материалы международной научно-практической конференции на тему «Современные проблемы астрофизики» посвященная «...» двадцатилетию изучения и развития естественных, точных и математических наук в сфере науки и образования (2020-2040 годы)» и «80 – летие члена корр НАНТ, д.ф.м.н., профессора Ибодинова Х.И». 2024. -С.175.
45. Махмудов И. Моделирование и исследование характеристик типовых динамических звеньев систем автоматического управления. Материалы XII-международной научно-практической конференции «Современные проблемы математического моделирования и её применения», посвященной «объявленной 2020-2040 годы, 20 –летию изучения и развития естественных, точных и математических наук в области науки и образования» и «75-летию Таджикского национального университета»(Таджикистан, Душанбе, 18 май 2024) -С183.
46. Комилов К., Джураев Х.Ш., Якубов Б., Норматов З.С. Исследования процессов стационарного теплообмена в сферических конденсированных средах. / К.Комилов, Х.Ш.Джураев, Б.Якубов, З.С.Норматов // Барномаи умумиидонишгоҳии илмию назарявии ҳайати устодону кормандони Донишгоҳи милии Тоҷикистон бахшида ба «30-юмин солгарди қабули Конституцияи Ҷумҳурии Тоҷикистон», «Соли маърифати ҳуқуқӣ эълон шудани соли 2024» ва «Бистсолаи омӯзиш ва рушди фанҳои табиатшиносӣ, дақиқ ва риёзӣ дар соҳаи илму маориф (солҳои 2020-2040)». -С....
47. З.Ш.Асомиддинов Тавсифи муодилаҳои дифференциалии тартиби 1-ум дар раванди амсилаи хунуқшавии ҷисми тасфондашуда. / З.Ш.Асомиддинов, З.Д.Каримов, Ф.Ш. Асомиддинов // Материалы междуна-родной научно-практической конфе-ренции на тему «Современные проб-лемы астрофизики», посвященная «Двад-цатилетию изучения и развития естествен-ных, точных и матема-тических наук в сфере науки и образования (2020-2040 годы)» и «80-летие Члена корр. НАНТ, д.ф.м.н., про-фессора Ибадинова Х.И.». Душанбе 2024. -С.146-148.
48. З.Д.Каримов, З.Ш.Асомиддинов Амсиласозии мадори миррих дар системаи сарҳисоби бо замин алоқаманд. // Материалы междуна-родной научно-прак-тической конференции на тему «Современные проблемы астрофизи-ки», посвященная «Двадцатилетию изучения и развития

естественных, точных и математических наук в сфере науки и образования (2020-2040 годы)» и «80-летие Члена корр. НАНТ, д.ф.м.н., профессора Ибадинова Х.И.». Душанбе 2024. -С.160-164.

49. Б.И.Максудов, З.Ш.Асомиддинов, М.М.Сафаров Методы переработки пищевых отходов растительных масел. // Республиканскую научно-практическую конференцию «Проблемы и тенденции развития точных, математических и естественных наук», посвященной двадцатилетию изучения и развития естественных, точных и математических наук в сфере науки и образования (2020-2040 гг.). 28 мая 2024 года. -С.....

50. З.Ш.Асомиддинов, З.Д.Каримов Амсилаи математикии муодилаи ҳаракати сайёра. // Материалы XII международной научно-практической конференции «Современные проблемы математического моделирования и её применения», посвященная «Объявления 2020-2040 годы, 20-летию изучения и развития естественных, точных и математических наук в области науки и образования» и «75-Таджикского национального Университета»-(Таджикистан, Душанбе, 18 май 2024) Душанбе 2024. -С.154-159.

51. З.Д.Каримов, З.Ш.Асомиддинов Амсиласозии реаксияҳои занҷирии таркиши ҳастай. // Барномаи умумии донишгоҳии илмию назариявии ҳайати устодону кормандони Донишгоҳи миллии Тоҷикистон бахшида ба «30-юмин солгарди қабули Конститутсияи Ҷумҳурии Тоҷикистон», «Соли маърифати ҳуқуқӣ эълон шудани соли 2024» ва «Бистсолаи омӯзиш ва рушди фанҳои табиатшиносӣ, дақиқ ва риёзӣ дар соҳаи илму маориф (солҳои 2020-2040)» -С.....

52. Шарофиддин Юсуфӣ., Ҷӯраев Х.Ш., Восидов Ш.Ю. Оиди татбиқи моделсозии математикӣ ва компютерӣ дар ҳалли масъалаҳои геометрӣ [Матн] / Ю. Шарофиддин., Х.Ш. Ҷӯраев., Ш.Ю. Восидов // Маводи конференсияи байналмилалӣ илмӣ-амалӣ дар мавзӯи “нақши химия ва саноати химиявӣ дар саноатикунонии босуръати кишвар” бахшида ба эълон гардидани ҳадафи чоруми миллӣ – саноатикунонии босуръати кишвар ва бистсолаи омӯзиш ва рушди фанҳои табиатшиносӣ, дақиқ ва риёзӣ дар соҳаи илму маориф (24 майи соли 2024). Душанбе-2024. –С.478-483.

53. Каримов З.Д., Асомиддинов З.Ш., Амсиласозии мадори миррих дар системаи сарҳисоби бо замин алоқаманд. // Материалы междуна-родной научно-прак-тической конференции на тему «Современные проблемы астро-физи-ки», посвященная «Двадцатилетию изучения и развития естественных, точных и математических наук в сфере науки и об-разования (2020-2040 го-ды)» и «80-летие Члена корр. НАНТ, д.ф.м.н., профессора Ибадинова Х.И.». Душанбе 2024. -С.160-164.

54. Каримов З.Д., Амсиласозии системаи офтобӣ. // Барномаи умумии донишгоҳии илмию назариявии ҳайати устодону кормандони Донишгоҳи миллии Тоҷикистон бахшида ба «30-юмин солгарди қабули Конститутсияи Ҷумҳурии Тоҷикистон», «Соли маърифати ҳуқуқӣ эълон

шудани соли 2024» ва «Бистсолаи омӯзиш ва рушди фанҳои табиатшиносӣ, дақиқ ва риёзӣ дар соҳаи илму маориф (солҳои 2020-2040)». -С.....

55. Истамов Ф.Х., Султонов С.С., Қурбонхолов Т.Т. Нақши усулҳои фаъоли таълим дар раванди омӯзиш.// Маводи конференсияи байналмиллалии илмӣ-амалӣ дар мавзӯи «Масоили муосири астрофизика» бахшида ба «Бистсолаи омӯзиш ва рушди фанҳои табиатшиносӣ, дақиқ ва риёзӣ дар соҳаи илму маориф (солҳои 2020-2040)» ва «80-умин солгарди Узви вобастаи АМИТ, д.и.ф.м., профессор Ибодинов Х.И. » Душанбе -2024, -С.354-357.

56. Истамов Ф.Х., Дадоматов Ҳ.Д., Лутфилоев Н.А., Қудусова С.А. Рушди салоҳиятҳои умумии донишҷӯён дар раванди омӯзиши проблемавии физика. // Маводи конференсияи байналмиллалии илмӣ-амалӣ дар мавзӯи «Масоили муосири астрофизика» бахшида ба «Бистсолаи омӯзиш ва рушди фанҳои табиатшиносӣ, дақиқ ва риёзӣ дар соҳаи илму маориф (солҳои 2020-2040)» ва «80-умин солгарди Узви вобастаи АМИТ, д.и.ф.м., профессор Ибодинов Х.И. » Душанбе -2024, -С.357-361.

57. Истамов Ф.Х., Лутфиллоев Н.А., Файзов Ш. Рушди салоҳияти касбии донишҷӯён дар доираи робитаҳои байнифанӣ ва усулҳои фаъоли таълим. // Маводи конференсияи байналмиллалии илмӣ-амалӣ дар мавзӯи «Масоили муосири астрофизика» бахшида ба «Бистсолаи омӯзиш ва рушди фанҳои табиатшиносӣ, дақиқ ва риёзӣ дар соҳаи илму маориф (солҳои 2020-2040)» ва «80-умин солгарди Узви вобастаи АМИТ, д.и.ф.м., профессор Ибодинов Х.И. » Душанбе -2024, -С.366-370.

58. О.Ш. Одилов, Т.Х. Салихов, Исследование временного поведения оптоакустических сигналов первого и второго звуков в растворе ${}^3\text{He}$ - ${}^4\text{He}$ при свободной границе. Конференсияи ҷумҳуриявии илмию назариявии ҳайати устодону кормандони ДМТ бахшида ба «30-юмин солгарди қабули Конституцияи Ҷумҳурии Тоҷикистон», «Соли маърифати ҳуқуқӣ эълон шудани соли 2024» ва «Бистсолаи омӯзиш ва рушди фанҳои табиатшиносӣ, дақиқ ва риёзӣ дар соҳаи илму маориф»«солҳои 2020-2040». 22-27 апрел, 2024. -С.....

59. Солихов Д.Қ., Рахмонов С.С. Солитонные решения комплексные уравнение Гинзбурга-Ландау. Конференсияи ҷумҳуриявии илмию назариявии ҳайати устодону кормандони ДМТ бахшида ба «30-юмин солгарди қабули Конституцияи Ҷумҳурии Тоҷикистон», «Соли маърифати ҳуқуқӣ эълон шудани соли 2024» ва «Бистсолаи омӯзиш ва рушди фанҳои табиатшиносӣ, дақиқ ва риёзӣ дар соҳаи илму маориф», «солҳои 2020-2040». -Душанбе 2024. -С.....

60. Т.Х. Салихов, Давлатҷонова Ш.Х. К теории генерации импульсов первого и второго звуков в сверхтекучем растворе ${}^3\text{He}$ - ${}^4\text{He}$. Конференсияи ҷумҳуриявии илмию назариявии ҳайати устодону кормандони ДМТ бахшида ба «30-юмин солгарди қабули Конституцияи

- Чумхурии Тоҷикистон», «Соли маърифати ҳуқуқӣ эълон шудани соли 2024» ва «Бистсолаи омӯзиш ва рушди фанҳои табиатшиносӣ, дақиқ ва риёзӣ дар соҳаи илму маориф» «солҳои 2020-2040». 22-27 апрел, 2024. -С... 61. Акдонов Д.М. Аксақолов Ф.А. Исследование коэффициента теплопроводности водных растворов электролитов с учётом обобщённого потенциала взаимодействия. Материалы международной научно-практической конференции на тему «Современные проблемы астрофизики», посвященная «Двадцатилетию изучения и развития естественных, точных и математических наук в сфере науки и образования (2020-2040 годы)» и «80-летие Члена корр. НАНТ, д.ф.м.н., профессора Ибадинова Х.И.», Душанбе 2024, ДМТ, (17 апреля соли 2024), -С.127-132.
62. Акдонов Д.М., Баладжонзода С.Д. - Исследование частотной дисперсии коэффициента поглощения звука полярных жидкостей // Конференсияи чумхуриявии илмӣ-амалӣ таҳти унвони «Муаммоҳои мубрами физикаи ҳолатҳои конденсӣ» бахшида ба 35- солагии истиқлоли давлатии Чумхурии Тоҷикистон ва “Бистсолаи омӯзиш ва рушди фанҳои табиатшиносӣ, дақиқ ва риёзӣ дар соҳаи илму маориф” ва 80-солагии профессор Шерматов М., 85-солагии профессор Чамолов М. (Хучанд, 20-21-уми майи соли 2024). -С.27-30.
63. Махмадбегов Р.С., Акдонов Д.М. Исследование диэлектрического свойства водного раствора хлорида натрия // Конференсияи чумхуриявии илмӣ-амалӣ таҳти унвони «Муаммоҳои мубрами физикаи ҳолатҳои конденсӣ» бахшида ба 35- солагии истиқлоли давлатии Чумхурии Тоҷикистон ва “Бистсолаи омӯзиш ва рушди фанҳои табиатшиносӣ, дақиқ ва риёзӣ дар соҳаи илму маориф” ва 80-солагии профессор Шерматов М., 85-солагии профессор Чамолов М. (Хучанд, 20-21-уми майи соли 2024). -С.30-36.
64. Акдонов Д.М., Баладжонзода С.Д. Расчет скорости распространения звука в полярных жидкостях // Республиканскую научно-практическую конференцию «Проблемы и тенденции развития точных, математических и естественных наук», посвященной двадцатилетию изучения и развития естественных, точных и математических наук в сфере науки и образования (2020-2040 гг.). 28 мая 2024 года. -С....
65. К.Комилов, А.К. Зарифзода. Динамика измерений сдвиговой вязкости магнитной иждкости под воздействием магнитного поля. конференсияи чумхуриявии илми амали таҳти унвони " муаммоҳои мубрами физикаи муҳитҳои конденсӣ" Хучанд 20-21 майи соли 2024. -С....
66. Норматов И.Ш. Применение стандартизированного индекса осадков и эвапотранспирации (SPEI) для анализа засухи / Сафарова З.И., Сабурова Г.Н., Норматов И.Ш. // Конференсияи байналмилалии илмӣ-амалӣ дар мавзӯи «Масоили муосири астрофизика» бахшида ба «Бистсолаи омӯзиш ва рушди фанҳои табиатшиносӣ, дақиқ ва риёзӣ дар соҳаи илму маориф (солҳои 2020-2040)» ва “80-умин солгарди Узви

вобастаи АМИТ, д.и.ф.м., профессор Ибодинов Х.И.” Душанбе 2024. - С.248-252.

67. Шоева С.Ҷ. Манбаҳои таъминоти боришотҳои атмосферии минтақаҳои иқлимӣ ҳавзаҳои дарёҳои Помир / Шоева С.Ҷ., Норматов И.Ш. // конференсия байналмилалӣ илмӣ-амалӣ дар мавзӯи «Масоили муосири астрофизика» бахшида ба «Бистсолаи омӯзиш ва рушди фанҳои табиатшиносӣ, дақиқ ва риёзӣ дар соҳаи илму маориф (солҳои 2020-2040)» ва “80-умин солгарди Узви вобастаи АМИТ, д.и.ф.м., профессор Ибодинов Х.И.” Душанбе 2024. -С.266-271.

68. Сафарова З.И. Применение стандартизированного индекса осадков и эвапотранспирации (SPEI) для анализа засухи / З.И. Сафарова, Г.Н. Сабурова, И.Ш. Норматов // Материалы международной научно-практической конференции на тему «Современные проблемы астрофизики» посвященная «Двадцатилетию изучения и развития естественных, точных и математических наук в сфере науки и образования (2020-2040 годы)» и «80-летие Члена корр. НАНТ, д.ф.-м.н., профессора Ибадинова Х.И.» 17 апреля 2024 года, г. Душанбе. -С.248-251. ISBN 978-99985-46-49-3

69. Сафарова З.И. Анализ засухи в Бохтарском районе (Таджикистан) с использованием стандартизированного индекса осадков и эвапотранспирации за период 1940-1991. / Г.Н. Сабурова, З.И. Сафарова, И.Ш. Норматов // Материалы республиканской научно-практической конференции «Современные проблемы физики конденсированного состояния» посвященная 35-летию независимости Республики Таджикистан, «Двадцатилетию изучения и развития естественных, точных и математических наук в сфере науки и образования» и 80-летие профессора Шерматова М., 85-летие профессора Джамолова М. 20-21 мая 2024 года, г. Худжанд. -С.161-164.

70. Шоева С.Ҷ., Норматов И.Ш. Таксимоти фазои боришотҳои атмосферӣ дар Помири Шарқӣ ва Ғарбӣ ва муносибати байниҳамдигарии онҳо. / Межд. научно-практич. Конф. Современные проблемы астрофизики Посвящ. 20-летию изуч. и разв. Естеств. Точных и матем. Наук в сфере науки и образования (2020-2040гг) и 80-лет по чл. Корр НАНТ. д.ф-м.н., проф. Ибодинова Х.И.» 17.04.2024. Душанбе. Таджикистан. –С.101-106.

71. Ходжибоева М.Х. Мониторинг эвапотранспирации прибрежных к Кайраккумскому водохранилищу территорий / М.Х. Ходжибоева, А.О. Муминов, И.Ш. Норматов // Сб. докл. Межд. научн. конф. «Современные проблемы физики конденсированного состояния», посвящённой 75-летию со дня основания таджикского национального университета, международному году защиты ледников и 80-летию со дня рождения член корреспондента НАН Таджикистана, доктора физико-математических наук, профессора Туйчиева Шарофидина, 24-25 октября 2023 г., Душанбе. – 2023. -С.54-62.

72. Аҳмадов У., Нозимов С.Х., Мирзохонова С.О. Мавқеи физики-географии ҳавзай дарёи Бартанг ва хусусиятҳои ташкили иқлими он. // Маводи конференсияи илмӣ байналмилалӣ 29-30 ноябри соли 2024. Ин-

ститутути физикаю техникаи ба номи С.У.Умарови АМИТ, 2024 -С.210-2017.

73. Чўраев Х.Ш., Восидов Ш.Ю. Моделсозии математикӣ ва усулҳои тадқиқи онҳо дар ҳалли масъалаҳои геометрӣ. / Х.Ш. Чўраев., Ш.Ю. Восидов // Маводи конференсияи байналмилалии илмӣ-амалӣ дар мавзӯи асосҳои назариявӣ-методологии омодагии касбӣ-методии омӯзгорони оянда дар муассисаҳои таҳсилоти миёна ва олии касбӣ тавассути технологияи муосир» бахшида ба 30-солагии конститутсияи ҷумҳурии Тоҷикистон, соли 2024 - соли маърифатии ҳуқуқӣ» ва 70-солагии доктори илмҳои педагогӣ, профессори кафедраи методикаи таҳсилоти ибтидоӣ Раҷабов Тағоймурод Бобоқулович дар доираи татбиқи барномаи - бистсолаи омӯзиш ва рушди фанҳои табиатшиносӣ, дақиқ ва риёзӣ дар соҳаи илму маориф (солҳои 2020-2040). Душанбе – 2024. -С. 323-326.

74. Чўраев Х.Ш., Восидов Ш.Ю. Татбиқи модели компютери критерияи алгебравии устуворияти гурвита бо системаи муодилаи хarakterистикӣ тартиби дуввум намуди $a_0 S^2 + a_1 * S + a_2 = 0$. / Х.Ш. Чўраев., Ш.Ю.

Восидов // Маводи конференсияи байналмилалии илмӣ-амалӣ дар мавзӯи асосҳои назариявӣ-методологии омодагии касбӣ-методии омӯзгорони оянда дар муассисаҳои таҳсилоти миёна ва олии касбӣ тавассути технологияи муосир» бахшида ба 30-солагии конститутсияи ҷумҳурии Тоҷикистон, соли 2024 - соли маърифатии ҳуқуқӣ» ва 70-солагии доктори илмҳои педагогӣ, профессори кафедраи методикаи таҳсилоти ибтидоӣ Раҷабов Тағоймурод Бобоқулович дар доираи татбиқи барномаи - бистсолаи омӯзиш ва рушди фанҳои табиатшиносӣ, дақиқ ва риёзӣ дар соҳаи илму маориф (солҳои 2020-2040). Душанбе – 2024. -С. 327-333.

75. Нугмонов М., Чўраев Х.Ш., Восидов Ш.Ю. Методҳои моделсозии математикӣ компютерӣ дар ҳалли муодилаи фарқии ҳаттии якҷинсаи тартиби дуввум бо коэффисиентҳои доимӣ бо истифода аз функсияи графиксозӣ stairs. / М.Нугмонов., Х.Ш. Чўраев., Ш.Ю. Восидов // Маводи конференсияи ҷумҳуриявии илмӣ-методӣ дар мавзӯи «Рушд, дастовардҳо ва мушкилоти таълими фанҳои табиӣ - математикӣ» бахшида ба «Бистсолаи омӯзиш ва рушди фанҳои табиатшиносӣ, дақиқ ва риёзӣ дар соҳаи илму маориф (солҳои 2020-2040)» ва 50- солагии таъсисёбии кафедраи методикаи таълими физика. Душанбе-2024. –С. 329-334.

76. Восидов Ш.Ю., Чўраев Х.Ш., Шарофиддин Юсуфӣ., Сатторов А. Э. Татбиқи модели математикӣ компютери критерияи алгебравии устуворияти Гурвита бо муодилаи хarakterистикӣ тартиби сеюми намуди $a_0 S^3 + a_1 S^2 + a_2 S + a_3 = 0$. / Ш.Ю. Восидов., Х.Ш. Чўраев., Ю. Шарофиддин., Сатторов А. Э. // Маводи конференсияи ҷумҳуриявии илмӣ-методӣ дар мавзӯи «Рушд, дастовардҳо ва мушкилоти таълими фанҳои табиӣ – математикӣ» бахшида ба «Бистсолаи омӯзиш ва рушди фанҳои табиатшиносӣ, дақиқ ва риёзӣ дар соҳаи илму маориф (солҳои

2020-2040)» ва 50- солагии таъсисёбии кафедраи методикаи таълими физика. Душанбе-2024. -С. 334-339.

77. Восидов Ш.Ю., Чӯраев Х.Ш., Шарофиддин Юсуфӣ., Сатторов А. Э. Татбиқи модели математикии компютери критерияи алгебравии устуворияти Гурвитс бо муодилаи характериристикии тартиби сеюми намуди $a_0S^3 + a_1S^2 + a_2S + a_3 = 0$ бо ёрии функцияҳои input, disp, оператори шартии if, оператори вагарнаи else ва оператори баохиррасонии end дар муҳити MATLAB. // Маводи конференсияи чумхуриявии илмӣ-методӣ дар мавзӯи «Рушд, дастовардҳо ва мушкилоти таълими фанҳои табиӣ - математикӣ» бахшида ба «Бистсолаи омӯзиш ва рушди фанҳои табиатшиносӣ, дақиқ ва риёзӣ дар соҳаи илму маориф (солҳои 2020-2040)» ва 50- солагии таъсисёбии кафедраи методикаи таълими физика. Душанбе-2024. -С. 339-344.

78. Восидов Ш.Ю., Чӯраев Х.Ш., Шарофиддин Юсуфӣ., Сатторов А.Э. Татбиқи модели математикии компютери критерияи алгебравии устуворияти Гурвитс бо муодилаи характериристикии тартиби чоруми намуди $a_0S^4 + a_1S^3 + a_2S^2 + a_3S + a_4 = 0$ бо ёрии функцияҳои input, disp, оператори шартии if, оператори вагарнаи else ва оператори баохиррасонии end дар муҳити MATLAB. // Маводи конференсияи чумхуриявии илмӣ-методӣ дар мавзӯи «Рушд, дастовардҳо ва мушкилоти таълими фанҳои табиӣ - математикӣ» бахшида ба «Бистсолаи омӯзиш ва рушди фанҳои табиатшиносӣ, дақиқ ва риёзӣ дар соҳаи илму маориф (солҳои 2020-2040)» ва 50- солагии таъсисёбии кафедраи методикаи таълими физика. Душанбе-2024. –С. 345-350.

79. Восидов Ш.Ю., Чӯраев Х.Ш., Шарофиддин Юсуфӣ., Сатторов А. Э. Татбиқи модели математикии компютери критерияи алгебравии устуворияти Гурвитс бо муодилаи характериристикии тартиби панҷуми намуди $a_0S^5 + a_1S^4 + a_2S^3 + a_3S^2 + a_4S + a_5 = 0$ бо ёрии функцияҳои input, disp, оператори шартии if, оператори вагарнаи else ва оператори баохиррасонии end дар муҳити MATLAB. // Маводи конференсияи чумхуриявии илмӣ-методӣ дар мавзӯи «Рушд, дастовардҳо ва мушкилоти таълими фанҳои табиӣ - математикӣ» бахшида ба «Бистсолаи омӯзиш ва рушди фанҳои табиатшиносӣ, дақиқ ва риёзӣ дар соҳаи илму маориф (солҳои 2020-2040)» ва 50- солагии таъсисёбии кафедраи методикаи таълими физика. Душанбе-2024. –С. 351-356.

80. Восидов Ш.Ю., Чӯраев Х.Ш., Шарофиддин Юсуфӣ., Сатторов А. Э. Татбиқи модели математикии компютери критерияи алгебравии устуворияти Гурвитс бо муодилаи характериристикии тартиби чоруми намуди $a_0S^4 + a_1S^3 + a_2S^2 + a_3S + a_4 = 0$ // Маводи конференсияи чумхуриявии илмӣ-методӣ дар мавзӯи «Рушд, дастовардҳо ва мушкилоти таълими фанҳои табиӣ - математикӣ» бахшида ба

«Бистсолаи омӯзиш ва рушди фанҳои табиатшиносӣ, дақиқ ва риёзӣ дар соҳаи илму маориф (солҳои 2020-2040)» ва 50- солагии таъсисёбии кафедраи методикаи таълими физика. Душанбе-2024. -С. 356-362.

81. Восидов Ш.Ю., Ҷӯраев Х.Ш., Шарофиддин Юсуфӣ., Сатторов А. Э. Татбиқи модели математикии компютери критерияи алгебравии устуворияти Гурвитс бо муодилаи хараактеристикии тартиби панҷуми намуди $a_0S^5 + a_1S^4 + a_2S^3 + a_3S^2 + a_4S + a_5 = 0$ // Маводи конференсияи ҷумҳуриявии илмӣ-методӣ дар мавзӯи «Рушд, дастовардҳо ва мушкилоти таълими фанҳои табиӣ – математикӣ» бахшида ба «Бистсолаи омӯзиш ва рушди фанҳои табиатшиносӣ, дақиқ ва риёзӣ дар соҳаи илму маориф (солҳои 2020-2040)» ва 50- солагии таъсисёбии кафедраи методикаи таълими физика. Душанбе-2024. –С. 363-370.

82. Восидов Ш.Ю., Ҷӯраев Х.Ш., Шарофиддин Юсуфӣ., Сатторов А. Э. Татбиқи модели математикии компютери критерияи алгебравии устуворияти Гурвитс бо муодилаи хараактеристикии тартиби дуҷуми намуди $a_0S^2 + a_1S + a_2 = 0$ бо ёрии функцияҳои input, disp, оператори шартии if, оператори вагарнаи else ва оператори баохиррасонии end дар муҳити MATLAB. // Маводи конференсияи ҷумҳуриявии илмӣ-методӣ дар мавзӯи «Рушд, дастовардҳо ва мушкилоти таълими фанҳои табиӣ – математикӣ» бахшида ба «Бистсолаи омӯзиш ва рушди фанҳои табиатшиносӣ, дақиқ ва риёзӣ дар соҳаи илму маориф (солҳои 2020-2040)» ва 50- солагии таъсисёбии кафедраи методикаи таълими физика. Душанбе-2024. -С. 385-389.

83. Махсуд Б.И., Хабибуллоев Х., Матробиён М.Х. Изменение составляющих отдельных компонентов сыворотки крови человека при воздействии малого потока тепловых нейтронов. Современные проблемы физики материалы IX Международной научной конференции 11-12 октября 2024 года. –С.206.

84. Махсуд Б.И., Хабибуллоев Х., Матробиён М.Х. Влияние нейтронного облучения на ИК спектры сыворотки крови человека. Бахшида ба 35-солагии истиқлоли давлатии Ҷумҳурии Тоҷикистон “Бистсолаи омӯзиш ва рушди фанҳои табиатшиносӣ, дақиқ ва риёзӣ дар соҳаи илму маориф” ва 80-солагии профессор Шерматов М., 85-солагии профессор Ҷамолов м. (Хучанд, 20-21-уми майи соли 2024). -С.49 81.

85. Давлатмамадова С.Ш., Бахдавлатов А., Файзиева М.Р. ИК- спектроскопическое исследование водородных связей лекарственного растения семена одуванчика. Международной научной конференции «физические и технические науки в пространстве СНГ: Проблемы и перспективы развития» 29-30 ноября 2024 года. –С.239-243.

86. Абдуллаев Х.М., Шаимов Э.Д, Кадыров Р.Т., Исматов Ш.П., Дахунси З. Структурные параметры продуктов карбонизации прекурсоров и их влияние на электрическую прочность полиметилметакрилата. Материалы IX-й Международной конференции «Современные проблемы физики». Душанбе: ФТИ НАНТ, 10-11 октября 2024. –С.162-167.

87. Рашидов Д., Акназарова Ш.И., Табаров С.Х., Содиков Ф., Дустов А.И. Исследование структуры и физическеских свойств наноуглероднаполненных полимеров. Маҷмуи мақолаҳои конференсияи VI илмии байналмиллалӣ: «Масъалаҳои химияи физикӣ ва координатсионӣ», бахшида ба “Бистсолаи омӯзиш ва рушди фанҳои табиатшиносӣ, дақиқ ва риёзӣ дар соҳаи илму маориф” (солҳои 2020-2040). Душанбе, ДМТ, майи 2024, –С.167-172.
88. Рашидов Д., Табаров С.Х., Исматов Ш.П., Шимов У., Содиков Ф., Ҳукматов А., Дустов А.И. Влияние графеноксида на структуру и светостойкости полиэтилена // Конференсияи Ҷумҳуриявии илмию назариявии ҳайати устодону кормандони ИИТ ДМТ ва бахшида ба «30-юмин солгарди қабули Конститутсияи Ҷумҳурии Тоҷикистон» ва «Соли маърифати ҳуқуқӣ», Душанбе 22-27 апрели 2024.-С.27-31

Мақолаҳои хориҷӣ

1. И.А. Курзина, Т.А. Ходжазода, А.Т. Ходжаев, М.И. Солихова, К.П. Савкин, Е.Б. Дайбова. Действие барьерного разряда при атмосферном давлении на физические и морфологические свойства сорта пшеницы «навруз». // Вестник Томского государственного университета. 2024. № 33. -С.54-62. doi: 10.17223/24135542/33/5.
2. Акобирова А.Т., Головчук В.И., Лукашевич М.Г. Оптическая характеристика тонких пленок CdTe, осажденных на разных подложках методами термического испарения в КЗО. Журнал прикладной оптики. 2024. №6. -С.13-18.
3. И.А. Курзина, Т.А. Ходжазода, Е.Б. Дайбова, М.И. Солихова, А.Т. Ходжаев. Положительные эффекты гуминовым препаратом на физические и морфологические свойства сорта пшеница «навруз». // Вестник Томского государственного университета. 2024. № 33. -С.45-53. doi: 10.17223/24135542/33/4.
4. Комилов К., Зарифзода А.К. Влияние внешнего магнитного поля на вязкость электропроводящих магнитных жидкостей // Известия Юго-Западного государственного университета. Серия: Техника и технологии. 2024. Т. 14. № 2.-С.55–70.
5. Курбонов Н.Б., Кариева Ф.А., Гулахмадов А.А., Шарифов Ф.Д., Холматов Б.Р. Влияние природных феноменов Эль-Ниньо и Ла-Нинья на изменение климата Таджикистана (Часть первая) // Евразийский Союз Ученых. Серия: междисциплинарный, 2024. - Т.1. - №1 (110). -С.4-10.
6. Сабурова Г.Н. Динамика метеорологических характеристик и эвотрансперация низовья реки Кафарниган (Таджикистан) притока трансграничной реки амударья за период 1946-2021/ Сабурова Г.Н., Норматов И.Ш.// Известие Саратовского университета. Серия – Наука о Земле. 2024. Т. 24. Вып. 1. С.26-31.
7. А.Э. Ходжиев, Г.Н. Сабурова, И.Ш. Норматов, З.И. Сафарова Оценка частоты возникновения засухи в Файзабадском районе (Таджикистан) в зависимости от метеорологических условий / А.Э. А.Э. Ходжиев, Г.Н. Сабурова, И.Ш. Норматов, З.И. Сафарова. // Ж. Научно-технический вестник

Брянского государственного университета. 2024. №2. С. 150-155. doi: 10.22281/2413-9920-2024-10-02-150-155.

8. Норматов И.Ш., Сабурова Г.Н. Метеорологические условия и их сезонное распределение в ущелье Гушары бассейна реки Варзоб (Таджикистан) // Научно-технический вестник Брянского государственного университета, 2024, №1, -С.65-71. doi: 10.22281/2413-9920-2024-10-01-65-71.

9. Норматов И.Ш., Сабурова Г.Н. Метеорологические условия верховья реки Кафирниган и их вклад в формирование стока реки // Известия ИГУ, сер. Наука о Земле, 2024, №4. -С.68-76.

10. Makhsudov B.I., Yrov M.T., Nematov D.D. Combined X-ray Diffraction Analysis and Quantum Chemical Interpretation of the Effect of Thermal Neutrons on the Geometry and Electronic Properties of CdTe. // Journal of Modern Nanotechnology Open Access 2024; 4: 4. DOI: 10.53964/jmn.2024004. P.1-8. ISSN 2788-8118

11. Ясинов Ш.М., Умирзоков А.М., Абдуллаев Х.М. Исследование фазовой структуры и износостойкости аустенит-марганцо-вистого чугуна при трении скольжения без смазки. Теоретический и научно-практический журнал «Земледелец», инженерия, 2024.-3 (104). - С.72-76. (ISSN 2074-5435).

Тезис ва фишурдаи маърузаҳои хориҷӣ

1. Сафаров А.Г., Шаимов Э.Дж., Турахонов Ф.Б. Междисциплинарная связь физики и астрономии на примере творческих задач по астрономии // Collection of materials of the Republican scientific-practical conference “Development prospects of exact and natural sciences” May 7, 2024. – Tashkent. – 2024. P.288-291.

2. Махсудов Б.И., Эгамов М.Х. Эффект самофокусировки, индуцируемый маломощным лазером в жидких кристаллах с гибридной переориентацией. Фотоника и информационная оптика: сборник научных трудов XIII международной конференции, Москва, 24-26 января 2024 г. – Москва, – 2024. -С.469-471.

3. Ходиев М.Х., Лаврик Н.Л. Особенности изменения зарядов на атомах Н и N связи N-N молекулы карбазола в неполярных растворителях по данным ИК спектроскопии и ДФТ расчётов. XXXVI Симпозиум «Современная химическая физика», 16 - 26 сентября 2024 г., г. Туапсе. -С.99-100.

4. Сафаров А.Г., Шаимов Э.Дж., Турахонов Ф.Б. Междисциплинарная связь физики и астрономии на примере творческих задач по астрономии. // Материалы научно-практической конференции на тему «Перспективы развития точных и естественных наук» (7 мая 2024-года. Денов. Ўзбекистон). -С.200-205.

5. М.Х.Ходиев., Н.Л. Лаврик., Абдурахмонов С. Влияние апротонных растворителей на Ик-спектр валентного колебания N-N молекулы карбазола. Теоретической и научно-практической конференции на тему «Актуальные проблемы преподавания математики, физики и информатики». Узбекско-

Финском педагогическом институт. 18-19-октябр. Самарканд. 2024. -С.243-245.

6. Шарофиддин Ю., Сатторов А.Е., Джураев Х.Ш., Восидов Ш.Ю. Структурные характеристики математического и компьютерного моделирования при решении геометрических задач / Ю. Шарофиддин., А.Е. Сатторов., Х.Ш. Чўраев., Ш.Ю. Восидов // Республика Узбекистан министерства высшего образования, наука и инноваций денауский институт предпринимательства и педагогики. Сборник материалов международной научно-практической конференции “Междисциплинарное синхронное и асинхронное использование инновационных образовательных технологий в контексте развития креативной активности учащихся и студентов” Денау, 29-30 сентября 2023 года. -С.26-28.

7. Султонов С.С. Реализация принципа научности с помощью межпредметных связей (МС). // Материалы XXIV Международной научно-практической конференции Санкт –Петербург 2024. –С.146-149.

8. Султонов С.С. Совершенствование межпредметных связей в методике преподавания . // Материалы XXIV Международной научно-практической конференции Санкт - Петербург 2024. -С.387-389.

9. Тимофеев Н.А., Сухомлинов В.С., Бородин В.С., Мухараева Н.Ю., Мустафаев А.С., Солихзода Д.К. Импульсно-периодический короткодугой разряд высокого давления в ксеноне. Сборн. мат. XIII Всероссийской конференции по физической электронике(ФЭ-2024); ДГУ, 25-29 сентября 2024 г. -С.53.

10. Сафаров А.Г., Шаимов Э.Дж., Турахонов Ф.Б. Выступили с устным докладом на тему “Межпредметная связь физики и астрономии на примере творческих задач по астрономии” на Collection of materials of the Republican scientific-practical conference “Development.

11. Сафарова З.И. Мониторинг возникновения засух в южных территориях бассейна реки Каферниган / З.И. Сафарова, Г.Н. Сабурова, М. Ашуров, И.Ш. Норматов // Материалы международной научно-практической конференции «Интеграция проблем изменения климата в образование Узбекистана» 23-24 мая 2024 года, г. Ташкент. -С.62-64.

12. Normatov I. Sh., Shoeva S.J. Correlation and comparative analysis of the distribution of moist air masses by climatic zones of the transboundary Panj River watershed Proc. International Scientific and Practical Conference “Integration of Climate Change problems into education in Uzbekistan”, 23-24 May 2024. Tashkent, Uzbekistan. -С.95-98.

13. Норматов И.Ш., Муминов А.О., Мирзохонова С.О., Шоева С. Дж. Пространственное распределение и корреляционная зависимость атмосферных осадков в широтах западного Памира / М-лы Международной научно-практической конференции “Водные ресурсы аридных регионов в условиях изменения климата: проблемы и их решения”, 20 октября 2023 г., Ташкент, Узбекистан. -С.28-33.

14. Ходжибоева М.Х. Сравнительный анализ метеорологических характеристик прибрежных к долинным и горным водохранилищам территорий / И.Ш. Норматов, М.Х. Ходжибоева, Н. Шерматов, М. Ашуров // Сб. научных статей Международной научно-практической конференции «Водохозяйственное строительство и охрана окружающей среды» ICER – 2023. Актуальные научно-технические и экологические проблемы сохранения среды обитания, 16–17 октября 2023 года, Брест. Республика Беларусь. – 2023. -С.216–223.
15. Шоева С. Дж., Рахимзода А.О., Норматов И.Ш. Источники влаги в осадках климатических зон бассейна Трансграничной реки Пяндж / М-лы Международной научно-практической конференции “Изменение климата и его влияние на окружающую среду: Проблемы и их решение”, 28 октября 2024 г., Ташкент, Узбекистан.
16. Исмоилов И.Б., Мухидинов З.К., Абдуллаев Х.М. Набухание и влагопроницаемость биоразлагаемых пленок на основе глюкоманнана и зеина. Материалы XX юбилейной международной научно-практич. конф. «Новые полимерные композиционные материалы», 4-10 июля 2024 г., Нальчик: КБГУ, Россия, –С.139.
17. Ясинов Ш.М., Умирзоков А.М., Абдуллаев Х.М. Исследование фазовой структуры и износостойкости аустенит-марганцо-вистого чугуна при трении скольжения без смазки. Теоретический и научно-практический журнал «Земледелец», Инженерия, 2024.-3 (104). -С.72-76. (ISSN 2074-5435).
18. Абдуллаев Х.М., Шарифов Д.М., Мирзо А., Шаимов Э.Д. Исследование температуропроводности полиметилметакрилата и нанокompозитов на его основе методом лазерной вспышки. Сб. тезисов Узбекско-Таджикского симпозиума с международным участием, посвященный 33-летию Независимости Узбекистана «Современное состояние и перспективы развития науки о полимерах: синтез, структура, свойства и применение». Ташкент: ИХФП АН РУз, 24-25 октября 2024 г. - С.159-160.
19. Абдуллаев Х.М., Шарифов Д.М., Мирзо А., Шаимов Э.Д. Влияние фуллерена C₆₀ на величину энергии ширины запрещенной зоны полистирола Сб. тезисов Узбекско-Таджикского симпозиума с международным участием, посвященный 33-летию Независимости Узбекистана «Современное состояние и перспективы развития науки о полимерах: синтез, структура, свойства и применение». Ташкент: ИХФП АН РУз, 24-25 октября 2024 г.-С.129-130.

Мақолаҳое, ки дар журналҳои Web of Science ва Scopus дар соли 2024 чоп шуданд

1. Holikulov U.A., Khodiev M. Kh., Issaoui N., Jumabaev A., Kumar N., Al-Dossary O.M. Exploring the non-covalent interactions, vibrational and electronic properties of 2-methyl-4-hydro-1, 3, 4-triazol-thione-5 in different solutions. Journal of King Saud University-Science.-2024. [doi: 3.8, SJR: 6.3 p.103164-103175. doi.org/10.1016/j.jksus.2024.103164.](https://doi.org/10.1016/j.jksus.2024.103164)
2. Khodiev M. Kh., Issaoui N., Al-Dossary O.M. , Nikolai L. Lavrik. Effect of the Electronic Properties of the Side Charges of Neutral Solvent Molecules on the

Charges of the N and H Atoms of the Carbazole Molecule: IR Experiment and DFT Calculations. Journal of Molecular Liquids. Scopus, web of science. if wos: 6,3, SJR: 10.3. <https://doi.org/10.1016/j.molliq.2024.126193>

3. N. Timofeev, V. Sukhomlinov, G. Zessis, I. Mukharaeva, A. Mustafaev, D. Solikhov, B. Makhsudov, B. Borodina. A new method to enhance luminous efficacy of -pressure shot - are xenon lamps. Preprints. org (www.preprints. org). doi: 10.20944/preprints202401.1558.v1, 2024, p.1-16.

4. Z.A. Qodirzoda, S.A. Dvinin, D.K. Solikhov. Numerical modeling of capacitive radiofrequency discharge with large electrodes. 20th International Workshop complex systems of charged particles and their interactions with electromagnetic radiation. Prokhorov general physics Institute of the Russian Academy Sciences. Moscow, Russia, April 8-12, 2024, p.100.

5. Normatov I.Sh., Goncharuk V.V., Qurbonali Karomatullo, Anderson R. Influence of Natural Water Hydrochemistry in the Vakhsh River Basin on the Water-Salt Regime of the Irrigated Agricultural Land // Journal of Water Chemistry and Technology, 2024, Vol. 46, No. 1, pp.93-99. [doi: 10.3103/S1063455X24010065](https://doi.org/10.3103/S1063455X24010065).

6. V.O. Turin, Y.V. Ilyushina, M.A. Shcherbina, **B.A. Rakhmatov**, G.I. Zebrev, S.A. Kokin and S.V. Makarov. Accounting for Carrier Mobility Reduction due to the Normal Field in the Saturation Current Modeling of Extrinsic MOSFETs. Russ Microelectron 52 (Suppl 1), Volume 52, pages S6-S13, (2023). Published: 21 March 2024. <https://doi.org/10.1134/S1063739723600814>.

7. D.Sharifov, R.Niyazbekova, **Avazi Mirzo**, L.Shansharova, M.Serekpayeva, S.Aldabergenova, A.Ibzhanova, R.Machnik, M.Bembenek. «The Study of Composite Materials Properties Based on Polymers and Nano-Additives from Industrial Wastes from Kazakhstan // Materials 2024, 17, 2959. -P.26. <https://doi.org/10.3390/ma17122959>.

**Мақолаҳо ва фишурдаҳо, ки дар журналҳои Web of Science
ва Scopus дар соли 2023 чоп шуданду дар ҳисоботи
2023 дарҷ нагардидаанд**

1. Turin, V.O., Ilyushina, Y.V., Shcherbina, M.A., **B.A. Rakhmatov**, G.I. Zebrev, S.A. Kokin and S.V. Makarov. Accounting for Carrier Mobility Reduction due to the Normal Field in the Saturation Current Modeling of Extrinsic MOSFETs. Russ Microelectron 52 (Suppl 1), S6-S13 (2023). <https://doi.org/10.1134/S1063739723600814>.

2. Gabriele Coccia. Vladimir Belikov Large-scale flood risk assessment in data scarce areas: an application to Central Asia / Gabriele Coccia, S.O. Mirzokhonova & other Natural Hazards and Earth System Sciences https://www.researchgate.net/publication/373699102_Large-scale_flood_risk_assessment_in_data_scarce_areas_an_application_to_Central_Asia September 2023, DOI: 10.5194/nhess-2023-157

3. С.О. Мирзохонова Динамика климатических характеристик в районе Кайраккумского водохранилища (Таджикистан) / И.Ш. Норматов, А.О. Му-

- минов, С.О. Мирзохонова. // Известия Иркутского государственного университета Серия «Науки о Земле» 2023. Т. 46. -С.128–139
4. Норматов И.Ш. Формирования и изменение химического состава воды вдоль трансграничной реки Пяндж (Таджикистан). / Норматов И.Ш., Шерматов Н., Номатов П.И., Маркаев Б. // Журнал геоинформационные исследования. 2023. №4. -С.63-74.
5. Курбонов Н.Б. Роль водохранилищ в формировании гидроэкологической ситуации центрально-азиатского региона // География и водные ресурсы. - Алматы, 2023. - №3. -С.23. <https://doi.org/10.55764/2957-9856/2023-3-23-31.15>
6. И.Ш. Норматов, Ф.А. Шарофзода, П.И. Норматов, М. Ашуров Пространственное распределение метеорологических условий бассейна реки Зеравшан и их корреляция со стоком реки Зерафшан // Ж. Гидрометеорологические исследования и прогнозы. - 2023. -№3 (389) - С.20-35.
7. Ходжибоева М.Х. Динамика климатических характеристик в районе Кайраккумского водохранилища (Таджикистан) в условиях изменения климата / И.Ш. Норматов, А.О. Муминов, С.О. Мирзохонова, М.Х. Ходжибоева, Ш.О. Лугмонова // Известия Иркутского государственного университета, сер. Науки о Земле. - 2023. - Т. 46. -С.78-84.

Мақолаҳо ва фишурдаҳо, ки дар омодаи чопанд

1. Турин В.О., Щербина М.А., Багрова А.В., Назарова Д.В., Пронина О.В., Юлия В.И., Рахматов Б.А., Зебрев Г.И., Кокин С.А., Макаров С.В. Учёт снижения подвижности электронов из-за прижимающего поля затвора в уравнении для компактного моделирования тока насыщения внешнего (с учётом сопротивлений истока и стока) МОП-транзистора. Материалы IX Всероссийской научно - практической конференции «Современные проблемы физико-математических наук» (СПФМН- 2023). Орел, 24 - 25 ноября, 2023. -С. *(Принято в печати)*
2. Ф.М. Назиров, Т.А. Ходжазода. Эффект барьерного разряда на энергию прорастания и всхожест сорта кукурузы “Дилшод” в открытом грунте. Международный конференций студентов, аспирантов и молодые учёный. Перспективы развития фундаментальных наук” Томск. Россия. 2024. -С. *(Принято в печати)*
3. Гафуров О., Хамрокулов Р.Б., Рахматов Б.А. Радиационно-стимулированные процессы в ниобата лития под действием гамма излучения. Конф. чум. Илми амали таҳти унвони “Муаммоҳои мубрами физикаи ҳолатҳои конденсӣ”. Хучанд – 2024. -С. *(Омодаи чопаст)*
4. Бахдавлатов А. Д, Давлатмамадова С. Ш. Межмолекулярное взаимодействие и спектральные свойства зеленой ветки эфедра. Республиканскую научно-практическую конференцию «Проблемы и тенденции развития точных, математических и естественных наук», посвященной двадцатилетию изучения и развития естественных, точных и математических наук в сфере науки и образования (2020-2040 гг.). 28 мая 2024 г. 140 -С. *(Принято в печати)*

5. Саибов А.А., Маҳмадов Ф. “Рушди устувор ва муаммоҳо дар ченкунии нишондиҳандаҳои он”. Маҷалаи “Стандарт ва сифат”, ба нашр супорида шуд. *(В печати)*.
6. Абдуллаев Х.М., Шаимов Э.Д., Исматов Ш.П., Кадыров Р.Т., Дахунси З. / Структурные параметры продуктов карбонизации прекурсоров и их влияние на электрическую прочность полиметилметакрилата *(В печати)*.
7. Бобиев О.Ғ., Махмадуллоев Д.З. Физико-химические и механические свойства войлока и способы его получения *(В печати)*.
8. Д.М. Шарифов, А. Мирзо, Х.М. Абдуллаев, Э.Д. Шаимов Исследование температуропроводности полиметилметакрилата и нанокompозитов на его основе методом лазерной вспышки *(В печати)*
9. Х.М. Абдуллаев, Д.М. Шарифов, А. Мирзо, Э.Д. Шаимов. Влияние фуллерена C60 на величину энергии ширины запрещённой зоны полистирола. *(В печати)*.
10. Б.И.Максудов, З.Ш.Асомиддинов, М.М.Сафаров Влияние добавки пищевых отходов растительных масел на улучшение качества газовых выбросов. // Вестник филиалу московского государственного университета имени М.В. Ломоносова в городе Душанбе *серия естественных наук* Том ?, № 1(37) 2024. -С. *(В печати)*.

**Мақолаҳо дар маҷалаҳо ва газетаҳо дар соли 2024 устодони факултет
нашр намуданаанд**

1. Номвар Қурбон. Масъалаи тағйирёбии иқлим дар Паёми Пешвои миллат // Рӯзнамаи «Баҳори Аҷам», №1-2 (658), 11.01.2024. - С.11.
2. Номвар Қурбон Тоҷикистон дар масири мубориза алайҳи мушкилоти глобалии иқлим // Рӯзнамаи «Чумхурият», №45 (24 908), 05.03.2024. - С.1.
3. Номвар Қурбон Инъикоси мушкилоти глобалии иқлим дар Паёми Пешвои миллат // Маҷаллаи «Маърифати омӯзгор», 2024. - №2. -С.1-7.

**Мақолаҳо дар маҷалаҳо ва газетаҳо, ки устодони факултет
дар соли 2023 нашр намуданду дар ҳисоботи 2023 дарҷ нагардидаанд**

1. Махсудов Б.И. Омӯзиши илмҳои табиатшиносӣ яке аз ғояҳои миллии мо бояд бошад. [https// zavhan: C2.tj](https://zavhan: C2.tj)
2. Дар интиҳоби касби ҷавонон бетараф набоем. Маърифати омӯзгор. Нашрияти Вазорати маориф ва илми Ҷумҳурии Тоҷикистон-Душанбе, №11.2023 С.57-58.

Барномаҳои телевизионию радиӣ

1. Сафаров А.Ғ. Шабакаи аввали Тоҷикистон, барномаи телевизионии “Аз авҷи Зухал” бо Рачабгул Бобоева дар мавзӯи “Ҷанбаҳои илмии Наврӯз” рӯзи 15-уми март соли 2024.

2. Сафаров А.Ф. Шабаккаи телевизионии Сафина, барномаи “Фарҳанги муосир” ба Шарифзода Исломиддин дар мавзӯи “Гохшумориҳои астрономӣ” рӯзи 16-уми март соли 2024.
3. Сафаров А.Ф. Шабаккаи аввали Тоҷикистон, барномаи телевизионии “Субҳи Тоҷикистон” бо Райҳонаи Фатхулло дар мавзӯи “Тантанаҳои наврӯзӣ” рӯзи 18-уми март соли 2024.
4. Сафаров А.Ф. Радиои Тоҷикистон, барномаи “Аз табори хуршед” бо Муҳаммадҷори Зайнулло, дар мавзӯи “Наврӯз аз нигоҳи астрономия”, рӯзи 20 март соли 2024.
5. Сафаров А.Ф. Шабаккаи телевизионии Сафина, барномаи “Фарҳанги муосир” ба Шарифзода Исломиддин дар мавзӯи “80-умин солгарди Ибодинов Х.И.” рӯзи 17-уми апрели соли 2024.
6. Сафаров А.Ф. Шабаккаи телевизионии Сафина, барномаи “Фарҳанги муосир” ба Шарифзода Исломиддин дар мавзӯи “Ифротгароӣ ва роҳҳои пешгирии онҳо” рӯзи 10-уми апрели соли 2024.
7. Сафаров А.Ф. Шабаккаи телевизионии Ҷаҳоннамо, барномаи “Хабар” бахшида ба 80-умин солгарди Ибодинов Х.И., рӯзи 17-уми апрели соли 2024.
8. Сафаров А.Ф. Шабаккаи телевизионии Сафина, барномаи “Фарҳанги муосир” ба Шарифзода Исломиддин дар мавзӯи “Гирифтӣ Офтоб ва Моҳ” рӯзи 24-уми апрели соли 2024.
9. Сафаров А.Ф. Радиои Тоҷикистон, барномаи “Аз табори хуршед” бо Муҳаммадҷори Зайнулло, дар мавзӯи “Ҷаёт ва фаъолияти Сафаров А.Ф.”, рӯзи 15 май соли 2024.
10. Сафаров А.Ф. Шабаккаи аввали Тоҷикистон, барномаи телевизионии “Субҳи Тоҷикистон” бо Райҳонаи Фатхулло дар мавзӯи «Рушди фанҳои табиатшиносӣ», рӯзи 6-уми июни соли 2024.
11. Шабаккаи аввали Тоҷикистон, барномаи телевизионии “Субҳи Тоҷикистон” бо Райҳонаи Фатхулло дар мавзӯи “Ҷаёт ва фаъолияти Сафаров А.Ф.”, рӯзи 13 июни соли 2024.
12. Асоев Ҷ.Ф. Шабаккаи аввали Тоҷикистон, Субҳи Тоҷикистон, бо Райҳонаи Фатхулло, дар мавзӯи “Нақши омӯзгор дар ҷомеаи имрӯза” рӯзи 27 сентябри соли 2024.
13. Алихонов К. Шабаккаи аввали Тоҷикистон, Субҳи Тоҷикистон, бо Райҳонаи Фатхулло, дар мавзӯи “Рушди фанҳои табиатшиносӣ, дақиқ ва риёзӣ, дар соҳаи иму маориф”, рӯзи 27 сентябри соли 2024.
14. Ҳодиев М.Ҷ., санаи 13 март соли 2024 дар Шабаккаи аввали Тоҷикистон барномаи телевизионии “Субҳи Тоҷикистон” дар мавзӯи “Нақши 20 солаи омӯзиш ва рушди фанҳои табиатшиносӣ, дақиқ ва риёзӣ дар соҳаи илму маориф ба ҷавонон”.

Барномаҳои телевизионӣ радиое, ки соли 2023 аз ҷониби устодони факултет иштирок намуданд ва дар ҳисоботи 2023 ворид нагардидааст

1. Баромади профессори кафедра Хочазода Т.А. дар радиои Ховар дар мавзуи “Омода намудани кадрҳои баланд ихтисос дар соҳаҳои илмҳои дақиқ ва табиӣ”. 21.12.2023.
2. Баромади мудирӣ кафедраи электроникаи физикӣ Раҳматов Б.А. дар студияи донишгоҳӣ дар мавзуи “Нақши Пешвои миллат дар рушди илмҳои табиатшиносӣ, дақиқ ва риёзӣ”. 26.12.2023.
3. Ҳодиев М.Ҳ., санаи 24.12.2023 дар шабакаи таълимии ДМТ дар мавзуи “Ҳамкориҳои илмӣ-рамзи дӯстиву ҳамдилӣ”.
4. Маҳмудов И.Ш. Паёми роҳнамо. Маърузаи сабти (видеои) дар телевизиони донишгоҳ аз 28.12.2023.

Иштирок дар конфронсу семинарҳои ҷумҳуриявӣ ва байналмилалӣ

1. Международной научно-практической конференции на тему “Современные проблемы физики и химии полимеров”, посвященной “75-летию образования Таджикского национального университета” и “Двадцатилетию изучения и развития естественных, точных и математических наук в сфере науки и образования (2020-2040 годы)”, 10 октября 2023г;
2. Micro- and Nanoelectronics – 2023: Proceedings of the International Conference. October 2-6, 2023, Zvenigorod, Russia.
3. Материалы IX Всероссийской научно - практической конференции «Современные проблемы физико-математических наук» (СПФМН-2023). Орел, 24 - 25 ноября, 2023.
4. Конф. Ҷум. Илми амали таҳти унвони “Муаммоҳои мубрами физикаи ҳолатҳои конденсӣ”. Хуҷанд – 2024.
5. Международной научно-практической конференции на тему «Современные проблемы астрофизики», посвященная «Двадцатилетию изучения и развития естественных, точных и математических наук в сфере науки и образования (2020-2040 годы)» и «80-летие Члена корр. НАНТ, д.ф.м.н., профессора Ибадинова Х.И.», Душанбе, - 2024.
6. Международный конференций студентов, аспирантов и молодые учёный “ Перспективы развития фундаментальных наук” Томск. Россия. 2024.
7. Сафаров А.Ф., Эргашева Н.Л. бо маърузаи илмӣ дар мавзӯи “Нозукиҳои истилоҳшиносӣ дар астрономия” дар конференсияи байналмилалии илмӣ-амалӣ дар мавзӯи «Масоили муосири астрофизика» бахшида ба «Бистсолаи омӯзиш ва рушди фанҳои табиатшиносӣ, дақиқ ва риёзӣ дар соҳаи илму маориф (солҳои 2020-2040)» ва “80-умин солгарди Узви вобастаи АМИТ, д.и.ф.м., профессор Ибодинов Х.И.” ироа намуданд. Душанбе, ДМТ, 17.04.2024.
8. Сафаров А.Ф., Файзов Ш.Б., Раҳимов Б.Қ. бо маърузаи илмӣ дар мавзӯи “Алокаи байни фанҳои физикаю астрономия дар мисоли масъалаҳои эҷодӣ аз астрономия” дар конференсияи байналмилалии илмӣ-амалӣ дар мавзӯи «Масоили муосири астрофизика» бахшида ба «Бистсолаи омӯзиш ва рушди фанҳои табиатшиносӣ, дақиқ ва риёзӣ дар

соҳаи илму маориф (солҳои 2020-2040)» ва “80-умин солгарди Узви вобастаи АМИТ, д.и.ф.м., профессор Ибодинов Х.И.” ироа намуданд. Душанбе, ДМТ, 17.04.2024.

9. Сафаров А.Ғ., Раҳимов Б.Қ. бо маърузаи илмӣ дар мавзӯи “Ҳолати имрӯза ва дурнамои рушди таълими астрономия дар Тоҷикистон” дар конференсияи байналмилалии илмӣ-амалӣ дар мавзӯи «Масоили муосири астрофизика» бахшида ба «Бистсолаи омӯзиш ва рушди фанҳои табиатшиносӣ, дақиқ ва риёзӣ дар соҳаи илму маориф (солҳои 2020-2040)» ва “80-умин солгарди Узви вобастаи АМИТ, д.и.ф.м., профессор Ибодинов Х.И.” ироа намуданд. Душанбе, ДМТ, 17.04.2024.

10. Сафаров А.Ғ., Эргашева Н.Л. бо маърузаи илмӣ дар мавзӯи “Истифодаи нодурусти истилоҳоти астрономӣ дар раванди таълим” дар конференсияи байналмилалии илмӣ-амалӣ дар мавзӯи «Масоили муосири астрофизика» бахшида ба «Бистсолаи омӯзиш ва рушди фанҳои табиатшиносӣ, дақиқ ва риёзӣ дар соҳаи илму маориф (солҳои 2020-2040)» ва “80-умин солгарди Узви вобастаи АМИТ, д.и.ф.м., профессор Ибодинов Х.И.” ироа намуданд. Душанбе, ДМТ, 17.04.2024.

11. Сафаров А.Ғ. бо маърузаи илмӣ дар мавзӯи “Хурсандкул Ибодинов – муаллифи нави самти таҳқиқотҳои астрофизикӣ дар Тоҷикистон” дар конференсияи байналмилалии илмӣ-амалӣ дар мавзӯи «Масоили муосири астрофизика» бахшида ба «Бистсолаи омӯзиш ва рушди фанҳои табиатшиносӣ, дақиқ ва риёзӣ дар соҳаи илму маориф (солҳои 2020-2040)» ва “80-умин солгарди Узви вобастаи АМИТ, д.и.ф.м., профессор Ибодинов Х.И.” ироа намуданд. Душанбе, ДМТ, 17.04.2024.

12. Аюбов Д.Қ., Сафаров А.Ғ., Ҳамроев У.Х., Бӯризода А.М. бо маърузаи илмӣ дар мавзӯи “Омӯзиши хосиятҳои физикӣ ва динамикии кометаҳои 4P/Faye, 6P/D'arrest ва 67P/Churyumov–Gerasimenko” дар конференсияи байналмилалии илмӣ-амалӣ дар мавзӯи «Масоили муосири астрофизика» бахшида ба «Бистсолаи омӯзиш ва рушди фанҳои табиатшиносӣ, дақиқ ва риёзӣ дар соҳаи илму маориф (солҳои 2020-2040)» ва “80-умин солгарди Узви вобастаи АМИТ, д.и.ф.м., профессор Ибодинов Х.И.” ироа намуданд. Душанбе, ДМТ, 17.04.2024.

13. Сафаров А.Ғ., Бобоев Ш.С., Зухуров М.Ҳ. бо маърузаи илмӣ дар мавзӯи “Омӯзиши думи чангини кометаи C/2011 L4 PANSTARRS аз рӯи мушоҳидаҳои Тоҷикистон” дар конференсияи байналмилалии илмӣ-амалӣ дар мавзӯи «Масоили муосири астрофизика» бахшида ба «Бистсолаи омӯзиш ва рушди фанҳои табиатшиносӣ, дақиқ ва риёзӣ дар соҳаи илму маориф (солҳои 2020-2040)» ва “80-умин солгарди Узви вобастаи АМИТ, д.и.ф.м., профессор Ибодинов Х.И.” ироа намуданд. Душанбе, ДМТ, 17.04.2024.

14. Сафаров А.Ғ., Бобоев Ш.С. виступили с устным докладом на тему «Синхроно-синдинамный анализ пылевых хвостов комет C/1990 K1 (Levy) и C/1995 O1 (Хейли-Бопп)» на международной научно-практической конференции на тему «Современные проблемы астрофизики», посвященная «Двадцатилетию изучения и развития

естественных, точных и математических наук в сфере науки и образования (2020-2040 годы)» и «80-летие Члена корр. НАНТ, д.ф.м.н., профессора Ибадинова Х.И.» Душанбе, ТНУ, 17.04.2024 г.

15. Сафаров А.Г., Аюбов Д.К. выступили с устным докладом на тему “Вариация блеска фотометрических параметров избранных комет семейства Юпитера» на международной научно-практической конференции на тему «Современные проблемы астрофизики», посвященная «Двадцатилетию изучения и развития естественных, точных и математических наук в сфере науки и образования (2020-2040 годы)» и «80-летие Члена корр. НАНТ, д.ф.м.н., профессора Ибадинова Х.И.» Душанбе, ТНУ, 17.04.2024 г.

16. Сафаров А.Г. с устным докладом на тему “Некоторые аспекты вспышечной активности ядер комет” на международной научно-практической конференции “Загадки происхождения комет и их связь с планетами”, посвященной “80-летию члена-корреспондента Национальной академии наук Таджикистана, д.ф.м.н. Ибадинова Хурсандкула Ибадинова” и “Двадцатилетию изучения и развития естественных, точных и математических наук в сфере науки и образования (2020-2040 годы). Институт астрофизики НАНТ, Душанбе, 26 апреля 2024 года.

17. Миникулов Н.Х. бо маърузаи илмӣ дар мавзӯи Ташаккулёбӣ ва таҳаввули ситораҳо дар конференсияи байналмилалӣ илмӣ-амалӣ дар мавзӯи «Масоили муосири астрофизика» бахшида ба «Бистсолаи омӯзиш ва рушди фанҳои табиатшиносӣ, дақиқ ва риёзӣ дар соҳаи илму маориф (солҳои 2020-2040)» ва “80-умин солгарди Узви вобастаи АМИТ, д.и.ф.м., профессор Ибодинов Х.И.” ироа намуданд. Душанбе, ДМТ, 17.04.2024.

18. Миникулов Н.Х. выступил с устным докладом на тему “Активность околозвездных дисков звезд типа UX Ori” на международной научно-практической конференции на тему «Современные проблемы астрофизики», посвященная «Двадцатилетию изучения и развития естественных, точных и математических наук в сфере науки и образования (2020-2040 годы)» и «80-летие Члена корр. НАНТ, д.ф.м.н., профессора Ибадинова Х.И.» Душанбе, ТНУ, 17.04.2024.

19. Миникулов Н.Х., Кисилев Н.Н., Гринин В.П. выступили с устным докладом на тему “Результаты кооперативных исследований звезд типа UX Ori, проводимых Институтом астрофизики Национальной академии наук Таджикистан и КрАО в 1986-1991 г.” на международной научно-практической конференции на тему «Современные проблемы астрофизики», посвященная «Двадцатилетию изучения и развития естественных, точных и математических наук в сфере науки и образования (2020-2040 годы)» и «80-летие Члена корр. НАНТ, д.ф.м.н., профессора Ибадинова Х.И.» Душанбе, ТНУ, 17.04.2024.

1. Сафаров А.Г. и Хикматтулоев С.Дж. выступили с устным докладом на тему “Движение заряженных пылевых частиц в сильно запыленном

атмосфере комет” на республиканскую научно-практическую конференцию “Проблемы и тенденции развития точных, математических и естественных наук”, посвященную двадцатилетию изучения и развития естественных, точных и математических наук в сфере науки и образования (2020-2040 гг.), 28 мая 2024 года. Душанбе, РТСУ.

20. Сафаров А.Ф. ва Аюбов Д.Қ. дар мавзӯи “Омӯзиши сохтори морфологии кометаи кӯтоҳдаври 67P/Чурюмов-Герасименко” дар конференсияи умумидонишгоҳии илмию назариявии ҳайати устодону кормандони Донишгоҳи миллии Тоҷикистон бахшида ба “30-юмин солгарди қабули Конституцияи Ҷумҳурии Тоҷикистон”, “Соли маърифати ҳуқуқӣ эълон шудани соли 2024” ва “Бистсолаи омӯзиш ва рушди фанҳои табиатшиносӣ, тақик ва риёзӣ дар соҳаи илму маориф (солҳои 2020-2040)” бо маърузаи илмӣ баромад намуданд. Душанбе, ДМТ, 24 уми апрели соли 2024.

21. Аюбов Д.Қ., Ҳамроев У.Х. ва Сафаров А.Ф. дар мавзӯи “Таҳқиқи хусусиятҳои физикӣ-динамикии кометаҳои кӯтоҳдаври 4P/Фауе, 6Pd`Arrest ва 67P/Чурюмов-Герасименко” дар конференсияи умумидонишгоҳии илмию назариявии ҳайати устодону кормандони Донишгоҳи миллии Тоҷикистон бахшида ба “30-юмин солгарди қабули Конституцияи Ҷумҳурии Тоҷикистон”, “Соли маърифати ҳуқуқӣ эълон шудани соли 2024” ва “Бистсолаи омӯзиш ва рушди фанҳои табиатшиносӣ, тақик ва риёзӣ дар соҳаи илму маориф (солҳои 2020-2040)” бо маърузаи илмӣ баромад намуданд. Душанбе, ДМТ, 24 уми апрели соли 2024.

22. Минукулов Н.Х. ва Сафаров А.Ф. дар мавзӯи “Омӯзиш ва дурнамои таҳқиқоти ситораҳо дар Тоҷикистон” дар конференсияи умумидонишгоҳии илмию назариявии ҳайати устодону кормандони Донишгоҳи миллии Тоҷикистон бахшида ба “30-юмин солгарди қабули Конституцияи Ҷумҳурии Тоҷикистон”, “Соли маърифати ҳуқуқӣ эълон шудани соли 2024” ва “Бистсолаи омӯзиш ва рушди фанҳои табиатшиносӣ, тақик ва риёзӣ дар соҳаи илму маориф (солҳои 2020-2040)” бо маърузаи илмӣ баромад намуданд. Душанбе, ДМТ, 24 уми апрели соли 2024.

23. Сафаров А.Ф., Зухуров М.Х. ва Бобоев Ш.С. дар мавзӯи “Омӯзиши думи чангини кометаи C/2007 N3 LULIN дар асоси мушоҳидаҳои Расадхонаи астрономии Ҳисор” дар конференсияи умумидонишгоҳии илмию назариявии ҳайати устодону кормандони Донишгоҳи миллии Тоҷикистон бахшида ба “30-юмин солгарди қабули Конституцияи Ҷумҳурии Тоҷикистон”, “Соли маърифати ҳуқуқӣ эълон шудани соли 2024” ва “Бистсолаи омӯзиш ва рушди фанҳои табиатшиносӣ, тақик ва риёзӣ дар соҳаи илму маориф (солҳои 2020-2040)” бо маърузаи илмӣ баромад намуданд. Душанбе, ДМТ, 24 уми апрели соли 2024.

24. Раҳимов Б.А., Сафаров А.Ф. ва Лутфилоев Н.А. дар мавзӯи “Ҳалли масъалаҳои эҷодӣ” дар конференсияи умумидонишгоҳии илмию назариявии ҳайати устодону кормандони Донишгоҳи миллии Тоҷикистон бахшида ба “30-юмин солгарди қабули Конституцияи Ҷумҳурии Тоҷикистон”, “Соли маърифати ҳуқуқӣ эълон шудани соли 2024” ва “Бистсолаи

омӯзиш ва рушди фанҳои табиатшиносӣ, таққ ва риёзӣ дар соҳаи илму маориф (солҳои 2020-2040)» бо маърузаи илмӣ баромад намуданд. Душанбе, ДМТ, 24 уми апрели соли 2024.

25. Ҳодиев М.Ҳ. Симпозиум «Современная химическая физика», 16 – 26 сентября 2024 г., г. Туапсе. -С.99-100.

26. Конфронси апрелии “Ҳафтаи илм” , ки бахшида ба «30-юмин солгарди қабули Конституцияи Ҷумҳурии Тоҷикистон», «Соли маърифати ҳуқуқӣ эълон шудани соли 2024» ва «Бистсолаи омӯзиш ва рушди фанҳои табиатшиносӣ, дақиқ ва риёзӣ дар соҳаи илму маориф (солҳои 2020-2040)» дар Институти илмию таҳқиқотии ДМТ. 2024 с.(Ҳодиев М.Ҳ.).

27. Давлатмамадова С. Конференсияи ҷумҳуриявии илмӣ – амалии «муаммоҳои мубрами физикаи ҳолатҳои конденсӣ» бахшида ба 35-солагии истиқлоли давлатии ҷумҳурии тоҷикистон “Бистсолаи омӯзиш ва рушди фанҳои табиатшиносӣ, дақиқ ва риёзӣ дар соҳаи илму маориф” ва 80-солагии профессор Шерматов М., 85-солагии профессор Ҷамолов М. (Хуҷанд, 20-21-уми майи соли 2024)

Мақолаҳои дохилӣ, ки соли 2023 чопшудаанду дар ҳисоботи соли 2023 дарҷ нагардидаанд

1. Султонов Н., Хукматов А., Нозимов О., Содиков Ф. Исследование вязкости и удельное сопротивления водных растворов. Вестник таджикского национального университета. Серия естественных наук. 2023. №2. - С.84-96.

2. Султонов Н., Ақобирова А.Т., Ҳамрокулов Р.Б. Усули оптикӣ муайян намудани васеъгии гузариши байни зонаҳои пардаҳои тунуки поликристаллии CdTe ва вобастагии он аз технологияи синтези пардаҳо. Паёми Донишгоҳи миллии Тоҷикистон, бахши илмҳои табиӣ. №4. Душанбе – 2023. -С.147-158.

3. Т.А. Ходжазода, Ф.К. Сафарзода. Положительные результаты барьерного разряда на семена хлопчатника сорта «флора». // Кишоварз. – 2023, №3. -С.45-48.

4. Ходжазода Т.А., Назиров Ф.М. Эффект барьерного разряда на энергию прорастания, всхожестъ и морфологических свойств сорта кукурузы «Дилшод» в открытом грунте. // Кишоварз. –2023, №.3 -С49-52.

5. Х.М. Абдуллаев, Э.Д. Шаимов, Р.Т. Кадыров, Ш.П. Исмамов. Релаксационные и деформационно-прочностные свойства двухкомпонентных жидкокристаллических сополиэфиров. // Известия НАНТ, №4. 2023. -С.63-73.

6. Ақдодов Д.М., Саидов С.Ю. Исследование коэффициента удельной электропроводности растворов электролитов в зависимости от термодинамических параметров состояния с учётом ион-дипольного взаимодействия // Вестник филиала Московского государственного

университета имени М.В. Ломоносова в городе Душанбе, Серия естественных наук, 2023, Том 1, №4(35), -С.100-108.

7. Одинаев С., Махмадбегов Р.С., Акдодов Д.М. Исследование частотной дисперсии коэффициентов диэлектрической проницаемости и диэлектрических потерь растворов электролитов при степенном законе затухания релаксирующего потока // Материалы международной научной конференции «Современные проблемы физики конденсированного состояния», посвящённой 75 годовщине основания Таджикского национального университета, объявлению 2025 года Годом защиты ледников и 80-летию со дня рождения Заслуженного работника Таджикистана, обладателя Премии международного Евразийского Патентного Бюро и Премии НАН Таджикистана имени Султана Умарова, член-корр. НАН Таджикистана, доктора физико-математических наук, профессора Туйчиева Шарофидина (24-25 октября 2023 г.) -С.153-158.

8. Акдодов Д.М., Аксаколов Ф.А. Исследование частотной дисперсии термического модуля упругости растворов электролитов с учётом природы затухания релаксирующих потоков // Материалы международной научно-практической конференции на тему «Актуальные проблемы точных наук при подготовке высококвалификационных специалистов в области образования, науки и техники» посвященной дватилетию изучения и развития естественных, точных и математических наук в сфере науки и образования, индустриализация страны – четвертая национальная цель и 90 – летию кафедры общей физики, Душанбе, (Таджикский государственный педагогический университет имени С.Айни), 01 декабря 2023, - С.128-134.

9. Одинаев С., Махмадбегов Р.С., Акдодов Д.М. Статистическая теория диэлектрических свойств водных растворов электролитов // Материалы Республиканской научно-практической конференции «Развитие и достижения физической науки в годы независимости», посвященной 32-летию Государственной независимости Республики Таджикистан. Душанбе, (Физико-технический институт им. С.У. Умарова Национальной академии наук Таджикистана), 25-26 август 2023 г., -С.44-47.

10. Б. Н. Гулов, Теплофизические свойства алюминия марки А5N, его сплавов с кремнием и медью. / Б. Н. Гулов, З. Низомов // Мат. Меж. научно-практ. конф. на тему «Современные проблемы физики и химии полимеров», посвященной «75 - летию Таджикского национального университета» и «Двдцатилетию изучения и развития естественных, точных и математических наук в сфере науки и образования (2020-2040 годы)» (10 октября 2023 года) - Душанбе, 2023. - С.176-179. ISBN 978-99985-41-36-8

11. З.Низомов, Оценка вклада излучения и конвекции в охлаждении образцов из алюминия /З.Низомов, Ф.М.Мирзоев, Гулов Б. // Мат. Меж. научно-практ. конф. «Современные проблемы физики конденсированного состояния», посвящённой 75 годовщине основания Таджикского национального университета, объявлению 2025 года Годом защиты ледников и 80-летию со дня рождения Заслуженного работника Таджикистана, обладателя Премии международного Евразийского Патентного Бюро и Премии НАН

Таджикистана имени Султана Умарова, член-корр. НАН Таджикистана, доктора физ.-мат. наук, проф. Туйчиева Шарофидина (24-25 октября 2023) - Душанбе, 2023. -С.102-106.

12. Кудусова С.А., Курбонхолов Т.Т. // Использование физико-технических оборудований в медицине. Вестник Таджикского национального университета. Душанбе. 2023, С.221-227.

13. Шерматов Д.С., Истамов Ф.Х., Хусравбеков Л.Д., Ахмедова З.П. Качественный педагогический инструмент по физике // Вестник Академии образования Таджикистана – Душанбе, 2023. - №3 (48),– С. 168-176.

14. Истамов Ф.Х., Ахмедова З.П., Аловиддинов А.Ч., Дустов А.И. Таълими проблемавии физика дар муассисаҳои олии // Вестник ТНУ, 2023.-№7, -С.218-226.

15. Т.Х. Салихов, Ю.П. Ходжаев, А.Э. Сулаймонов, А.Махмалатиф. Вклад релаксации потока тепла в поглощающей подложке в характеристики фотоакустического сигнала прозрачных образцов // Доклады НАН РТ, 2023 том 66, №9-10, -С.561-568.

16. Хочаев А.А. Тадқиқи раванди оmodасозии омӯзгори оянда ба ҷаъолияти эҷодӣ ва сохтани амсилаи он [Матн] / А.А. Хочаев // Паёми пажӯҳишгоҳи рушди маориф. – № 2(38). – Душанбе: 2023. –С.201-206. - ISSN 2617-5620.маориф», «солҳои 2020-2040».

17. Акдодов Д.М., Саидов С.Ю. Исследование коэффициента удельной электропроводности растворов электролитов в зависимости от термодинамических параметров состояния с учётом ион-дипольного взаимодействия // Вестник филиала Московского государственного университета имени М.В. Ломоносова в городе Душанбе, Серия естественных наук, 2023, Том 1, №4(35), -С.100-108.

Тезис ва фишурдаҳои маърузаҳои дохилие, ки соли 2023 чопшудаанду дар ҳисоботи соли 2023 дарҷ нагардидаанд

1. Н. Султонов., А.Т. Ақобирова, Б.А. Раҳматов, У.Р. Наимов. Фотовольтаический эффект в поликристаллических пленках CdTe, полученных в квазизамкнутом объеме на различных подложках. Материалы международной научно-практической конференции на тему “Современные проблемы физики и химии полимеров”, посвященной “75-летию образования Таджикского национального университета” и “Двадцатилетию изучения и развития естественных, точных и математических наук в сфере науки и образования (2020-2040годы)”, 10 октября 2023г. -С.150-153.

2. Гафуров О.В., Хамрокулов Р.Б., Раҳматов Б.А. Радиационное дефектообразования в пьезоэлектрических кристаллах. Материалы международной научно-практической конференции на тему “Современные проблемы физики и химии полимеров”, посвященной “75-летию образования Таджикского национального университета” и “Двадцатилетию изучения и развития естественных, точных и

математических наук в сфере науки и образования (2020-2040 годы)”, 10 октября 2023г. -С.165-168.

3. Султонов Н., Акобирова А.Т., Ҳамроқулов Р.Б., Наимов У.Р. Раҳматов Б.А. Вобастагии васеъгии зонаи мамнуъ аз технологияи ҳосил кардани пардаҳои теллуриди кадмий. Конференсияи илмӣ байналмилалӣ «Масоили муҳими физикаи ҳолати конденсӣ» бахшида ба 75-солагии таъсисёбии Донишгоҳи миллии Тоҷикистон, Соли байналмилалӣ ҳифзи пиряхҳо ва 80-солагии Қорманди шоистаи Тоҷикистон, дорандаи Ҷоизаи Бюрои Патентии байналмилалӣ Аврусиё ва Ҷоизаи АМИ Тоҷикистон ба номи С. Умаров, узви пайвасти АМИ Тоҷикистон, д.и.ф.-м., проф. Тӯйчиев Шарофидин. (24-25 октябри соли 2023). -С.168-172.

4. Гадоев С.М. Влияние облучения альфа частицами и нейтронами на энергетический спектр радиационных дефектов в n- и p-кремнии. Конференсияи байналмилалӣ илмӣ-амалӣ дар мавзӯи «Масоили муҳими физика ва химияи полимерҳо» бахшида ба 75- солагии таъсисёбии Донишгоҳи миллии Тоҷикистон» ва «Бистсолаи омӯзиш ва рушди фанҳои табиатшиносӣ, дақиқ ва риёзӣ дар соҳаи илму маориф (солҳои 2020-2040). 14- октябри 2023. -С.131.

5. Гадоев С.М. Изменение параметров аналоговых интегральных микросхем под действием радиации // Материалы Международной научной конференции «Современные проблемы физики конденсированного состояния» посвященной «75-летию основания Таджикского национального университета, объявлению 2025 года Годом защиты ледников и 80-летию со дня рождения Заслуженного работника Таджикистана, обладателя Премии международного Евразийского Патентного Бюро и Премии НАН Таджикистана имени Султана Умарова, член-корр. НАН Таджикистана, доктора физико-математических наук, профессора Туйчиева Шарофидина (24-25 октября 2023).- Душанбе: Изд-во ТНУ, 2023. -С.241-245.

6. Махсудов Б.И., Шоимов Э., Акобирова А.Т.,Кадиров Р.Т. Сравнение результатов облучения тепловыми нейтронами полупроводниковых кристаллов CdZnTe в CdTe. Современные проблемы физики конденсированного состояния: труды международной конференции, Душанбе, 24-25 октября 2023- Душанбе-2023 -С.150-152

7. Истамов Ф., Дустов А.И., Ахмедова З.П. // Решение проблемной ситуации на уроке при применении инновационных технологий. Конференсияи байналмилалӣ илмӣ-амалӣ дар мавзӯи “Масоили муҳими физика ва химияи полимерҳо” бахшида ба “75-солагии таъсисёбии Донишгоҳи миллии Тоҷикистон” ва “Бистсолаи омӯзиш ва рушди фанҳои табиатшиносӣ, дақиқ ва риёзӣ дар соҳаи илму маориф (солҳои 2020-2040)” Душанбе.2023, -С.71-74.

8. Ф.Х. Истамов, А.И. Дустов, З.П.Ахмедова, Н.А. Лутфилоев // Таълими проблемавии фанҳои механика дар муассисаҳои таҳсилоти олии. Конференсияи байналмилалӣ илмӣ-амалӣ дар мавзӯи “Масоили

муосири физика ва химияи полимерҳо” бахшида ба “75-солагии таъсисёбии Донишгоҳи миллии Тоҷикистон” ва “Бистсолаи омӯзиш ва рушди фанҳои табиатшиносӣ, дақиқ ва риёзӣ дар соҳаи илму маориф (солҳои 2020-2040)” Душанбе. 2023, -С.98-102.

9. Дустов А.И., Истамов Ф. Дар раванди таълим истифода бурдани технологияи нави информатсионӣ. // Конференсияи байналмилалӣ илмӣ-амалӣ дар мавзӯи “Масоили муосири физика ва химияи полимерҳо” бахшида ба “75-солагии таъсисёбии Донишгоҳи миллии Тоҷикистон” ва “Бистсолаи омӯзиш ва рушди фанҳои табиатшиносӣ, дақиқ ва риёзӣ дар соҳаи илму маориф (солҳои 2020-2040)” Душанбе.2023, -С.64-66.

10. Х.М. Абдуллаев, Н. Исмоилзода, Т.Т.Қурбонхолов, А.И. Ҳукматов // Деятельность кафедры физики твердого тела и проблемной лаборатории физики прочности полимеров таджикского национального университета в 1955-2012 годы. Конференсияи байналмилалӣ илмӣ-амалӣ дар мавзӯи “Масоили муосири физика ва химияи полимерҳо” бахшида ба “75-солагии таъсисёбии Донишгоҳи миллии Тоҷикистон” ва “Бистсолаи омӯзиш ва рушди фанҳои табиатшиносӣ, дақиқ ва риёзӣ дар соҳаи илму маориф (солҳои 2020-2040)” Душанбе.2023, -С.6-10.

11. С.С. Султонов, А.И. Дустов. // Совершенствование межпредметных связей в методике преподавания. Конференсияи байналмилалӣ илмӣ-амалӣ дар мавзӯи “Масоили муосири физика ва химияи полимерҳо” бахшида ба “75-солагии таъсисёбии Донишгоҳи миллии Тоҷикистон” ва “Бистсолаи омӯзиш ва рушди фанҳои табиатшиносӣ, дақиқ ва риёзӣ дар соҳаи илму маориф (солҳои 2020-2040)” Душанбе.2023, -С.168-171.

12. Баҳромдод, Мадвалиев, Қудусова// Методы создания энергокомплексов на базе ВИЭ в труднодоступных регионах Таджикистана. Региональная конференция “Перспективы развития возобновляемой энергетики в странах центральной азии Душанбе 2023. -С.157-161.

13. Номвар Қурбон. Баррасии мавзӯи таълимӣ вобаста ба тағйирёбии иқлим // Маҷаллаи «Маорифи Тоҷикистон», 2023. - №8. - С.38-40.

14. Норматов И.Ш. Пространственное распределение и корреляционное зависимость атмосферных осадков в широтах Западного Памира / Норматов И.Ш., Муминов А.О., Мирзохонова С.О., Шоева С.Дж. // Материалы международной научно-практической конференции «Водные ресурсы аридных регионов в условиях изменения климата: проблемы и их решение» Ташкент 20 октября 2023. С. 28-32

15. Норматов И.Ш., Муминов А.О., Мирзохонова С.О., Шоева С.Дж. Пространственное распределение и корреляционное зависимость атмосферных осадков в широтах Западного Памира/ Норматов И.Ш., Муминов А.О., Мирзохонова С.О., Шоева С.Дж. // 2023. -С....

16. Одинаев С., Махмадбегов Р.С., Акдодов Д.М. Исследование частотной дисперсии коэффициентов диэлектрической проницаемости и диэлектрических потерь растворов электролитов при степенном законе затухания релаксирующего потока // Материалы международной научной

конференции «Современные проблемы физики конденсированного состояния», посвящённой 75 годовщине основания Таджикского национального университета, объявлению 2025 года Годом защиты ледников и 80-летию со дня рождения Заслуженного работника Таджикистана, обладателя Премии международного Евразийского Патентного Бюро и Премии НАН Таджикистана имени Султана Умарова, член-корр. НАН Таджикистана, доктора физико-математических наук, профессора Туйчиева Шарофидина (24-25 октября 2023 г.) -С.153-158.

17. Акдодов Д.М., Аксаколов Ф.А. Исследование частотной дисперсии термического модуля упругости растворов электролитов с учётом природы затухания релаксирующих потоков // Материалы международной научно-практической конференции на тему «Актуальные проблемы точных наук при подготовке высококвалификационных специалистов в области образования, науки и техники» посвященной двадцатилетию изучения и развития естественных, точных и математических наук в сфере науки и образования, индустриализация страны – четвертая национальная цель и 90 – летию кафедры общей физики, Душанбе, (Таджикский государственный педагогический университет имени С.Айни), 01 декабря 2023, -С.128-134.

18. Одинаев С., Махмадбегов Р.С., Акдодов Д.М. Статистическая теория диэлектрических свойств водных растворов электролитов // Материалы Республиканской научно-практической конференции «Развитие и достижения физической науки в годы независимости», посвященной 32-летию Государственной независимости Республики Таджикистан. Душанбе, (Физико-технический институт им. С.У. Умарова Национальной академии наук Таджикистана), 25-26 август 2023 г., -С.44-47.

19. Шарофиддин Юсуфӣ., Чӯраев Х.Ш., Восидов Ш.Ю. Моделсозии математикӣ ва компютерӣ ҳамчун усули таҳқиқот дар ҳалли масъалаҳои геометрӣ дар муассисаҳои таҳсилоти олии [Матн] / Ю. Шарофиддин., Х.Ш. Чӯраев., Ш.Ю. Восидов // Конференсияи байналмилалӣ илмӣ-амалӣ дар мавзӯи «Масоили муосири физика ва химияи полимерҳо» бахшида ба «75-солагии таъсисёбии Донишгоҳи миллии Тоҷикистон» ва «Бистсолаи омӯзиш ва рушди фанҳои табиатшиносӣ, дақиқвариёзӣ дар соҳаи илму маориф (солҳои 2020-2040)». 2023. -С.128-131.

20. Джураев Х.Ш., Сайдахмадов И.С., Восидов Ш.Ю. Теоретический обзор основ компьютерного моделирования образовательных вопросов механики [Текст] / Х.Ш. Чӯраев., И.С. Сайдахмадов., Ш.Ю. Восидов // Конференсияи байналмилалӣ илмию амалӣ дар мавзӯи «Масъалаҳои мубрами назария ва амалияи тадқиқоти педагогӣ: дурнамои инкишофи он дар замони муосир» бахшида ба 90-солагии Пажӯҳишгоҳи рушди маориф ба номи Абдурахмони Ҷомии Академияи таҳсилоти Тоҷикистон. 19 октябр, 2023. -С.326-331.

21. Шарофиддин Юсуфӣ., Чӯраев Х.Ш., Восидов Ш.Ю. Озмоиши компютерӣ ва ҳисоббарории ҳалли масъалаҳои геометрӣ барои таҳқиқи шаклҳои геометрӣ (дар мисоли эллипси гаризонталӣ) [Матн] / Ю. Шарофиддин., Х.Ш. Чӯраев., Ш.Ю. Восидов // Конференсияи байналмилалии илмию амалӣ дар мавзӯи «Масъалаҳои мубрами назария ва амалияи тадқиқоти педагогӣ: дурнамои инкишофи он дар замони муосир» бахшида ба 90-солагии Пажӯҳишгоҳи рушди маориф ба номи Абдурахмони Ҷомии Академияи таҳсилоти Тоҷикистон. 19 октябр, 2023. -С.351-353.

Тезис ва фишурдаҳои маърузаҳои хориҷие, ки соли 2023 чоп шудаанду дар ҳисоботи соли 2023 дарҷ нагардидаанд

1. V. Turin, Y. Ilyushina, M. Shcherbina, B. Rakhmatov, G. Zebrev, S. Kokin, S. Makarov. Accounting for carrier mobility reduction due to the normal field in the saturation current modeling of extrinsic MOSFETs. Micro-and Nanoelectronics – 2023: Proceedings of the International Conference. October 2-6, 2023, Zvenigorod, Russia. -P.29. ISBN 978-5-317-07055-7.
2. Махмудов И.Ш Микроконтроллерное устройство управления моечной машиной для гибких эндоскопов. Приборостроение и автоматизированный электропривод в топливно-энергетическом комплексе и жилищно коммунальном хозяйстве. VIII- Национальная научно-практическая конференция. Россия. Казань-2023. -С.667.
3. Махсудов Б.И., Яров М.Т. Изучение структурных свойств полупроводниковых кристаллов CdZnTe тепловыми нейтронами. Фундаментальные прикладные проблемы современной физики; труды международной конференции, Ташкент, 19-20 октября 2023г., Т.1. Ташкент-2023. -С.61-62.
4. Махсудов Б.И., Матробиён М.Х. Изучение влияния малых потоков тепловых нейтронов на цельную кровь человека методом инфракрасной спектроскопии. (тезисы доклада). Фундаментальные и прикладные проблемы современной физики; труды международной конференции, Ташкент, 19-20 октября 2023г., Т.1. Ташкент-2023. -С.68-69,
5. Махсудов Б.И., Эгамов М.Х. Жидкокристаллические элементы для волноводного режима распространения электромагнитного излучения. Фундаментальные и прикладные проблемы современной физики: труды международной конференции. Ташкент, 19-20 октября -2023г.-Ташкент-2023. -С....
6. Насимова Дж. Б. Контингент первокурсников и способ подготовки их для вузов. // Сборник избранных статей международной научной конференции Перспективные прикладные исследования и инновации. Санкт-Петербург. Ноябрь 2023 -С.22-24.
7. Насимова Дж. Б. Проблемы преподавания физики в вузе. // Материалы конференции Инновационные исследования МИПИ им. Ломоносова сборник избранных статей. 2023. -С.24-27.
8. Кудусова М.А., Кудусова С.А. Анализ Уровня интеграции солнечных фотоэлектрических систем в городскую электросистему // Международная

конференция “Фундаментальные проблемы современной физики”. Труды международной конференции. Ташкент- 2023 -С.51.

9. Кудусова М.А., Кудусова С.А. Влияние осажденной пыли на производительность солнечных панелей в условиях города Душанбе// Международная конференция “Фундаментальные проблемы современной физики”. Труды международной конференции. Ташкент- 2023 -С.85.

10. Сосин П.М., Некушоева Г.А., Мирзохонова С.О., Курбонов Н.Б. Разработка методологии оценки климатических ресурсов с применением ГИС технологий / Сосин П.М., Некушоева Г.А., Мирзохонова С.О., Курбонов Н.Б. // Научный журнал «Водные ресурсы, энергетика и экология», 2023. - Т.4. - №3. -С.9-19. ISSN: 2789-0953

11. Курбонов Н.Б., Норматов И.Ш., Боев Б.М. Особенности влияния водохранилища ГЭС на изменение климат районы окрестности // Международный научно-практический журнал «Endless light in science». - Алматы, апрель 2023. -С.561-570.

Китобҳои дарсӣ

1. Солихзода Д.Қ. Электродинамика. Китоби дарси барои донишҷуёни мактабҳои олии 2024. бо қарори ҳайати мушовараи Вазорати маориф ва илми Ҷумҳурии Тоҷикистон аз 25-уми июни соли 2024 №9/45 дар ҳаҷми 253 саҳ.

2. Комилов Қ., Зарифзода А.Қ., физика барои синфи 8. китоби дарси барои мактабҳои миёна соли 2024.

3. Сафаров А.Ф., Бобоев Ш.С., Лутфилоев Н.А., Шоимов иУ.М., Зухуров М.Ҳ. “Ҳалли мисолу масъалаҳои астрономӣ” Бо қарори Шурои илмию методии факултети физикаи ДМТ аз 12 октябри соли 2024 таҳти №2 муҳокима ва барраси шудааст. Шурои илмию методии ДМТ аз 27 ноябри соли 2024, суратчаласаи №03 ба чоп тавсия шудааст. Душанбе – 2024. ТДУ 52 (075.8) ТКБ Я 73 22.6 Ҳ-31 ISBN-978-99985-805-0-3. 268 саҳ.

Китоби дарсӣ, ки дар соли 2023 чоп шуданду дар ҳисоботи соли 2023 дарҷ нагардидааст

1. Ҳалли масъаҳо ва супоришоти тестӣ аз фанни физика. Истамов Ф., Туронов С., Файзиева М. Душанбе. 2023 Бо қарори ШМВМ ҚТ аз 29.11.2023 таҳти рақами №08. УДК:53.015(075.4) ББК:22.3(2) И-89. 237 саҳ.

Китобҳои дарсӣ, ки дар омодаи чопаст

1. Миникулов Н.Х. Сафаров А.Ф. Физикаи ситораҳо (Китоби дарсӣ барои донишҷуёни донишгоҳҳои олии). Душанбе, 2024, 274 саҳ. *(Дар омодаи чоп аст).*

2. Асомиддинов З.Ш., Махсудов Б.И., Сафаров А.Г., Каримов З.Д. Амсиласозии компютери дар физика ва астрономия. *(Дар омодаи чоп аст).*

3. Чураев Х.Ш. Моделсозӣ. *(Дар омодаи чоп аст).*

4. Чураев Х.Ш. Назарияи автоматҳо. *(Дар омодаи чоп аст).*

5. Истамов Ф.Х., Қодирзода З.А., Шерматов Д.С., Рофиева Ҳ. Ш.Физикаи тиббӣ ва математика *(Дар омодаи чоп аст).*

6. Комилов Қ., Солихов Д.Қ., Раҳимӣ Ф., Ақдодов Д.М. Китоби дарсии физика синфи 9 *(Дар омодаи чоп аст).*

7. Раҳимӣ Ф., Комилов Қ., Солиҳов Д.Қ., Акдодов Д.М. Китоби дарсии физика синфи 10 (*Дар омодаи чоп аст*).

Васоитҳои таълимӣ

1. Асомиддинов З.Ш., Махсуд Б.И., Сафаров А.Ф., Каримов З.Д. «Амсиласозии компютерӣ дар физика ва астрономия» бо қарори Шурои илмию методии ДМТ аз 26-уми июни соли 2024, суратчаласаи №10 (Васоити таълимӣ барои донишҷӯёни донишгоҳҳои олий). Душанбе, 2024, 290 саҳ.
2. Сафаров А.Ф., Бобоев Ш.С., Лутфилоев Н.А., Шоимов У.М., Зухуров М.Х. «Ҳалли мисолу масъалаҳои астрономӣ» бо қарори Шурои илмию методии ДМТ аз 27-уми ноябри соли 2024, суратчаласаи №03 (Васоити таълимӣ барои донишҷӯёни факултетҳои табиатшиносӣ, қолҷӯ, хонандагони литсейҳо, муассисаҳои таҳсилоти миёнаи умумӣ ва). Душанбе, 2024, 290 саҳ.

Васоитҳои таълимие, ки дар соли 2023 чоп шуданду дар ҳисоботи 2023 дарҷ нагардидаанд

1. Б.Н.Гулов, Практикуми физикӣ (Механика, физикаи молекулавӣ, электромагнетизм), Душанбе 2023. 104 саҳ.

Васоитҳои таълимие, ки дар омодаи чоп аст

1. Сафаров А.Ф. Таҳқиқи кайҳонии кометаҳо: Аз Вегаҳо то Розетта (Васоити таълимӣ барои донишҷӯёни донишгоҳҳои олий). Душанбе, 2024, 112 саҳ. (*Омодаи чобаст*)

Дастури методӣ

1. Сафаров А.Ф., Бобоев Ш.С., Минукулов Н.Х., Зухуров М.Х. Корҳои лабораторӣ аз физикаи сайёраҳо (Дастурӣ методӣ барои донишҷӯён). Душанбе. 2024, 123 саҳ.
2. Истамов Ф.Х., Шарифӣ Ҷ.Г., Файзиёва М.Р. Маҷмӯи корҳои мустақилона аз фанни физика Бо қарори Шурои илми- методии ДМТ таҳти №1 аз 24.09.2024 ба чоп тавсия шудааст. 311 саҳ.
3. Саибов А.А., Шаимов Э.Ҷ. Барномаи таҷрибаомӯзии истехсоли барои донишҷӯёни курси 3 ихтисоси 54010104 “Метрология, стандартонӣ ва сертификатонӣ” (саноати сабук). Бо қарори Шурои илмию методии Донишгоҳи миллии Тоҷикистон аз 27.11.2024. протоколи №3. 14 саҳ.

Дастурҳои методие, ки дар соли 2023 чоп шуданду дар ҳисоботи 2023 дарҷ нагардидаанд

1. Султонов Н., Ҳамроқулов Р.Б. Асосҳои техникаи ададӣ. Дастури таълимӣ. Душанбе: ҶДММ “Аршан” – 2023. 127саҳ.
2. Ҳодиев М.Х., Исломов З.З. Дастурамал оид ба ташкил ва гузаронидани таҷрибаомӯзиҳои кафедраи оптика ва спектроскопия. 51 с. “Аршам”. Душанбе. 2023 саҳ.
3. Исломов З.З., Ҳодиев М.Х., Далвтаммадова С. Барномаҳои фанҳои таълимии кафедраи оптика ва спектроскопия. Душанбе -2023. ҶДММ “Аршам”. 111 саҳ.

4. Ходиев М.Х., Исломов З.З. Барномаи таҷрибаомӯзиҳои кафедраи оптика ва спектроскопия. Душанбе -2023. ҶДММ “Аршам”. 52 саҳ.
5. Бобоев Р., Умаров У.С., Истамов Ф.Х., Комилов А. Маводи дидактикӣ аз физика барои синфи XI. // Душанбе-2023., 260 саҳ. Бо қарори Шурои миллии таҳсилоти Вазорати маориф ва илми Ҷумҳурии Тоҷикистон аз 28.05.2022 таҳти рақами 05 ба ҷоп тавсия шудааст.
6. Барномаҳои таълимӣ аз ҳамаи фанҳои тадрисшавандаи кафедра якҷоя бо барномаҳои кафедраҳои дигари факултет (гурӯҳи устодон). – Душанбе: 2023. 575 саҳ. Бо қарори Шурои илми- методии ДМТ таҳти рақами 4/6 аз 27.12.2022 ба ҷоп тавсия шудааст.
7. Истамов Ф.Х., С.Турунов С., Файзиёва М. Ҳалли масъалаҳо ва супоришоти тестӣ аз фанни физика Душанбе-2023., 233 саҳ.

Дастурҳои методие, ки дар омодаи ҷоп аст

1. Раҷабалӣ Сафаров, Фарҳод Истамов, Бобоҳон Наимов Намунаи ҳалли масъалаҳо аз физика Душанбе 2024 306 саҳ. Бо қарори Шурои миллии таҳсилоти Вазорати маориф ва илми Ҷумҳурии Тоҷикистон аз 08.06.2024 таҳти рақами 04-06/1 ба ҷоп тавсия шудааст. *(Омодаи ҷобаст)*

Монография

1. Ходиев М.Х. Природа Н-комплексов производных триазола. Научная монография Душанбе-2024. ООО “Аршам” 108 саҳ.
2. Файзиёва М.Р. Амфотерные свойства гетероциклических соединений при изменении их электронного строения по данным ИК-спектроскопии. Душанбе-2024. ООО “Аршам” 101 саҳ.
3. Бахдавлатов А.Д., Юсупов И.Х., Шукуров Т., Алидодов Т.М., Давлатмамадова С.Ш. Молекулярная динамика дикорастущих лекарственных растений Таджикистана и хлопкового волокна: Монография. – Душанбе: (издательство), 2024, 140 с.
4. Аловиддинов А.Дж. Исследование структуры, механических и электрофизических свойств природных волокон, модифицированных наноразмерами частицами. Душанбе. -2024, 133 саҳ.
5. Х.М. Абдуллаев Х.М., Э.Д. Шаимов. Структура и физические свойства фуллереннаполненных композитов на основе полиметилметакрилата. Бо қарори Шурои илмию методии Донишгоҳи миллии Тоҷикистон аз 27.11.2024. протоколи №3. 184 саҳ.

Пешниҳодҳо

1. Харидории моддаҳои химиявӣ барои гузаронидани таҳқиқотҳои илмӣ.
2. Мучаҳҳаз кардани лабораторияҳои таълимӣ бо асбобҳои замонавӣ.
3. Харидории 1-адад ВУП – и замонавӣ барои озмоишгоҳҳои илмӣ ва таълимии кафедраи электроникаи физикӣ. Бояд қайд намуд, ки яке аз самтҳои илмии кафедра бо ин асбоб вобаста мебошад ва натиҷаҳои илмӣ ба воситаи он ба даст оварда мешаванд. Айни замон ВУП-5, ки дар кафедра мавҷуд аст дар ҳолати корношоям қарор дорад.
4. Тарузуҳои электронӣ.
5. Дастрас намудани маводҳои конселярӣ.

6. Харидорӣ ва васл намудани антивирусҳои литсензионӣ.

Декани факултети физика
д.и.ф.-м., дотсент

Қодирзода З.А.

Муовини декан оид ба илм ва
иноватсия, н.и.ф.-м., дотсент

Шарифӣ Ҷ.Г.

